Europols årsrapport

Verksamhetsberättelse från Europol

Haag, den 7 maj 2012

Fil nr 1423-74r2

Innehåll

Förord

Sammanfattning

1. Om Europol

1.1 Uppdrag, vision och prioriteringar
1.2 Resurser
1.3 Europols nya huvudkontor

2. Så arbetar Europol

2.1 Europols nationella enheter
2.2 Europols styrelse
2.3 Säker kommunikationsinfrastruktur
2.4 Europols informationssystem
2.5 Nätapplikationen för säkert informationsutbyte
2.6 Brottsanalys
2.7 EU:s expertcentrum för brottsbekämpande insatser
2.8 Uppgiftsskyddsombud

3. Europols operativa verksamhet

3.1 Narkotika
3.2 Människohandel
3.3 Smuggling av illegala invandrare
3.4 Europols centrum mot internetbrottslighet
3.5 Brott mot den immateriella äganderätten
3.6 Cigarettsmuggling
3.7 Förfalskning av euron
3.8 Momsbedrägerier
3.9 Penningtvätt och spårande av tillgångar
3.10 Rörliga organiserade kriminella grupper
3.11 Brottsliga motorcykelgäng
3.12 Terrorism

4. Europols räckvidd

4.1 EU-medlemsstaternas brottsbekämpande organ
4.2 Europols externa samarbete
4.3 Den europeiska polischefskongressen

5. Framtiden

5.1 Strategi och mål
5.2 Så går vi vidare

Bilaga 1: De kriminella naven i EU

Förord

De organiserade kriminella nätverken bedriver i dag en mer komplex, mångfacetterad och internationell verksamhet än någonsin tidigare. Terrorister inspireras allt oftare av händelser som inträffar i fjärran länder och konspirerar över gränserna för att förbereda sina attacker. I takt med att bredbandsanslutningar och mobila enheter blir vanligare kommer den organiserade brottslighet som drar nytta av internet att fortsätta öka, och finna nya medhjälpare och offer i delar av världen där tillgången till internet hittills har varit begränsad. De lokala och nationella brottsbekämpande organen i EU gör sitt bästa, men de kan inte lyckas helt på egen hand. Det krävs en multilateral strategi, och det blir allt mer uppenbart att Europol spelar en avgörande roll.

Europols årsrapport 2011([1]) är ett tillfälle både att stämma av hur långt vi har kommit och fundera över vilka utmaningar och möjligheter vi har framför oss. Mitt intryck är att Europol vinner mark. Våra operativa partner och strategiska intressenter blir allt mer engagerade i vår verksamhet.

Invigningen av vårt nya huvudkontor i Haag var en av höjdpunkterna under 2011. Denna fantastiska nya byggnad med sina toppmoderna lokaler uppfördes särskilt för Europol och vårt operativa centrum, som ansvarar för samordningen av utbytet av underrättelser om brottslig verksamhet med våra internationella samarbetspartner. Det första riktiga testet för våra nya lokaler var i samband med de tragiska attackerna i Norge i juli. Vi aktiverade då det så kallade Nätverket för inledande åtgärder och bildade en stödgrupp för de norska utredarna bestående av experter på terrorismbekämpning från åtta EU-medlemsstater.

Detta är bara ett exempel på hur Europols huvuduppgift – att ge EU:s brottsbekämpande myndigheter stöd dygnet runt, alla dagar i veckan – fullgörs. Under 2011 gjorde vi det i fler än 13 500 gränsöverskridande ärenden – en ökning med över 17 % jämfört med 2010. Ett nära samarbete med brottsbekämpande myndigheter i olika länder har resulterat i många framgångsrika insatser där organiserade kriminella nätverk har monterats ned. En del av dessa operationer kan du läsa om i denna rapport.

Den första europeiska polischefskongressen, där ministrar, höga polistjänstemän, experter och företrädare för våra partnerbyråer deltog, sammanföll med invigningen av vårt nya huvudkontor. Gemensamma slutsatser och riktlinjer för det framtida arbetet med att bekämpa och förebygga grov organiserad brottslighet och terrorism i Europa antogs efter en uttömmande debatt. Dessa slutsatser och riktlinjer återspeglades till stor del i slutsatserna och rekommendationerna i Europols hotbildsbedömning avseende den organiserade brottsligheten i EU. Den bedömningen låg i sin tur till grund för de första prioriteringar som sattes upp via den nya policycykeln för grov internationell och organiserad brottslighet, i vilken Europol spelar en viktig roll. I januari 2012 kommer EU:s medlemsstater och de andra EU-byråer vi samarbetar med att börja tillämpa multilaterala operativa handlingsplaner för dessa prioriterade brottsområden.

Europeiska kommissionen kommer att föreslå att Europol ges en ny rättslig status, baserad på artikel 88 i Lissabonfördraget. Jag anser att detta är ett utmärkt tillfälle att utvidga Europols demokratiska ansvarsskyldighet ännu mer, samt att göra Europol till ett effektivare organ. Som ett första steg håller en oberoende utvärdering av tillämpningen av Europols nuvarande rättsliga grund, Europolbeslutet, på att genomföras. I samband med denna utvärdering bör nödvändiga lärdomar av hur Europolbeslutet har tillämpats dras och nya möjligheter till förbättringar av Europols arbete urskiljas.

Oavsett vad som händer i framtiden är och förblir Europols huvuduppgift att störa internationella kriminella nätverk och terroristnätverk. Innehållet i Europols årsrapport 2011

([1]) *Europols årsrapport – Verksamhetsberättelse från Europol* framläggs i enlighet med artikel 37.10 c i Europolbeslutet. Rapporten lämnas till Europeiska unionens råd för godkännande och vidarebefordran till Europaparlamentet för kännedom.

visar att vi står bättre rustade än någonsin tidigare för att klara dagens utmaningar inom brottsbekämpning. Således är vi också bättre förberedda för framtida utmaningar.

Rob Wainwright
Europeiska polisbyråns direktör

Sammanfattning

Europols roll är att bidra till att skapa ett säkrare Europa för alla EU-medborgare genom att erbjuda EU:s brottsbekämpande myndigheter en plattform för utbyte och analyser av underrättelser om brottslig verksamhet.

Europols årsrapport innehåller information om byråns verksamhet och resultat riktad till dess många intressenter. Rapporten beskriver hur vi stöder medlemsstaterna och EU-institutionerna i deras strävan efter politiska mål, hur vi utvecklas som organisation och, framför allt, hur vi stör organiserade brottslingars och terroristers verksamhet.

1. Om Europol

Från organisatorisk synpunkt var flytten till det nya huvudkontoret den viktigaste händelsen 2011. I den här rapporten redovisar vi hur Europols personal och verksamhet flyttades över till den nya byggnaden, en mycket omfattande operation som krävde minutiös logistisk planering och ledning för att vi skulle kunna bibehålla full operativ kapacitet under hela flyttperioden. De nya lokalerna och den utrustning vi förfogar över överensstämmer med kravet på att Europol ska vara framsynt och aktivt på områden där teknik och innovationer kan användas för att bekämpa brott.

2. Så arbetar Europol

Sakkunskap inom brottsbekämpning

I den här rapporten beskriver vi utvecklingen av nya samarbetsverktyg inom Europol, såsom internetplattformen för experter, som erbjuder mötesplatser för experter på områden som till exempel vittnesskydd, människorov och mord. Sådana verktyg möjliggör samarbete och utbyte av idéer via nätet. Nya nätplattformar på andra expertområden håller på att tas fram, och nämns också i rapporten.

Europols nätverk för rådgivande grupper ger en permanent koppling till brottsbekämpande organ som möjliggör omedelbart samarbete i katastrofsituationer. I nätverket ingår grupper som arbetar med människorov, hantering av informatörer, vittnesskydd etc. Mer information om detta finns i rapporten.

Verksamhet dygnet runt

Europols operativa centrum, verksamt dygnet runt, är knutpunkten för utbyte av uppgifter mellan Europol, medlemsstaterna och tredje parter. I rapporten finns mer information om centrumet och Europols nya ledningscentral.

Medlemsstaterna har alltid tillgång till alla operativa tjänster och IKT-tjänster som Europol tillhandahåller. Dessutom finns det ett mobilt kontor för stöd till medlemsstaterna på plats, med uppkoppling i realtid till Europols databaser och expertplattformar.

Under 2011 tillhandahölls 17 % fler operativa stödtjänster än föregående år. Europol fick ett mycket gott betyg av de utredare som fick hjälp i sitt arbete. Mer detaljerad information och statistik om det operativa stödet finns i avsnitt 3 i rapporten.

Kommunikation

Europols informationssystem (EIS) och nätapplikationen för säkert informationsutbyte (Siena) är de viktigaste plattformarna för kontakt mellan medlemsstaterna, de operativa partnerna och Europol. I rapporten förklarar vi hur de olika kommunikationsverktyg som Europol tillhandahåller stöder medlemsstaternas brottsbekämpande insatser.

Analys

Grunden till Europols analytiska kapacitet är våra högutbildade analytiker som använder bästa tillgängliga teknik, vilken tillhandahålls för brottsbekämpande myndigheter i och utanför EU. I rapporten behandlas Europols analyssystem (EAS) och datoriserade kriminaltekniska nätverk (CFN), som är de operativa analytikernas viktigaste verktyg.

Strategisk analys är en annan hörnpelare i Europols strategi. De viktigaste rapporterna är rapporten om den rådande situationen och tendenserna inom terrorismen i Europa (TE-SAT) som ger Europaparlamentet och rådet aktuell information om terrorism, samt hotbildsbedömningen avseende den organiserade brottsligheten i EU (Octa), som är ett viktigt inslag i den europeiska modellen för underrättelser om brottslig verksamhet och ger underlag för fastställandet av prioriteringar för brottsbekämpningen i EU. Octa publicerades för sista gången i sin nuvarande form 2011, och arbetet med att ta fram en reviderad metod för en hotbildsbedömning avseende den grova och organiserade brottsligheten (Socta) påbörjades, som en del av EU:s nya policycykel för grov och organiserad brottslighet.

3. Europols operativa verksamhet

Under 2011 stödde Europol de brottsbekämpande myndigheternas arbete för att bekämpa brottslighet i EU på alla områden som byrån verkar inom. I kapitel 3 i rapporten beskriver vi resultaten och lämnar mer detaljerad information om den typ av stöd som har getts, samt redovisar resultatet av många polisiära insatser i EU och ibland på andra håll i världen.

3.1 Narkotika

Europols operativa stöd omfattar samordning och inledning av brottsutredningar samt stöd på platsen till EU:s brottsbekämpande organ vid stängning av anläggningar för olaglig framställning av narkotika och insamling av bevismaterial. Europols system för jämförelse av olagliga laboratorier (EILCS) och Europols system för syntetisk narkotika (ESDS) är två av de verktyg som används vid dessa operationer och som behandlas i rapporten. Myndigheterna beslagtar bland annat kokain, amfetamin, cannabis, ecstasy och heroin.

Några betydande operativa framgångar i fråga om narkotikabekämpning beskrivs mer i detalj i rapporten, till exempel **Operation De-Bads** (amfetamin, cannabis och ecstasy), **Operation Aigle 35/Vortice Due** (kokain), **Operation Salonica** (kokain och cannabis), **Underprojekt Watani** (heroin) och **Operation Mango** (cannabis och förfalskade euro).

3.2 Människohandel

Under 2011 stödde Europol aktivt 22 utredningar om människohandel på hög nivå. I en del fall tillhandahölls operativt stöd på plats via det mobila kontoret. Ett exempel som är värt att framhålla är **Operation Veerde**, som berörde Tjeckien och Storbritannien och som ledde till att elva personer arresterades.

3.3 Smuggling av illegala invandrare

Under 2011 stödde Europol nio större europeiska insatser riktade mot kriminella nätverk som smugglar illegala invandrare. Exempel på sådana insatser är **Operation Cestia** (smuggling av afghanska medborgare), **Operation Schwarz/White** (vietnamesiska medborgare) och **Operation Truck** (kinesiska medborgare). Dessutom ingår Europol i två gemensamma

utredningsgrupper om smuggling av illegala invandrare. Mer information om detta finns i rapporten.

3.4 Europols centrum mot internetbrottslighet

Europols centrum mot högteknologisk brottslighet inrättades 2002 och utvidgades till att omfatta expertis på flera specialistområden i och med att **Europols centrum mot internetbrottslighet** bildades 2011. Därigenom kan specialister på nätbrottslighet vidta mer riktade och effektiva åtgärder för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn, kreditkortsbedrägerier och it-brottslighet – områden där internet har en central roll. Under 2011 stödde Europol några stora insatser mot internetrelaterad brottslighet: operationerna **Crossbill** (sabotageprogram) och **Mariposa II** (botnät). När det gäller utnyttjande av barn på nätet stödde Europol arbetet med att avslöja ett världsomspännande nätverk med sexualbrottslingar i **Operation Rescue**. Detta ärende, som berörde 14 länder, fick mycket publicitet och utredningar pågår fortfarande. **Operation Icarus** är ett annat sådant ärende, som 23 länder arbetar med.

3.5 Brott mot den immateriella äganderätten

Europol stöder medlemsstaterna i deras arbete för att beivra överträdelser av immateriella rättigheter, organiserar utbildning och försöker öka medvetenheten om dessa frågor, som till exempel kan gälla förfalskade livsmedel och bekämpningsmedel. **Operation Opson** (som omfattade tio länder) var en framgångsrik insats som handlade om förfalskad mat och dryck och som beskrivs i denna rapport. **Operation Leatherface** (i Spanien) stöddes också av Europol.

3.6 Cigarettsmuggling

Europol stöder de brottsbekämpande organens kamp mot olaglig tillverkning och distribution av cigaretter och tobaksprodukter, som kostar EU cirka 10 miljarder euro om året i uteblivna intäkter. **Operation Tsar** (sex länder) resulterade i att ett stort kriminellt nätverk som smugglade förfalskade cigaretter från Ukraina till Storbritannien upplöstes.

3.7 Förfalskning av euron

Europol har befogenheter att förebygga och bekämpa penningförfalskning och erbjuder i det syftet ett stort antal produkter och tjänster som beskrivs i rapporten. **Operation Gazeta** (Polen) ledde till att ett av de största olagliga sedeltryckerierna i Europa stängdes och **Operation Chipmunk** blev en framgång för de belgiska myndigheterna. Europol deltog också i den gemensamma utredningsgruppen **Limón**, som vidtog åtgärder mot euroförfalskning och kortkapning.

3.8 Momsbedrägerier

Man uppskattar att momsbedrägerier kostar EU:s medlemsstater cirka 60 miljarder euro varje år. Gemenskapsinterna bedrägerier via skenföretag är en form av organiserat skattebedrägeri riktat mot medlemsstaternas momssystem. Via Europols analysprojekt för gemenskapsinterna bedrägerier via skenföretag tillhandahålls den enda databasen på EU-nivå för lagring av information om den typen av brott. Under 2011 stödde Europol **Operation Jacquo** mot momsbedrägeri.

3.9 Penningtvätt och spårande av tillgångar

Den organiserade brottsligheten genererar enorma olagliga intäkter och Europol hjälper medlemsstaterna att förebygga och bekämpa penningtvätt samt att spåra tillgångar som härrör från brott. **Operation Spectre II** var en sådan operation som stöddes av Europol 2011 och som vi berättar om i rapporten.

3.10 Rörliga organiserade kriminella grupper

De rörliga organiserade kriminella grupper som främst ägnar sig åt egendomsbrott och bedrägerier är en företeelse som alltmer tilldrog sig allmänhetens uppmärksamhet under 2011. Europol stödde fyra gränsöverskridande insatser mot sådana gruppers verksamhet både i EU-länder och andra länder under 2011. Dessa operationer beskrivs i rapporten.

3.11 Brottsliga motorcykelgäng

Europols specialistprojekt Monitor bidrar till att förebygga och bekämpa de brottsliga motorcykelgängens verksamhet. Europol stöder de brottsbekämpande myndigheterna med polisövervakning vid stora MC-evenemang, såsom HAMC (Hells Angels Motorcycle Club) World Run 2011 i Laconia i USA.

3.12 Terrorism

Terrorism är fortsatt ett allvarligt hot mot Europeiska unionen. Även under 2011 hjälpte Europol medlemsstaterna att bekämpa terrorismen genom att förse dem med en rad produkter och tjänster. Detta stöd finns att tillgå i form av analyser och analytiska produkter, hotbildsbedömningar, informationsutbyte och den årliga rapporten om den rådande situationen och tendenserna inom terrorismen (TE-SAT), som innehåller fakta och siffror om gripna terrorister i EU samt nya trender för terroristernas verksamhet.

I denna rapport hittar du mer information om Europols nätverk för en första reaktion, det europeiska ammunitionsröjningsnätverket (EEODN) och EU:s bombdatasystem (EBDS). Programmet för att spåra finansiering av terrorism och projektet Check the Web är exempel på andra specialistområden.

4. Europols räckvidd

Europol står i ständig kontakt med sina nationella enheter i alla EU:s 27 medlemsstater och organiserar regelbundet kurser och kunskapsökande evenemang, presentationsturnéer och seminarier om sina tjänster och sin sakkunskap.

Europol samarbetar dessutom med 18 länder utanför EU, nio EU-organ och byråer samt tre andra internationella organisationer. Alla dessa redovisas i rapporten. Samarbetet med Interpol och EU-organ som Eurojust, Cepol och Frontex innebär att Europols totala räckvidd utökas betydligt.

5. Framtiden

Europols strategi för perioden 2010–2014 fungerar som referensram för den dagliga verksamheten, för att garantera bästa möjliga stöd till samarbetet inom brottsbekämpningen i EU.

De förändringar som följde av Lissabonfördraget, Europols nya rättsliga status som EU-byrå sedan 2010 och Europols egen strategi och förbättrade kapacitet gör att byrån är involverad i genomförandet av EU:s politik för inre säkerhet på ett mer konsekvent sätt.

2011 påbörjades en utvärdering av genomförandet av Europolbeslutet och Europols verksamhet under ledning av styrelsen. När denna utvärdering blir färdig under 2012 kommer den att ligga till grund för Europeiska kommissionens konsekvensbedömning och i slutändan för ett förslag till en framtida Europolförordning som ska ersätta rådsbeslutet.

Oavsett vilka nya politiska möjligheter som uppkommer är och förblir Europols främsta mål att hjälpa EU:s brottsbekämpande organ, i synnerhet med att störa och avslöja farliga organiserade kriminella grupper och terroristgrupper. Alla brottsbekämpande myndigheter måste fortsätta att vara innovativa vid utformningen av verktyg, taktik och politiska åtgärder för att hänga med i den globala utvecklingen och ligga steget före brottslingarna.

Med tanke på att den brottsliga verksamheten blir alltmer sofistikerad räcker inte lokala eller ens nationella insatser till för att bekämpa den organiserade brottsligheten och terrorismen.

Tillsammans med EU:s medlemsstater och sina partnerorganisationer kan emellertid Europol spela en allt viktigare roll när det gäller att värna om EU:s inre säkerhet.

Ett starkare Europol kommer att innebära mer framgångsrika utredningar och ett bättre skydd för EU:s medborgare mot hoten från den grova internationella brottsligheten och terrorismen.

1. Om Europol

1.1 Uppdrag, vision och prioriteringar

Europol är Europeiska unionens byrå för brottsbekämpning, och dess uppdrag är att hjälpa medlemsstaterna att förebygga och bekämpa alla former av grov internationell brottslighet och terrorism. Byråns roll är att bidra till att skapa ett säkrare EU för alla EU-medborgare genom att hjälpa EU:s brottsbekämpande myndigheter med utbyte och analyser av underrättelser om brottslig verksamhet.

Storskaliga kriminella nätverk och terroristnätverk utgör ett betydande hot mot den inre säkerheten i EU och mot medborgarnas säkerhet och försörjning. De största säkerhetshoten kommer från terrorism, internationell narkotikasmuggling, människosmuggling, förfalskning av produkter, euron och betalkort, bedrägeri, korruption och penningtvätt samt annan verksamhet knuten till organiserade kriminella gruppers närvaro i ekonomin. Nya hot uppstår också i form av it-brottslighet, momsbedrägerier och annan sofistikerad brottslighet som missbrukar modern teknik och de friheter som erbjuds genom EU:s inre marknad. Många av dessa områden tillhör dem som EU:s ministerråd prioriterar, och Europol söker nya sätt att motverka dessa hot.

Europols vision är att bidra till ett tryggare EU genom att ge bästa möjliga stöd till medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter. Europol kommer att uppnå detta genom att tillhandahålla en unik uppsättning operativa tjänster till EU och utvecklas till EU:s främsta

- stödcentrum för brottsbekämpande insatser,
- samlingspunkt för brottsinformation, och
- expertcentrum för brottsbekämpande insatser.

Vid sidan av prioriteringarna inom EU:s policycykel är EU:s strategi för den inre säkerheten, där EU:s långsiktiga politik för brottsbekämpning beskrivs, ett ytterst viktigt dokument för Europol. I strategin kartläggs de olika aspekterna av EU:s politik för inre säkerhet och strategiska handlingsriktlinjer fastställs. Europeiska kommissionen har publicerat ett meddelande([2]) som ska främja genomförandet av strategin. I strategin fastställs fem säkerhetsmål. Tre av dem – att störa kriminella nätverk, förebygga terrorism och förbättra säkerheten på internet – omfattas till stor del av Europols mandat([3]). De åtgärder som kommissionen föreslår för att uppnå dessa mål överensstämmer i hög grad med Europols väletablerade expertområden. Dessa två dokument ger Europol en viktig genomförandefunktion och en betydande möjlighet att utvecklas ytterligare under de kommande åren, med underrättelseledd polisverksamhet som ett av de viktigaste koncepten.

Tillsammans med Frontex och Eurojust bidrog Europol till den första årliga översynen av strategin för den inre säkerheten, vilken presenterades i november 2011.

1.2 Resurser

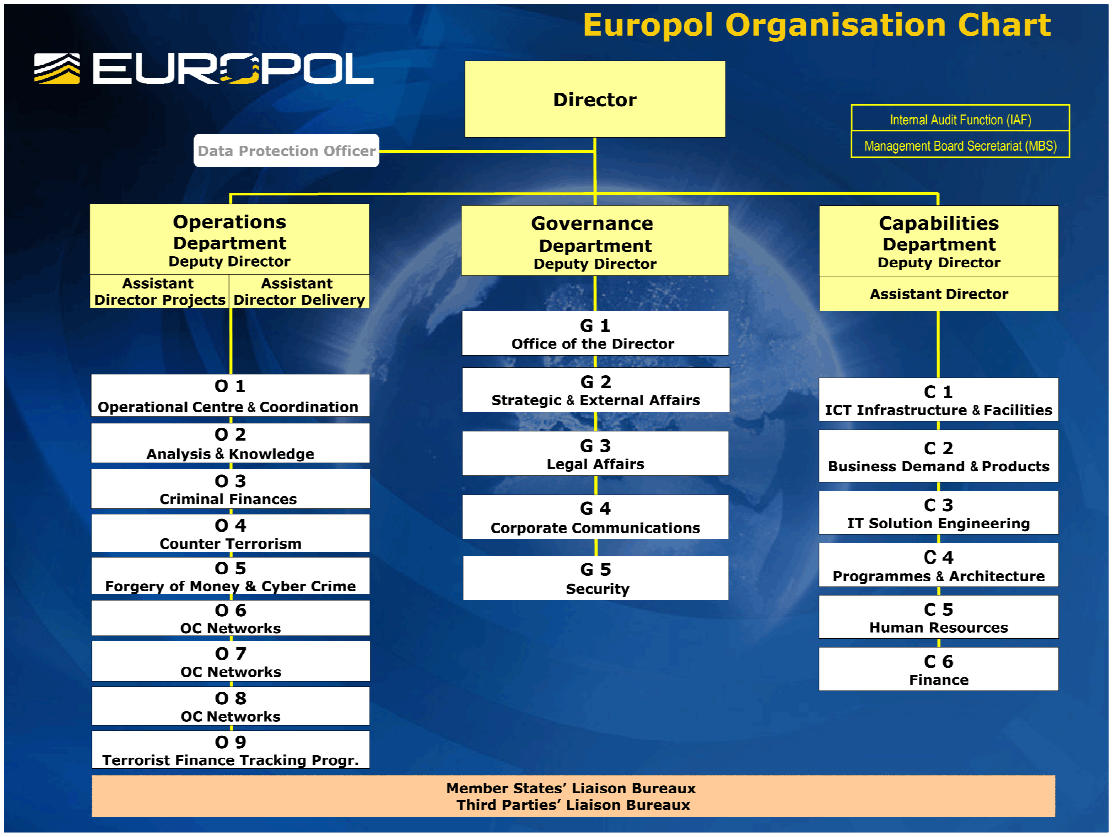
Europol använder sin unika informationskapacitet och sakkunskapen hos sina 777 anställda, däribland 92 analytiker, för att identifiera och spåra de farligaste kriminella nätverken och terroristnätverken i EU. De brottsbekämpande organen företräds inom Europol av 145 sambandsmän som arbetar tillsammans med Europols ständigt verksamma operativa

([2]) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet, ”EU:s strategi för den inre säkerheten i praktiken: Fem steg mot ett säkrare Europa”, KOM(2010) 673 slutlig.

([3]) Som beskrivs i bilagan till rådets beslut av den 6 april 2009 om inrättande av Europeiska polisbyrån (Europol) (2009/371/JHA).

centrum med hög säkerhet och med hjälp av dess säkra databaser. Därigenom har de lyckats störa många kriminella nätverk och terroristnätverk, arrestera tusentals farliga brottslingar, återta flera miljoner euro och rädda hundratals brottsoffer, bland annat barn som har utsatts för människosmuggling eller övergrepp.

Europol finansieras via EU:s budget. Europeiska unionens råd och Europaparlamentet fastställer Europols budget på grundval av förslag från Europeiska kommissionen och Europols styrelse. 2011 uppgick budgeten till 84,8 miljoner euro.

Organisationsschema		
Uppgiftsskyddsombud	Direktör	Internrevision
Operativa avdelningen Biträdande direktör	Avdelningen för verksamhetsstyrning Biträdande direktör	Styrelsens sekretariat
Underdirektör, projekt	G 1 Direktörens kontor	C 1 IKT-infrastruktur och IKT-utrustning
Underdirektör, genomförande	G 2 Strategiska frågor och yttre förbindelser	C 2 Efterfrågan och produkter
O 1 Operativa centrumet och samordning	G 3 Rättsliga frågor	C 3 IT-lösningar
O 2 Analys och kunskap	G 4 Kommunikation	C 4 Program och arkitektur
O 3	G 5	C 5

Kriminella pengar	Säkerhet	Personal
O 4 Bekämpning av terrorism		C 6 Ekonomi
O 5 Förfalskning, falskmynteri och internetbrottslighet		
O 6 Organiserade kriminella nätverk		
O 7 Organiserade kriminella nätverk		
O 8 Organiserade kriminella nätverk		
O 9 Program för spårning av finansiering av terrorism		
Sambandskontor för medlemsstaterna		
Sambandskontor för tredje parter		

Grundläggande uppgifter om Europol (2011)

Huvudkontor: Haag, Nederländerna

Personal: 777 anställda vid huvudkontoret inklusive 145 sambandsmän

Budget: 84,8 miljoner euro

Uppdragsgivare: EU:s 27 medlemsstater och 500 miljoner medborgare

Stöder: 13 697 gränsöverskridande brottsbekämpande utredningar

1.3 Europols nya huvudkontor

Den 1 juli 2011 invigde Hennes majestät drottning Beatrix av Nederländerna Europols nya huvudkontor i Haag. Hundratals höga polistjänstemän, politiker och andra dignitärer deltog i invigningsceremonin tillsammans med Europols personal och andra inbjudna gäster.

Drottning Beatrix avtäckte en plakett till minne av den officiella invigningen och fick en guidad tur i de nya lokalerna av Europols direktör, Rob Wainwright, som bland annat visade upp narkotikalaboratoriet och enheten mot internetbrottslighet.

Det nya huvudkontoret ligger i Haags internationella zon, med grannar som Förenta Nationernas internationella krigsförbrytartribunal och Organisationen för förbud mot kemiska vapen. Den 32 000 m^2 stora byggnaden uppfördes av det nederländska verket för offentliga byggnader och ritades av arkitektbyrån Quist Wintermans.

De nya lokalerna och den toppmoderna utrustningen överensstämmer med Europols ambitioner att vara en modern och dynamisk organisation, som har inrättats för att hjälpa och tjäna EU-medborgarna genom det stöd vi ger till de brottsbekämpande myndigheter vi samarbetar med.

Minnesmärke över stupade poliser

Polistjänstemän i EU som har stupat i tjänsten hedrades 2011 med ett nytt minnesmärke hos Europol.

Den ungerske konstnären Apolka Erös har skapat en stålskulptur som donerades till Europol av den ungerska poliskåren under Ungerns ordförandeskap för Europeiska rådet. Skulpturen har nu fått en framträdande placering i vårt nya huvudkontor.

Monumentet avtäcktes under den europeiska polischefskongressen, och cirka 250 polischefer och höga polistjänstemän från hela Europa höll en tyst minut för de stupade tillsammans med Europols personal.

2. Så arbetar Europol

Internationella kriminella grupper och terroristgrupper verkar över hela världen med hjälp av den senaste tekniken. För att kunna bekämpa denna verksamhet på ett effektivt och samordnat sätt måste Europol vara lika flexibelt och innovativt och se till att arbeta med moderna metoder och verktyg. Europol använder sig av de modernaste databaserna och kommunikationskanalerna, vilket gör det möjligt att på ett säkert och snabbt sätt lagra, söka, visualisera, analysera och sammankoppla viktig information. Insamling, analys och spridning av denna information medför ett utbyte av stora mängder personuppgifter. I utförandet av dessa uppgifter följer Europol högsta möjliga standard för uppgiftsskydd och datasäkerhet.

Samtliga Europols databaser och tjänster finns tillgängliga dygnet runt, alla dagar i veckan. Vi skickar också ut experter och tillhandahåller våra tjänster på plats genom ett mobilt kontor när en medlemsstat begär detta.

Europols operativa centrum, verksamt dygnet runt, är centrum för utbyte av uppgifter mellan Europol, EU:s medlemsstater och tredje parter. Det operativa centrumet har fem huvudsakliga funktioner:

- Centraliserad kontrolltjänst: inkommande uppgifter stäms snabbt av mot alla befintliga uppgifter. Operativ information behandlas inom Europols system med hjälp av analysregister som inriktas på ett särskilt brottsområde. Om man får träffar konsolideras informationen i en analysrapport, och den part som tillhandahöll uppgifterna får snabb respons där man lyfter fram kopplingarna så att nya trender och utvecklingar inom EU:s brottskarta kan urskiljas. Cirka en fjärdedel av de operativa förfrågningar som Europol får går redan via det operativa centrumet.
- Det operativa centrumet kan lagra vissa uppgifter under en begränsad tidsperiod för att utröna om de är relevanta för Europols verksamhet och kan läggas in i Europeiska informationssystemet eller i analysregister.
- Analytiskt stöd i så kallade tematiska fall: undersökningsuppgifter som sträcker sig över flera befintliga analysprojekt kan nu analyseras omgående av Europol.
- Kommunikation med tredje parter: det operativa centrumet hanterar allt informationsutbyte med tredje parter och ser till att uppgifter vidarebefordras till rätt projekt för ytterligare behandling, och att den ursprungliga uppgiftslämnaren får ett snabbt och korrekt svar.
- Stöd till stora polisiära insatser: det operativa centrumet samordnar det stöd som Europol kan ge till stora polisiära insatser, till exempel internationella sportevenemang samt ekonomiska, politiska eller kulturella sammankomster som kan utgöra en måltavla eller möjlighet till brottslighet och terrorism. Under 2011 innebar detta bland annat att vi tillhandahöll stöd i samband med ishockey-VM i Slovakien och EuroBasket i Litauen, samt hjälp med förberedelserna för EM i fotboll – UEFA Euro 2012 – i Polen och Ukraina samt Olympiska spelen i London.

Nya ledningscentraler

Bara två veckor efter det att Europols personal flyttade in i det nya huvudkontoret den 1 juni upprättades ett samordningscentrum för Operation Truck i en av de nya ledningscentralerna. Denna operation riktade sig mot ett kinesiskt nätverk som smugglade in illegala invandrare i Storbritannien. Poliser från Frankrike, Portugal och Eurojust arbetade tillsammans med Europols personal i en av tre specialbyggda helt nya ledningscentraler som ökar Europols kapacitet att fungera som värd för operationer och ge annat operativt stöd.

Under operationen anhölls sex personer i Frankrike, och i Portugal blev lokaler genomsökta, viktigt bevismaterial säkrades och ytterligare sex personer anhölls. Beslagen inkluderade dokument, pengar, bankkontoutdrag, mobiltelefoner och andra styrkande handlingar.

Sedan dess har många fler operationer letts från Europols ledningscentraler. Den kanske mest ambitiösa hittills var Operation Night Clone, som leddes av Italien och stöddes av Bulgarien, Polen, Spanien och USA. Denna operation riktade sig mot en organiserad kriminell grupp som var baserad i Bulgarien men som verkade globalt och som genom bedrägerier hade tillskansat sig uppskattningsvis 50 miljoner euro.

Den 6 juli inhystes styrgruppen hos Europol för ett tillslag som involverade fler än 200 poliser i hela Europa. Personal från Europol fanns på plats i Bulgarien, utrustade med ett mobilt kontor, för att underlätta ett snabbt och säkert utbyte av underrättelser. Under dagen för tillslaget **anhöll de bulgariska myndigheterna de misstänkta brottslingarna, genomsökte fordon och fastigheter och säkrade bevismaterial**. Över 60 människor anhölls och en organiserad kriminell grupp som verkade i hela Europa, Amerika och Afrika upplöstes.

2.1 Europols nationella enheter

I varje medlemsstat finns det en nationell Europolenhet, som är förbindelseorgan mellan Europol och de behöriga myndigheterna i EU:s medlemsstater. Cheferna för Europols nationella enheter träffas regelbundet och bistår Europol och dess styrelse med rådgivning om operativa och andra frågor.

Varje enhet utstationerar minst en sambandsman som får ett eget sambandskontor vid Europols huvudkontor. Sambandskontoren är en del av respektive lands nationella enhet och företräder landets intressen vid Europol i enlighet med den utstationerande medlemsstatens nationella lagar.

Medlemsstaternas sambandsmän utgör en ständigt aktiv länk mellan Europols högkvarter i Haag och Europols 27 nationella enheter i medlemsstaternas huvudstäder. Detta unika nätverk bestående av 145 sambandsmän spelar en viktig roll i den dagliga brottsbekämpande verksamheten genom att underlätta informationsutbyte samt stödja och samordna pågående utredningar.

Inom Europol finns också sambandsmän från tio länder och organisationer utanför EU som samarbetar med Europol på grundval av samarbetsavtal([4]).

Detta nätverk stöds av säkra kommunikationskanaler som tillhandahålls av Europol. Dessutom har Europol utposterat två sambandsmän i Washington D.C. och en vid Interpols högkvarter i Lyon i Frankrike.

2.2 Europols styrelse

Europols styrelse utarbetar strategiska riktlinjer och övervakar direktörens arbete samt utförandet av Europols uppgifter. Styrelsen består av en hög företrädare för varje medlemsstat och för Europeiska kommissionen. Den fattar beslut med två tredjedels majoritet, och alla ledamöter har en röst var.

Styrelsen sammanträder flera gånger om året för att diskutera ett stort antal frågor som har med Europols aktuella verksamhet och framtida utveckling att göra. Varje år antar styrelsen Europols slutliga budget, arbetsprogrammet för den framtida verksamheten och denna

([4]) Dessa är Albanien, Kanada, Colombia, Kroatien, Island, Norge, Schweiz, Interpol samt följande amerikanska brottsbekämpande organ: Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms And Explosives (ATF), Drug Enforcement Administration (DEA), Secret Service (USSS); Federal Bureau of Investigations (FBI), Immigration and Customs Enforcement (ICE) och Internal Revenue Service (IRS).

allmänna rapport om verksamheten under det föregående året. Alla dessa dokument tillställs rådet för godkännande och därefter Europaparlamentet för kännedom.

2.3 Säker kommunikationsinfrastruktur

För att stödja sina operationer och för att kunna tillhandahålla allt fler operativa och strategiska tjänster till medlemsstater, stater utanför EU och tredje parter upprätthåller och utvecklar Europol ständigt en tekniskt avancerad, pålitlig, effektiv och säker telekommunikationsinfrastruktur.

Grunden i denna infrastruktur är Europols säkra nätverk, som sammankopplar alla medlemsstater och allt fler stater utanför EU och tredje parter som Europol har upprättat samarbetsavtal med. Under 2011 etablerades nya säkra nätverksuppkopplingar med Interpol, Colombia och Schweiz.

Nätverksinfrastrukturens säkerhet är oerhört viktig för Europol, eftersom högsta möjliga säkerhet är grundläggande för att upprätthålla förtroendet bland alla parter som delar information och underrättelser med och via Europol.

2.4 Europols informationssystem

Det främsta syftet med Europols informationssystem (EIS) är att systemet ska stödja medlemsstaterna, Europol och dess samarbetspartner med uppgifter om brott, inblandade personer och andra data som kan användas för att bekämpa organiserad brottslighet, terrorism och andra former av grov brottslighet.

Europols informationssystem
december 2011

Innehåll:

183 240 objekt

41 193 ”personobjekt”

En ökning med **5 %** sedan 2010

Huvudsakliga brottsområden:

Narkotikasmuggling, 25 % av alla objekt

Människosmuggling, 23 %

Penningförfalskning, 18 %

Rån, 10 %

Bedrägeri och svindleri, 5 %

Användning:

111 110 sökningar
i systemet gjordes under 2011

Tyskland har fört in flest uppgifter i systemet, följt av Belgien, Frankrike, Spanien och Europol (på tredje parters vägnar). Det bör påpekas att majoriteten av uppgifterna i EIS införs genom automatiserade system för datainmatning. Under 2011 förändrades medlemsstaternas strategi för datainsamling, och är nu mer inriktad på objekt som kan korsmatchas (till exempel personer, kommunikationssätt, transportmedel). Denna förändring återspeglas också i uppdaterade rapporter om uppgifternas kvalitet, och har medfört att

kvaliteten på innehållet i EIS har höjts överlag. Ett exempel är den stora uppladdning av data från Storbritannien som gjordes i augusti 2011 och som resulterade i ett relativt stort antal träffar (1 per 200 objekt).

En ny version av EIS utvecklades under 2011. Den viktigaste nyheten är möjligheten för utvalda behöriga myndigheter att göra sökningar som utvisar om objekt finns med i systemet eller inte. Detta är första gången som polistjänstemän i första linjen, utanför medlemsstaternas nationella enheter, får tillgång till EIS.

Dessutom gjordes det framsteg med att stödja medlemsstaternas tillämpning av automatiserade system för datainmatning. Under 2011 införde Litauen ett automatiserat system för datainmatning. Det totala antalet medlemsstater som på automatisk väg kan mata in uppgifter i Europols system ökade därmed till 13. Ett flertal andra länder förbereder sig för att införa detta verktyg.

Stora förbättringar gjordes också i fråga om driftskompatibilitet mellan viktiga system för informationshantering. I oktober 2011 lanserades en ny funktion, Europol Links Manager (ELM). Den gör det möjligt att utföra automatiserade dubbelkontroller av analysregister, 10.4-databaser, EIS och ERES (Enhanced Risk Entities Solution). Den sistnämnda är en databas som innehåller uppgifter från offentliga källor som Europol köper av en kommersiell uppgiftslämnare. Jämfört med de tidigare dubbelkontrollerna har ELM inneburit att antalet datakällor har utökats, att mer användbara uppgifter framkommer, att flexibiliteten har ökat och att många viktiga dataskyddsproblem har lösts.

Regler för uppgiftshantering

Regler för uppgiftshantering är ett sätt att skydda en informationskälla. Reglerna säkerställer att informationen är säker och hanteras på ett säkert och korrekt sätt i enlighet med uppgiftslämnarens önskemål och med full respekt för medlemsstaternas nationella lagstiftning. Reglerna för uppgiftshantering anger hur den lämnade informationen får hanteras och vem som har tillgång till den i framtiden.

Londonpolisen, Operation Theo

Operation Theo lanserades i mars 2011 för att bekämpa det ökande antalet bankomatbrott i London. Operationen blev snabbt framgångsrik: anhållanden kunde göras i ett tidigt skede och utrustning som användes för att mixtra med maskinerna beslagtogs.

Under tiden som Operation Theo fortskred fortsatte emellertid också attackerna, paradoxalt nog. Natt efter natt attackerades bankomater på olika platser under de följande tre veckorna, vilket ledde till att sammanlagt 29 rumänska medborgare anhölls och åtalades. En del av processen var att köra varje misstänkt persons uppgifter genom ett antal underrättelsedatabaser, däribland EIS som Londonpolisen nyligen hade utbildats i att använda.

Det visade sig snart att denna utbildning inte hade varit bortkastad: tre av de anhållna inom ramen för Operation Theo fanns registrerade som brottslingar i EIS. De var av intresse i utredningar av andra brott i andra europeiska länder och en var också misstänkt för inblandning i människohandel i prostitutionssyfte. En annan var misstänkt för rån i flera länder. Alla var medlemmar i internationella organiserade kriminella grupper.

Den information som EIS tillhandahöll var oerhört användbar för utredarna, och gav åklagarmyndigheten goda argument för att kräva fängelsestraff för personerna i fråga. Tack vare att EIS kunde tillhandahålla bra information och samtidigt lämna den både i form av en

skriftlig rapport och ett bilddiagram blev det lätt för poliserna att förstå den och göra kopplingar till medhjälpare och andra brott.

Londonpolisen kontrollerar nu alla europeiska medborgare som anhålls mot EIS, och efter Operation Theo har de haft ett antal andra framgångar där personer som inte skulle ha kunnat identifieras innan poliserna fick utbildning och tillgång till systemet har påträffats.

Uppgifter från Londonpolisen

2.5 Siena – nätapplikationen för säkert informationsutbyte

Nätapplikationen för säkert informationsutbyte (Siena) är ett nästa generations verktyg utformat för att möjliggöra snabb, säker och användarvänlig kommunikation och utbyte av operativ och strategisk brottsrelaterad information och underrättelser mellan Europol, medlemsstaterna och tredje parter som har undertecknat samarbetsavtal med Europol.

I Sienas utformning och funktion har man lagt särskild vikt vid uppgiftsskydd och sekretess för att säkerställa efterlevnad av alla rättsliga krav. Även säkerheten bedöms vara avgörande, och alla nödvändiga åtgärder har vidtagits för att säkerställa ett säkert utbyte av sekretessbelagd information. Dessutom har man tagit hänsyn till bästa praxis för informationsutbyte i brottsbekämpande syfte, med hög grad av pålitlighet, och användningen av de regler för hantering och utvärdering av uppgifter som styr villkoren för användningen.

Detta hände under 2011:

- Siena introducerades för samarbetspartnerna Australien, Kroatien, Island och Norge genom operativa avtal.
- I samband med den europeiska narkotikapakten ombads Europol att göra Siena tillgängligt för de regionala plattformarna i Västafrika. I detta syfte utarbetades lösningar och de regionala plattformarna i Accra i Ghana och Dakar i Senegal har nu fjärråtkomst till Siena. Siena har också gjorts tillgängligt för informationsutbytet med Europeiska unionens rättsstatsuppdrag i Kosovo (Eulex).
- Siena har anpassats för att stödja uppföljning av sökningar i Europols informationssystem (EIS) som görs av utvalda behöriga myndigheter. Den automatiserade inmatningen av data i Europols analyssystem (EAS) fungerar nu också. Den sparar mycket tid för Europols analytiker och är en viktig förbättring från säkerhetssynpunkt.
- Siena har också anpassats så att det kan utvidgas till att omfatta samarbetspartner med strategiska avtal som Albanien, Bosnien och Hercegovina, Montenegro, Serbien och Turkiet.
- Förberedelser gjordes för att ge dessa länder tillgång till Siena under 2012, däribland utbildning och utökningar av det säkra nätverket. Förberedelser görs också för att ansluta Schweiz under 2012.

Arbete pågår vidare med att ansluta Siena direkt till de nationella ärendehanteringssystemen, så att poliser kan använda samma system för både nationella ärenden och ärenden som kräver internationell kommunikation.

Informationsutbyte genom Siena 2011

13 697 nya fall inleddes
Månatligt genomsnitt: 1 141
(**ökning med 17 %** jämfört med 2010)

30 % av de nya fallen hade koppling till narkotika,
följt av bedrägeri och svindleri (14 %),
terrorism (10 %), penningförfalskning (9 %) och rån (9 %)

330 633 operativa meddelanden utbyttes
mellan medlemsstater, Europol och tredje parter
Månatligt genomsnitt: 27 553

103 behöriga myndigheter hade tillgång till Siena
på medlemsstaternas begäran.
Därmed var det totala antalet behöriga myndigheter 287.

2.6 Brottsanalys

2.6.1 Operativ analys

Analysen är hörnstenen i all modern underrättelsestyrd verksamhet för brottsbekämpning och avgörande för Europols hela verksamhet. Vår analyskapacitet bygger på avancerad teknik som har anpassats till brottsbekämpningens behov. Analytikerna vid Europol använder de senaste metoderna och teknikerna för att kunna identifiera felande länkar i gränsöverskridande utredningar inom EU. De söker information som kan användas i pågående operationer i EU:s medlemsstater i ämnesinriktade analysregister. Denna information leder ofta till genombrott i internationella utredningar.

Europols analyssystem är ett operativt informationssystem som innehåller uppgifter från Europols intressenter.

Systemets olika komponenter har följande fördelar:

- Centralisering och informationshantering.
- Analytisk kapacitet genom en bred uppsättning analysverktyg.

Europol utvärderar kontinuerligt sin analysförmåga och teknik för att se till att analytikerna har tillgång till ett så gott tekniskt stöd som möjligt.

Datoriserat kriminaltekniskt nätverk

Europol befinner sig i slutskedet av införandet av en avancerad mekanism för att utvinna och analysera brottsrelaterad information från digitaliserade uppgifter.

Förmågan att på ett effektivt sätt identifiera relevant information bland enorma mängder datoriserade uppgifter och samtidigt bevara informationens juridiska giltighet håller på att bli ett allt viktigare vapen i brottsbekämpningen.

Genom denna nya tekniska lösning kan Europol nu erbjuda en tjänst av hög kvalitet till EU:s brottsbekämpande organ, som gör det möjligt att identifiera och behandla denna information och dramatiskt öka mängden uppgifter som kan behandlas.

Denna tjänst, som tillhandahålls centralt, kompletteras av stödmöjligheter genom lokal användning av mobila verktyg för digitala kriminaltekniska uppgifter som hanteras av experter. Det datoriserade kriminaltekniska nätverket är en stabil teknisk plattform för den verksamhet som bedrivs vid Europols centrum mot internetbrottslighet.

2.6.2 Strategisk analys

Strategisk analys är en annan viktig aspekt av Europols analysverksamhet. Tack vare strategiska analyser som Octa, Rocta, Octa-WA och TE-SAT([5]) får beslutsfattarna större stöd när de ska ange specifika prioriteringar på det komplicerade området organiserad brottslighet och terrorism. På grundval av politiska riktlinjer kan personalen inom de brottsbekämpande myndigheterna anpassa sitt operativa arbete på nationell, regional och lokal nivå. De kan

([5]) Hotbildsbedömningen avseende den organiserade brottsligheten i EU (Octa), hotbildsbedömningen avseende rysk organiserad brottslighet (Rocta), hotbildsbedömningen avseende organiserad brottslighet i Västafrika (Octa-WA) och rapporten om den rådande situationen och tendenserna inom terrorismen i Europa (TE-SAT).

också utnyttja de befintliga regionala samarbetsmekanismer som stöds av Europol, såsom aktionsgruppen mot organiserad brottslighet i Östersjöområdet([6]).

I och med Lissabonfördraget blir omfattande hotbildsanalyser allt viktigare, vilket gör Europol till en viktig aktör i utformningen av politiken.

Rapporten om den rådande situationen och tendenserna inom terrorismen i Europa (TE-SAT)

Under 2011 utarbetade Europol sin femte årliga rapport om den rådande situationen och tendenserna inom terrorismen i Europa (TE-SAT). Denna rapport har tagits fram sedan 2007, och innehåller information till Europaparlamentet och rådet om terrorismen i EU från brottsbekämpningssynpunkt.

TE-SAT är ett offentligt dokument baserat på information som tillhandahållits från länder inom och utanför EU samt partnerorganisationer som Eurojust, Sitcen och Interpol.

2011 års rapport visar att antalet terrorismrelaterade attacker i EU fortsätter att minska, men terrorismen förblir ändå ett stort hot, vars räckvidd och genomslag håller på att diversifieras. I rapporten slås det också fast att det internationella samarbetet mellan terrorist- och extremistgrupper i och utanför EU ökar. Dessutom framhålls det i TE-SAT att det finns många olika slags aktörer som utgör risker, från organiserade terroristgrupper till radikaliserade individer, vilket attacken i Norge 2011 visade.

En annan trend som rapporterades i TE-SAT 2011 är att högerextremistiska grupper försöker utvidga och sprida sin ideologi, vilket deras professionella propaganda visar. De utgör fortfarande ett hot mot EU:s medlemsstater.

Hotbildsbedömningen avseende den organiserade brottsligheten i EU (Octa)

Octa är det viktigaste strategiska analysdokument som utarbetas av Europol. Det är på detta dokument som Europeiska unionens råd baserar sina prioriteringar och rekommendationer för kampen mot organiserad brottslighet i EU. Octa utarbetas i enlighet med principerna för den underrättelseledda polisverksamheten. Det betraktas som ett pionjärprojekt och har under sin korta livstid, sedan 2006, lett fram till innovativa koncept – till exempel kriminella nav och en typologi för grupper av organiserad brottslighet. De viktigaste slutsatserna i 2011 års rapport var:

- Den organiserade brottsligheten håller på att förändras och dess metoder, gruppsammansättningar och påverkan på samhället diversifieras allt mer.
- Kriminella grupper ägnar sig i allt större utsträckning åt många olika slags brottslig verksamhet.
- Det finns en växande samarbetsanda mellan olika organiserade kriminella grupper, oavsett nationalitet, etnisk tillhörighet och affärsmetoder, och byteshandeln ökar.
- Kriminella grupper utnyttjar i stor utsträckning infrastruktur för transport av varor och människor, i synnerhet containertransporter.

([6]) Aktionsgruppen mot organiserad brottslighet i Östersjöområdet är ett nätverk med länder och organisationer som deltar i initiativ för att i samarbete bekämpa organiserad brottslighet i Östersjöområdet. Deltagande länder: Danmark, Estland, Finland, Tyskland, Island, Lettland, Litauen, Norge, Polen, Ryssland och Sverige. Dessutom ingår ständiga representanter för Europol, Eurojust, Frontex, Interpol och Europeiska kommissionen.

- Medvetet samarbete från specialisters sida är en viktig faktor som underlättar organiserad brottslighet.
- Den pågående globala ekonomiska krisens effekter har gjort att EU-medborgarna har kommit i närmare kontakt med organiserad brottslighet.
- På marknaden för olagliga droger har fluktuerande priser och varierande renhetsgrader för kokain och heroin jämte bristen på syntetiska prekursorer främjat uppkomsten av ”legal highs” och andra substitut.
- Internettekniken är numera en viktig underlättande faktor för större delen av den organiserade brottsligheten utanför nätet.
- Nigerianska, albansktalande och turkiska kriminella grupper samt grupper från före detta Sovjetunionen försöker expandera i EU och utnyttjar de möjligheter som finns.
- Det nordvästra kriminella navet([7]) är fortfarande det främsta centrumet för samordning av narkotikadistributionen. Det nordöstra kriminella navet är ett viktigt transitområde för transport av olagliga handelsvaror till och från före detta Sovjetunionen, och en bas för våldsamma mångkriminella grupper med internationell räckvidd. Det sydvästra navet är fortfarande det främsta transitområdet för kokain och cannabisharts, och för närvarande också för offer för människohandel i sexuellt syfte. Det södra navet utmärker sig för kriminellt företagande och är ett centrum för valuta- och varumärkesförfalskning, ett transitområde för offer för människohandel och olagliga invandrare samt bas för några av de mest resursstarka kriminella grupperna i Europa. Den största expansionen under de senaste åren har skett i sydost, till följd av ökad människohandel via Svarta havet, uppkomsten av ett flertal rutter för transport av olagliga handelsvaror till och från EU på Balkan, en betydande ökning av den olagliga invandringen via Grekland och bildandet av en axel för människohandel till EU på Balkan, bestående av västra Balkan och sydöstra Europa.

Octa är redan en viktig del av den europeiska modellen för underrättelser om brottslig verksamhet (Ecim), men har blivit ännu viktigare sedan rådet antog sina slutsatser om inrättande och genomförande av en policycykel för EU avseende organiserad och grov internationell brottslighet. I denna policycykel är Octa utgångspunkten för fastställandet av prioriterade brottsområden i EU och utarbetandet av konsekventa åtgärder på dessa områden. De politiska prioriteringarna för 2011–2013 är:

- Organiserad brottslighet i Västafrika
- Olaglig invandring
- Containersmuggling
- Rörliga organiserade kriminella grupper
- Organiserad brottslighet i västra Balkan
- Syntetiska droger
- Människohandel
- Internetrelaterad brottslighet

Europol organiserade ett tredagarsseminarium 2011, med sammanlagt 164 delegater från alla de 27 EU-medlemsstaterna, rådets sekretariat, Cepol, Europeiska kommissionen, ECNN, Eurojust, Frontex och Interpol. Ovanstående prioriterade brottsområden diskuterades i åtta grupper, och deras idéer och förslag mynnade ut i en sammanhängande plan för det framtida arbetet. Europols personal var behjälplig vid seminarierna och gav operativa upplysningar om de olika brottsområdenas omfattning och de produkter och tjänster som Europol kan använda för att stödja medlemsstaterna i deras ansträngningar att bekämpa dem.

Skanning, analys och varning

Europols arbetsgrupp för skanning, analys och varning (Scan) erbjuder de nationella behöriga myndigheterna i EU ytterligare en strategisk produkt när det gäller att bekämpa organiserad brottslighet, nämligen tidiga varningsmeddelanden om nya hot från den organiserade

([7]) Se bilaga 1 för definitioner av kriminella nav.

brottsligheten. Under 2011 utfärdade Scangruppen fyra varningar om hot från den organiserade brottsligheten([8]):

- **Olaglig handel med och avyttring av avfall.**([9]) Gränsöverskridande olaglig handel med och avyttring av avfall förknippas med oerhört låg risk och höga vinster, och har blivit ett av de snabbast växande verksamhetsområdena för den organiserade brottsligheten i EU. Brottslingar och organiserade kriminella grupper utnyttjar det faktum att laglig avfallshantering medför höga kostnader och gör stora vinster på olaglig handel och avyttring genom att kringgå miljölagstiftningen.
- **Olaglig handel med stulna noshörningshorn.**([10]) Europols underrättelseenheter har identifierat organiserade kriminella grupper som handlar med noshörningshorn, som är dyrbara rariteter. Ett noshörningshorn som stjäls från en antikhandlare, en auktionskammare, ett konstgalleri, en privat samlare eller ett zoo kan vara värt mellan 25 000 och 200 000 euro beroende på storlek och kvalitet. Noshörningshorn används som utsmyckning, för att producera lyxprodukter och inom traditionell medicin, trots att de bevisligen inte har någon effekt.
- **Handel med utrotningshotade arter.**([11]) Organiserade kriminella grupper i EU skaffar sig ofantliga vinster genom olaglig handel med utrotningshotade vilda djur och växter. Med hjälp av falska dokument smugglas exotiska och sällsynta djur och fåglar, korall, värdefulla växter, tigerhudar och annat in i Europa, ofta via samma rutter som för illegal invandring och narkotikahandel.
- **Ökande handel med förfalskade bekämpningsmedel.**([12]) En allt mer omfattande handel med olagliga och förfalskade bekämpningsmedel har upptäckts i Europa. Denna handel organiseras av mycket sofistikerade kriminella nätverk som har skapat komplexa globala leveranskedjor och utnyttjar lagliga företag som fasader för sin verksamhet. Över 25 % av de bekämpningsmedel som cirkulerar i en del av EU s medlemsstater beräknas härröra från denna olagliga marknad. Dessa kemikalier hotar jordbrukarnas och konsumenternas hälsa och utgör en risk för miljön. Bristen på spårbarhet innebär också att det finns risk att dessa olagliga bekämpningsmedel kan användas som prekursorer för hemgjorda sprängämnen.

Förutom att Scan-gruppen utfärdade de ovan nämnda hotbildsvarningarna under 2011 lanserade gruppen också samarbetssystemet E-SCAN([13]), som en referenspunkt på internet för områden som miljöbrott och it-brottslighet.

I samarbete med Europols experter har Scan-gruppen också utvecklat tre riskprofiler åt det polska ordförandeskapet för rådet, till stöd för en gemensam EU-omfattande polisinsats mot fordonskriminalitet. Brottsbekämpande myndigheter från 14 EU-länder deltog i Operation EuroCar, tillsammans med Europol, Frontex och Interpol.

2.6.3 Analysutbildning

Europol erbjuder en tvåveckorskurs i analys som kallas ”utbildning i operativ integrerad analys”. För att tillgodose medlemsstaternas ökade behov utvecklade arbetsgruppen för analysutbildning två olika versioner av utbildningen – en för analytiker och specialister som arbetar vid Europol och en som går ut på att utbilda kursledare. Den sistnämnda kursen

([8]) Kan laddas ner från Europols webbplats.
([9]) Hotbildsvarningen utfärdades på begäran av det ungerska ordförandeskapet för Europeiska rådet och byggde på uppgifter som samlades in inom ramen för Augias-projektet, som leddes av det belgiska ordförandeskapet.
([10]) Hotbildsvarningen utfärdades av Europols experter, som samarbetade med irländska brottsbekämpande myndigheter.
([11]) Hotbildsvarningen utfärdades som ett resultat av ett samarbete mellan experter vid Europol och Interpol.
([12]) Hotbildsvarningen utfärdades på grundval av en gemensam bedömning av Europols experter och Europeiska kommissionen.
([13]) E-SCAN: för miljöskanning, analys, varning och tidiga varningsmeddelanden.

utformades särskilt för potentiella kursledare i medlemsstaterna och var avsedd att omfatta de grundläggande elementen i underrättelsecykeln med särskild inriktning på analyser.

Europol har redan hållit sex kurser för totalt 68 kursdeltagare från 28 olika länder i Europa samt från Australien och USA. Många medlemsstater har använt materialet, metoderna och övningarna från Europols utbildning för att utforma sina egna kurser i operativ analys. Under 2011 genomfördes omarbetade kurser i finansiell och strategisk analys för Europols operativa personal och analytiker i EU:s medlemsstater. Dessutom utarbetades en ny femdagarskurs i social nätverksanalys (SNA), och fem sådana kurser genomfördes med 50 operativa analytiker som deltagare. Fler kurser kommer att hållas under 2012.

Fler än 50 av Europols sambandsmän och över 120 kolleger från brottsbekämpande myndigheter i och utanför EU deltog också i Europols nya tredagarskurs i strategisk analys för tidig förvarning (SAT-EWC) under 2011.

2.7 EU:s expertcentrum för brottsbekämpande insatser

För att stärka sin ställning som en plattform för specialkunskap och underlätta kunskapsutbytet och kommunikationen med olika expertgrupper har Europol utvecklat sin **plattform för brottsbekämpningsexperter**. Visionen för denna plattform är att skapa en säker miljö för specialister från en mängd olika områden inom brottsbekämpning och göra det möjligt för dem att dela med sig av kunskap, bästa praxis och andra uppgifter än personuppgifter om brott inom sina respektive grupper. Plattformen utvecklades inte enbart för att offentliggöra dokument, utan också för att uppmuntra godkända användare att samarbeta på nätet med hjälp av en mängd samarbetsverktyg.

Under 2011 lanserade Europol följande nätplattformar för experter:

- Speciell taktik:
    - Vittnesskydd
    - EnNAT (människorov, tagande av gisslan och utpressning)
    - Europols arbetsgrupp för mordrelaterade frågor
- E-SCAN
- Europeisk utbildning i bekämpande av korruption
- EnviCrimeNet
- Europeisk plattform för experter på gängbrottslighet
- Upproren i Nordafrika och Mellanöstern
- Europeisk plattform för kommunikatörer hos brottsbekämpande myndigheter
- UMF2 (universellt meddelandeformat)

Dessutom håller ett antal ytterligare plattformar på att utarbetas:

- It-brottslighet (I-FOREX)
- Sexuellt utnyttjande av barn
- Speciell taktik för gränsöverskridande övervakning och kontrollerade leveranser, samt ISLE([14])
- Penningförfalskning och betalkortsbedrägerier (PaySafe)
- Genomförandet av Prümbeslutet

Tre befintliga särskilda webbplatser kommer också att överflyttas till plattformen för brottsbekämpningsexperter:

- Centrumet för information om ekonomisk brottslighet
- Kommunikationsplattformen Atlas för särskilda operationer och terrorismbekämpande enheter
- ENFSI:s webbplats om brottsplatser

2.7.1 Europeiskt nätverk för rådgivande grupper

Det europeiska nätverket för rådgivande grupper (EuNAT) består av rådgivande grupper och krishanteringsenheter från brottsbekämpande organ som ger strategiska och/eller taktiska råd, samordning och stöd till utredningar kring människorov, tagande av gisslan och utpressning.

([14]) International Special Law Enforcement – den europeiska högnivågruppen med experter på ”olaga intrång”.

EuNAT upprättar en permanent förbindelse mellan de rådgivande grupperna och Europol i syfte att underlätta det direkta internationella samarbetet för att bemöta livshotande risker. Nätverket sprider bästa praxis och utvecklar standarder på detta specifika område i hela EU. I det sammanhanget håller Europol för närvarande på att förbereda översättning och distribution av en broschyr om strategier för att förebygga och hantera människorov, tagande av gisslan, utpressning och våldshandlingar, för att informera organisationer och företag som stationerar personal i högriskområden.

2.7.2 Bästa praxis för hantering av informatörer

Informatören är en oerhört viktig faktor i polisens verksamhet. Om en informatör redan tidigt i utredningen bidrar till insamlingen av underrättelser om brottslig verksamhet finns goda chanser att utredningen blir framgångsrik. Kvaliteten på de underrättelser som samlas in står i direkt proportion till informatörens kvalitet.

Grov organiserad brottslighet begränsas inte av landsgränser, så informatörer kan ge underrättelser som underlättar brottsbekämpningen i ett antal länder. Den rådande rättsliga situationen är inte enhetlig i EU när det gäller användningen av informatörer, trots att samarbetet med informatörer är en vanlig och utbredd metod.

- Europol samordnar ett nätverk med experter på hantering av informatörer och enskilda personer som utför infiltrationsoperationer (CHIS), i syfte att sprida bästa metoder och utbyta erfarenheter på detta känsliga område.
- Vi tillhandahåller också en (sekretessbelagd) handledning i användning och hantering av informatörer. Detta är ett dokument som är framtaget i samarbete med europeiska CHIS-enheter och som de använder för att utveckla och harmonisera dessa frågor i sina respektive länder.
- I samarbete med Cepol([15]) erbjuder Europol årligen en utbildning i hantering av informatörer med utgångspunkt från medlemsstaternas erfarenheter och behov.
- En särskild plattform för brottsbekämpningsexperter håller på att utarbetas för enheter som är specialiserade på hantering av informatörer. Den kommer att göra det möjligt för dem att utbyta kunskaper och kommunicera direkt med sina motsvarigheter inom de europeiska brottsbekämpande myndigheterna.

2.7.3 Bästa praxis för gränsöverskridande övervakning och kontrollerade leveranser

Användningen av dold övervakning är ett av de viktigaste moderna utredningsverktygen för att få avgörande information om brottsliga strukturer. Eftersom dagens organiserade kriminella grupper är gränsöverskridande måste de brottsbekämpande myndigheterna allt oftare hantera fall av gränsöverskridande observation och bevakning, vilket orsakar problem på både juridisk och operativ nivå.

Europol är medlem i arbetsgruppen för gränsöverskridande bevakning, vars syfte är att uppmuntra internationellt samarbete och tillhandahålla ett forum för utveckling av säkra och effektiva tekniker för övervakning i brottsbekämpande syfte.

Ett annat viktigt utredningsverktyg är utnyttjandet och den systematiska operativa användningen av dolda övervakningsmetoder tillsammans med kontrollerade leveranser. En sammanställning över de olika medlemsstaternas lagstiftning om kontrollerade leveranser finns tillgänglig på cd-rom för att experterna ska ha tillgång till information om problem som kan uppstå vid gränsöverskridande samarbete.

([15]) Europeiska polisakademin (Cepol)

2.7.4 Bästa praxis för vittnesskydd

Vittnesskyddet är en av hörnstenarna i kampen mot organiserad brottslighet och terrorism, och Europols nätverk för vittnesskydd är det största i världen. Europols vittnesskydd omfattar följande tjänster:

- Harmonisering av olika nationella program.
- Utveckling av nya enheter och program för vittnesskydd.
- Standardisering av processer såsom omplacering av vittnen.
- Utbildning av personal som arbetar med vittnesskydd, inklusive en unik tvåveckorskurs på hög nivå som lanserades 2011.

2.7.5 Europols arbetsgrupp för mordrelaterade frågor

Europols arbetsgrupp för mordrelaterade frågor har till uppgift att sprida expertkunskap om mordutredningar och kriminaltekniska aspekter på dessa. Tyngdpunkten ligger på att förstärka det internationella samarbetet mellan europeiska brottsbekämpande myndigheter i fråga om mord med koppling till organiserad brottslighet, seriemord, gränsöverskridande mord och mord med särskilda tillvägagångssätt, såsom hedersmord och mord med etniska, kulturella och religiösa motiv.

Arbetsgruppen leds av Storbritanniens stadspolis och är sakkunnig myndighet i gränsöverskridande mordrelaterade frågor. Den erbjuder europeiska mordutredare stöd genom att

- tillhandahålla ett forum för diskussion och utveckling av specialistkunskaper om utredningsmetoder och tekniska och kriminaltekniska metoder när det gäller mord utförda av organiserade kriminella grupper, seriemord och gränsöverskridande mordfall,
- underlätta och uppmuntra internationellt samarbete och utbyte av bästa metoder samt säkerställa ett nära samarbete med Europol, Eurojust och Interpol på detta område,
- studera och analysera strategisk underrättelseverksamhet och information om gränsöverskridande mordfall i syfte att urskilja nya trender eller utveckla nya förfaranden och verktyg för utredningsarbete och kriminaltekniska undersökningar,
- bistå brottsbekämpande myndigheter med rådgivning om utredningsmässiga, kriminaltekniska och rättsliga aspekter på gränsöverskridande mordutredningar.

Europol kommer bland annat att utöva sin stödfunktion genom att tillsammans med Cepol organisera 2012 års konferens för förundersökningsledare som utreder mord. I samarbete med Christ Church University i Canterbury i Storbritannien håller Europol också på att sammanställa uppgifter om nationella förfaranden i mordutredningar, med målet att eventuellt utarbeta en europeisk handledning i ämnet.

2.8 Uppgiftsskyddsombud

Europol har ett av de säkraste systemen för uppgiftsskydd inom brottsbekämpningsområdet. Europols uppgiftsskyddsombud är en oberoende enhet som ser till att reglerna för uppgiftsskydd efterföljs, och detta gäller även behandlingen av uppgifter som rör Europols personal. Enhetens främsta uppgift är att övervaka en skräddarsydd rättslig ram som tillgodoser de operativa enheternas behov och samtidigt skyddar de registrerade personernas grundläggande rättigheter. Ombudet är också den viktigaste kontaktpunkten med den gemensamma tillsynsmyndigheten, och deltar i dess inspektioner.

Ramen för revisionsverksamhet fastställs i Europols revisionspolicy för uppgiftsskydd. Dessutom har uppgiftsskyddsombudet mot denna bakgrund utarbetat bestämmelser för kontroll av personuppgiftshämtning som ingående beskriver mekanismer för att kontrollera lagligheten hos hämtning av personuppgifter i Europols system. I dessa bestämmelser fastställs precisa krav på revisionsloggar för uppgiftsskydd, i enlighet med artikel 18 i Europolbeslutet. På basis av bestämmelserna har ombudet genomfört revisioner och utarbetat rapporter om EIS, analysregister och andra system som hanterar personuppgifter.

Under det senaste året har ombudet deltagit i alla viktiga projekt som medför behandling av personuppgifter, och tagit fram krav på dataskydd och/eller vid behov samordnat samarbetet med den gemensamma tillsynsmyndigheten. Ett av de viktigaste projekten 2011 var framtagandet av ett nytt analysregisterkoncept.

Ombudet har utarbetat dataskyddsrapporter åt de tredje parter som Europol tänker ingå operativa samarbetsavtal med. Europol genomförde också två besök (i Albanien och Serbien) för att kontrollera hur de administrativa förfarandena för dataskydd ser ut i kandidatländerna.

När det gäller uppgifter med koppling till Europols personal betonade uppgiftsskyddsombudet behandling av personuppgifter som kan medföra särskilda risker för de registrerades rättigheter och friheter, i synnerhet i samband med personal- och säkerhetsfrågor. Ombudet bistod Europols enheter med att utarbeta meddelanden om uppgiftsskydd under året, och uppmärksammade särskilt säkerhetssystemen vid Europols nya huvudkontor. Vidare meddelade uppgiftsskyddsombudet den gemensamma tillsynsmyndigheten om behandlingar som myndigheten ska kontrollera på förhand.

I enlighet med bestämmelserna i Europolbeslutet har uppgiftsskyddsombudet lagt fram en verksamhetsrapport för styrelsen och den gemensamma tillsynsmyndigheten.

3. Europols operativa verksamhet

Ett av Europols främsta mål är att ge EU:s brottsbekämpande myndigheter stöd dygnet runt, alla dagar i veckan. Stödet tillhandahålls inom Europols behörighetsområden([16]) och även i fall som omfattar flera brottsområden.

Det operativa stödet kan utökas genom utplacering av Europols mobila kontor med särskilda analytiker och experter som ger stöd på plats i medlemsstaterna.

Europols mobila kontor

En uppkoppling i realtid till Europols centraliserade databaser och expertplattformar

Europol har utvecklat ett effektivt mobilt kontor som gör det möjligt för Europols personal att i enlighet med högsta möjliga säkerhetskrav få tillgång till samtliga verktyg för hämtning och analys av information även från avlägsna platser.

Europols mobila kontor **användes 84 gånger under 2011**, som stöd för brottsbekämpande myndigheter i EU – en ökning med mer än 150 % sedan 2010 (31 gånger).

Europol har en viktig roll i fråga om genomförandet av EU:s policycykel avseende organiserad och grov internationell brottslighet. Syftet med denna fleråriga cykel är att ta itu med de mest allvarliga kriminella hoten mot EU på ett konsekvent sätt.

Europol utarbetade Octa 2011, utifrån vilken rådet fastställde åtta strategiska prioriteringar. Strategiska mål sattes sedan upp för dessa prioriterade områden, och därefter organiserade Europol ett seminarium i syfte att ta fram operativa handlingsplaner, där de politiska målen omvandlas till konkreta operativa insatser. Europol ansvarar för Empacts (den europeiska multidisciplinära plattformen mot kriminella hot) stödenhet, som stöder och övervakar alla Empact-projekt([17]).

Tillsammans med Frontex och Eurojust bidrog Europol till den första årliga översynen av strategin för den inre säkerheten, vilken presenterades i november 2011.

2011 i siffror

- Europol använde sin informationskapacitet och operationella expertis för att stödja myndigheterna i EU:s medlemsstater i 13 697 gränsöverskridande ärenden – en ökning med 17 % jämfört med 2010.
- Som stöd för medlemsstaternas utredningar tog Europol fram
  - 716 träffmeddelanden,

([16]) Som beskrivs i bilagan till rådets beslut av den 6 april 2009 om inrättande av Europeiska polisbyrån (Europol) (2009/371/RIF).

([17]) Empact (den europeiska multidisciplinära plattformen mot kriminella hot), EU:s institutioner och byråer, tredjeländer och organisationer (offentliga och privata) som motverkar ett paneuropeiskt eller regionalt hot från grov internationell organiserad brottslighet som rådet har prioriterat med utgångspunkt från hotbildsbedömningen avseende den grova och organiserade brottsligheten (från och med 2013). Detta görs med hjälp av en strategisk flerårsplan eller strategiska mål som fastställs av en särskild expertgrupp bestående av företrädare för ovanstående aktörer, vilken utarbetar konkreta probleminriktade lösningar för effektivt bemötande av det prioriterade hotet.

– 984 korsmatchningsrapporter,

– 376 kunskapsprodukter,

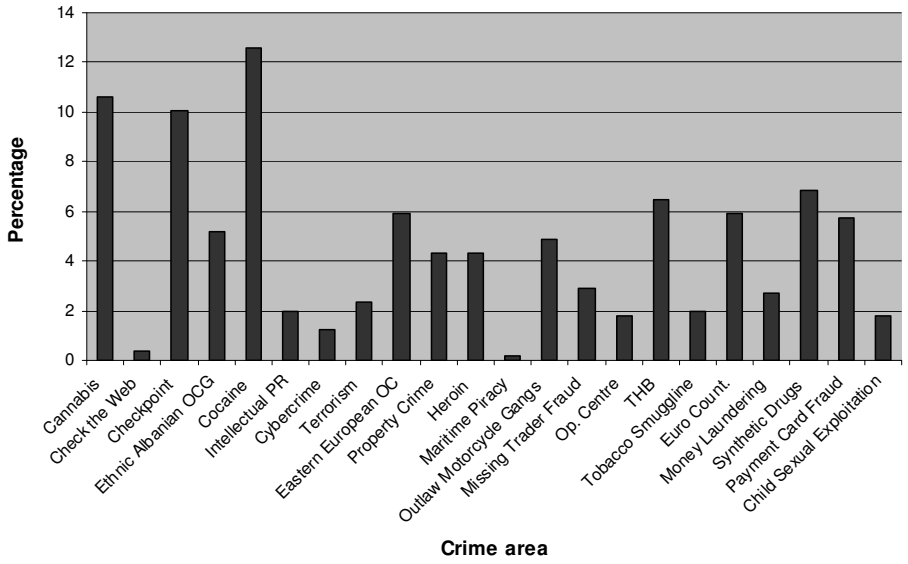
– 340 operativa analysrapporter.

Antalet operativa tjänster av olika slag till stöd för medlemsstaternas utredningar framgår av tabell 1 nedan. På de flesta områdena var antalet tjänster betydligt större än under 2010. Detta bekräftar en allmän trend som har uppkommit ur Europols strategi att koncentrera sig på den operativa verksamheten och effekterna av den.

Tabell 1: Typ av operativt stöd till medlemsstaterna 2011

Typ av operativt stöd (antal fall)	Totalt 2011	Totalt 2010
Kriminaltekniskt/tekniskt stöd	594	543
Finansiellt stöd till operativa möten	142	60
Finansiellt stöd till utredningar (förfalskning av euro)	28	35
Anordnande av operativa möten/samordningsmöten	214	56
Mobilt kontor (på plats-analys)	84	31
Dygnet runt-service	26	-

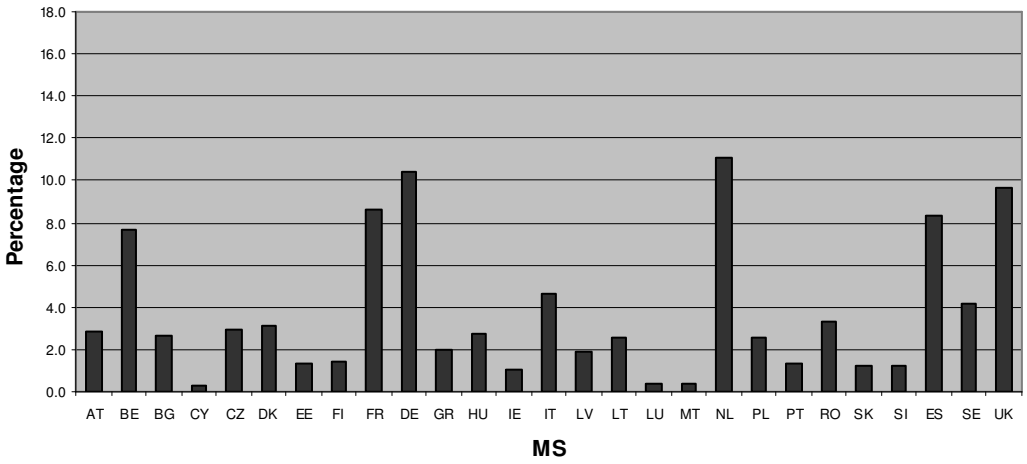
Tabell 2: Andel operationer med stöd av Europol uppdelade på brottsområden 2011

Procent		**Brottsområde**	
Cannabis	Cannabis	Outlaw Motorcycle Gangs	Kriminella motorcykelgäng
Check the Web	Check the Web	Missing Trader Fraud	Skenföretagsbedrägeri
Checkpoint	Checkpoint	Op. Centre	Operativa centrumet
Ethnic Albanian OCG	Etniska albanska ligor	THB	Människohandel
Cocaine	Kokain	Tobacco Smuggline	Tobakssmuggling
Intellectual PR	Brott mot immateriella rättigheter	Euro Count.	Förfalskning av euron
Cybercrime	It-brottslighet	Money Laundering	Penningtvätt
Terrorism	Terrorism	Synthetic Drugs	Syntetisk narkotika
Eastern European OC	Östeuropeiska ligor	Payment Card Fraud	Betalkortsbedrägerier

Property Crime	Egendomsbrott	Child Sexual Exploitation	Sexuellt utnyttjande av barn
Heroin	Heroin		
Maritime Piracy	Sjöröveri		

Tabell 3: Andel operationer med stöd av Europol per medlemsstat 2011

percentage	**Procent**
MS	**Medlemsstat**

Nöjdhetsundersökning

Även under 2011 bad Europol de utredningsledare som fick hjälp i sitt arbete av Europol att ge direkt återkoppling. Deras svar visade att Europols analysprodukter var uppskattade. Här är några exempel på kommentarer:

”Underrättelserapporterna var fantastiska – både innehållet och formatet var utmärkta.

… när det gäller tidsramarna och fullständigheten är analysrapporterna mycket bra. Rapporternas struktur och innehåll gjorde dem lätta för utredarna att förstå och använda.”

Svarspersonerna värdesatte också Europols expertis och ansåg att dess rådgivning var av hög kvalitet. De var mycket nöjda med den operativa hjälp av olika slag som tillhandahölls, såsom teknisk och kriminalteknisk analys, ekonomiskt stöd till utredningar och experthjälpen i fråga om syntetiska droger och it-brottslighet.

Europols resurser i Haag, aktionsdagarna, det ekonomiska stödet till deltagande i operativa möten och på plats-analysen fick också höga betyg. Kommentarerna från utredarna i undersökningen visade klart att Europols mest uppskattade tjänster var kommunikation, samordning och operativ analys.

”Utredarna i Lille var mycket nöjda med det tekniska stödet, som sparade tid och arbete för dem. Utredarna kunde använda de tekniska rapporterna från Europol direkt och omedelbart när de förhörde misstänkta.”

”Den tekniska hjälpen var mycket bra och bidrog i hög grad till att vi kunde identifiera de 69 000 misstänkta för webbplatsen. Europols effektiva sätt att hänskjuta ärenden till medlemsstaterna bör också framhållas.”

”Jag anser att den experthjälp som vi fick av Europol under den tekniska analysen av tryckpressarna visade sig vara mycket värdefull när åtal skulle väckas mot de anhållna.”

Svarspersonerna föreslog en del förbättringar av stödet till analyser och operativa insatser, till exempel snabbare framtagning av analysrapporter och att Europol bör komma in i utredningar på ett tidigare stadium.

Tabell 4: Undersökning av nöjdheten hos utredningsledare 2011

Typ av operativt stöd	Genomsnittsbetyg (max 10)
Övrigt: ”Synergieffekter mellan analysregister när det gäller utrustningsexpertis.” ”Kollegerna från Europol som deltog i tillslaget i Frankrike var både professionella och lätta att ha att göra med.” ”Medlemmarna i AWF Twins-nätverket som deltog. De stod hela tiden i kontakt med de poliser som ledde utredningarna.”	9,5
Teknisk/kriminalteknisk analys (t.ex. kreditkort)	9,1
Teknisk undersökning av råmaterial och anordningar (penningförfalskning)	9,0
Finansiellt stöd till (euro-)utredningar	9,0
Användning av **Europols resurser** i Haag	8,8
Aktionsdagar (samordning av Europol)	8,8
Finansiellt stöd till operativa möten	8,5
På plats-analys	8,2
Hjälp att stänga olagligt laboratorium	8,0
Hjälp att stänga sedeltryckeri	6,0

3.1 Narkotika

Narkotika är ett stort problem för EU-medborgarna, eftersom det påverkar både samhällets och individens hälsa och säkerhet. Bekämpning av narkotikarelaterad brottslighet har varit en av Europols prioriteringar ända från början. Under 2011 hade över en fjärdedel av de operationer som Europol stödde koppling till narkotika.

3.1.1 Syntetisk narkotika

Den olagliga framställningen av syntetisk narkotika, framför allt amfetamin och ecstasy, har stor omfattning i EU. Varje år identifieras och stängs 60–90 storskaliga produktionslokaler.

Lagerlokaler för potentiellt farliga kemiska prekursorer som används vid framställning av narkotika upptäcks också ofta i samband med utredningar i medlemsstaterna. Dessa kemiska prekursorer smugglas in från Asien eller tillverkas i EU.

Produktionen av amfetaminer ligger på en stabil, men hög, nivå. Tillverkningen av ecstasy i EU ökade 2011, efter en betydande nedgång under de föregående åren. En framväxande trend i EU är den snabba utbredningen av nya psykoaktiva ämnen. Av en gemensam rapport([18]) från Europol och Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk (ECNN) 2011 framgår det att totalt 41 nya psykoaktiva ämnen officiellt hade anmälts till de båda organen. Det är det högsta antalet ämnen som någonsin har inrapporterats under ett enskilt år, och inkluderar syntetiska cannabinoider, syntetiska katinoner och syntetiska derivat av andra väletablerade droger.

Europols operativa stöd omfattar samordning och inledning av brottsutredningar samt stöd på platsen till EU:s brottsbekämpande organ vid säker stängning av anläggningar för olaglig framställning av narkotika och insamling av erforderligt bevismaterial. Europol utför också tekniska undersökningar av specialtillverkad och industriell utrustning som beslagtagits vid anläggningar för framställning och lagring av narkotika.

Europols system för jämförelse av olagliga laboratorier innehåller ingående fotografisk och teknisk information om anläggningar för framställning, lagring och dumpning av syntetisk narkotika. Detta gör det möjligt att hitta överensstämmande information om utrustning, material och kemikalier som tagits i beslag. Dessutom innehåller **Europols system för syntetisk narkotika** information om tillvägagångssätt och viktiga beslagtaganden. Detta gör det möjligt att identifiera likheter mellan beslagtaganden och bidrar till att profilera och rama in kriminella grupper.

([18]) 2010 års rapport från Europol och Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk om genomförandet av rådets beslut 2005/387/RIF … om informationsutbyte, riskbedömning och kontroll avseende nya psykoaktiva ämnen.

Operation De-Bads

Huvudsakligt brottsområde Ecstasy, amfetamin, cannabis och kokain
Produktion och handel

Deltagande länder Belgien, Nederländerna

Europols bidrag

- Organiserade operativa möten för utbyte av information.
- Europols analytiker utarbetade åtta analytiska rapporter i vilka operativa samband fastslogs.

Operationens omfattning

Den belgiska polisen([19]) inledde en utredning av en belgisk/nederländsk kriminell grupp som var mycket aktiv i fråga om tillverkning och handel med syntetiska droger.

Polisen beslagtog 62 kilo amfetamin i Gentområdet i Belgien, och det visade sig att narkotikan var avsedd för ett lokalt organiserat kriminellt motorcykelgäng. I nära samarbete med den nederländska polisen([20]) lyckades man lokalisera en möjlig produktionsanläggning i Tilburg i Nederländerna. Samarbetet ledde till anhållanden och beslag av betydande mängder narkotika.

Resultat av det internationella samarbetet:

- Tolv personer anhölls: nio i Belgien och tre i Nederländerna för utlämning till Belgien.
- Fastigheter genomsöktes i Belgien och 36 kilo amfetamin påträffades.
- Ytterligare tio husrannsakningar ledde till att två cannabisodlingar hittades och att 1 kilo amfetamin, 100 ecstasytabletter och 5 liter amfetaminolja beslagtogs.
- Den nederländska polisen beslagtog ett halvt kilo kokain, 30 kilo ecstasytabletter (150 000 tabletter), 5 kilo ecstasypulver och 720 liter kemikalier för framställning av ecstasytabletter.

3.1.2 Kokain

Kokain är det näst mest använda olagliga ämnet i Europa efter cannabis. Omkring fyra miljoner européer uppges ha använt kokain det senaste året([21]), och man uppskattar att cirka 14,5 miljoner vuxna (i åldersgruppen 15–64 år) har använt kokain någon gång under sin livstid. Detta återspeglar den snabbt växande smuggelhandeln och spridningen av kokain i EU. EU är världens näst största konsument av kokain efter USA.

Kokainet kommer främst från Colombia, Peru och Bolivia. Spanien och Portugal är tillsammans med några andra länder i Västeuropa de viktigaste införselländerna för kokain som smugglas in i Europa, men allt större kvantiteter kommer in i EU via västra Balkan och Sydosteuropa. Västafrika används som omlastnings- och lagringsregion för latinamerikanskt kokain på väg till Europa.

Det är emellertid inte bara europeiska kriminella nätverk som smugglar in kokain i EU: det finns också aktiva kriminella grupper från Colombia (däribland Farc), Dominikanska

([19]) Den belgiska federala kriminalpolisen i Dendermonde.
([20]) Nederländska *Police Nationale Recherche*.
([21]) Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk (ECNN): Årsrapport 2011 – Situationen på narkotikaområdet i EU.

republiken, Västafrika, västra Balkan, Mexiko, Ryssland och före detta Sovjetunionen (det vill säga Ukraina, Georgien och Moldavien).

Europol hanterar de kokainrelaterade organiserade kriminella nätverken inom ramen för ett särskilt projekt. Genom detta projekt kan Europol

- tillhandahålla centraliserade tjänster för snabb och effektiv behandling och analys av uppgifter med koppling till kriminella nätverk som smugglar kokain,
- sprida analysrapporter för att stödja medlemsstaternas pågående utredningar, vilket har lett till att mål av stort värde har stoppats och flera ton kokain beslagtagits,
- fastställa möjligheter att upprätta gemensamma utredningsgrupper, gemensamma operationer och parallella utredningar för att möjliggöra ett europeiskt samarbete om brottsbekämpningen,
- tillhandahålla taktisk och strategisk information om huvudmisstänkta och medbrottslingar,
- spåra penningleveranser med ursprung i kokainsmuggling och hjälpa medlemsstaterna att frysa och beslagta dessa illegala intäkter, för att på så sätt bidra till att försvaga de kriminella grupper som producerar och handlar med kokain,
- inleda och förstärka det operativa och strategiska samarbetet samt informationsutbytet mellan länder inom och utanför EU med fokus på att störa kriminella nätverk.

Inom detta särskilda projekt driver Europol sitt **Cocaine Logo-system** som består av databaserna Cocaine Logo, Cocaine Punch och Specific Means of Concealment.

Operation Aigle 35/Vortice Due

Huvudsakligt brottsområde Kokainsmuggling

Deltagande länder Belgien, Frankrike, Tyskland, Italien, Nederländerna

Europols bidrag

- Hjälpte till att organisera operativa möten.
- Samordnade ett antal polisinsatser.
- Samlade in stora mängder data och underrättelser.
- Stödde utredningsgrupperna i medlemsstaterna med ett stort antal underrättelserapporter.
- I en del fall byggde identifieringen av huvudmisstänkta på underrättelser från Europol.

Operationens omfattning

Europol och Eurojust stödde åtgärder för att ställa nästan 100 albansktalande kokainsmugglare inför rätta i fem EU-länder.

Den italienska utredningen var ursprungligen inriktad på Camorraklaner och Ndranghetafamiljer, men inriktades sedan på grupper av albansktalande brottslingar. Operationen ledde till att 76 misstänkta identifierades och överlämnades till de lokala rättsliga myndigheterna. 40 av dem anhölls medan andra inte kunde påträffas. Dessutom fångades fyra albanska storbrottslingar in i Italien och Belgien, i samband med kokainsmuggling. De anhållna grova brottslingarna fick långa straff 2011.

Det internationella samarbetet ledde till att

- ett stort nätverk med huvudsakligen albansktalande brottslingar som ägnade sig åt kokainsmuggling avslöjades,
- 40 personer anhölls och 6 kilo heroin, 2,5 kilo kokain och olika utspädningsämnen, förpackningsmaterial och utrustning beslagtogs i Italien,
- fyra albanska storbrottslingar anhölls i Italien och Belgien, i samband med kokainsmuggling,
- den franska polisen anhöll 22 misstänkta albansktalande personer och beslagtog 3,2 kilo heroin och 127 000 euro i kontanter,
- de nederländska myndigheterna konfiskerade 20 kilo cannabis samt skjutvapen och andra vapen,
- sju personer var föremål för utredning i Tyskland, och tre anhölls,
- den belgiska polisen anhöll tre personer och beslagtog 30 kilo cannabis, utspädningsämnen, förpackningsmaterial och utrustning.

Operation Salonica

Huvudsakligt brottsområde Produktion och smuggling av kokain och cannabis

Deltagande länder Albanien, Österrike, Belgien, Tyskland, Italien, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Serbien, Spanien

Europols bidrag

- Samordnade det analytiska stödet för operationen.
- Hjälpte till att organisera operativa möten.
- Samlade in data och underrättelser för operativ analys.
- Europol underlättade den internationella övervakningen, som involverade att följa lastbilen med narkotikan genom Europa till Albanien, där lasten beslagtogs.

Operationens omfattning

Den internationella polisiära operationen ledde till att en kriminell organisation bestående av spanska, marockanska och albanska medborgare som importerade och distribuerade stora sändningar med colombianskt kokain och marockanskt hasch i Europa avslöjades. Det kriminella nätverket samarbetade med en narkotikakartell för att erhålla industriella mängder kokain, och hade en infrastruktur för narkotikadistribution i många europeiska länder.

Ett enormt parti kokain utspätt i 13 ton palmolja som hade skeppats från Colombia till Antwerpen i Belgien kunde slutligen beslagtas av de brottsbekämpande myndigheterna i Albanien.

Den kriminella gruppen hanterade också olika andra typer av narkotika. En gren av organisationen odlade cannabis och en annan organiserade tillgången på hasch från olika källor. Gruppen transporterade också hasch från Spanien till Italien och Nederländerna, gömt i förarhytter i lastbilar som genomförde kommersiella godstransporter.

Det internationella samarbetet ledde till att

- nästan ett ton kokain och 160 kilo hasch beslagtogs,
- ett internationellt kriminellt narkotikanätverk raserades sedan 22 personer, av vilka en del var huvudmän, hade anhållits,

- den kriminella gruppen i Albanien, som ansvarade för bearbetningen av palmoljan för utvinning av det utspädda kokainet, avslöjades.

3.1.3 Heroin

EU är också en stor global marknad för opiater. Tillgången och efterfrågan på opiater, främst heroin, är relativt liten jämfört med andra olagliga droger som cannabis och med syntetiska droger, men de sociala, ekonomiska och hälsorelaterade problem som orsakas av denna typ av missbruk är betydande. Därför betraktas heroinet som ett stort hot mot samhällets säkerhet och folkhälsan i EU.

Den globala heroinhandeln kännetecknas av storskalig odling och produktion i Afghanistan, som fortfarande är den klart största källan till det heroin som kommer in i EU. En stor del av detta heroin transporteras från Afghanistan längs de kortaste och mest direkta rutterna över gränserna till Pakistan och Iran.

Den direkta smugglingen in i en del europeiska länder med flyg från Pakistan ökar, och stora mängder heroin kommer också in i EU med fartyg, via hamnar i Afrika. Det finns tydliga tecken på att Afrika under de senaste åren har blivit ett viktigt nav för heroinsmugglingen till Europa, utan tvivel för att undvika de mer bevakade och kontrollerade gränserna längs de traditionella smugglingsrutterna.

Från Iran smugglas heroinet över gränsen in i Turkiet och når Europa via de så kallade Balkanrutterna, ett nätverk som erbjuder oräkneliga smugglingsmöjligheter i regionen. Den regionala politiska utvecklingen och förändringarna i fråga om infrastruktur och brottsbekämpning har lett till en ökad diversifiering av smugglingsmönstren in i EU, men Balkanrutten är fortfarande den huvudsakliga transportvägen. Man beräknar att cirka 100 ton heroin transporteras genom Balkan varje år. Av dessa når 85 ton till slut den mest lönsamma konsumentmarknaden – Västeuropa.

Under 2011 stödde Europol ett stort antal operativa insatser mot heroinsmuggling, främst riktade mot grupper från EU, Turkiet, Västafrika och Pakistan. Kriminella nätverk som smugglade den viktiga kemiska prekursoren för heroin – ättiksyraanhydrid – till Afghanistan prioriterades också.

Europols insatser inriktar sig visserligen till allra största delen på heroinsmuggling, men utan ättiksyraanhydrid är det oerhört svårt att framställa heroin. Denna är därför mycket eftersökt bland smugglarna, som försöker lägga beslag på stora mängder från laglydiga kommersiella kemiföretag, också sådana som är baserade i EU. Europol deltog i åtskilliga insatser med hög profil i EU mot smuggling av ättiksyraanhydrid under förra året, vilka ledde till att över 30 ton – som med stor sannolikhet var avsedda för heroinframställning i Afghanistan – beslagtogs. Denna kemikalie, som står under internationell tillsyn, kan köpas till grossistpris för 1 US-dollar litern. I södra Afghanistan kan den vara värd upp till 400 gånger så mycket på den olagliga marknaden.

Underprojekt Watani

Huvudsakligt brottsområde Olaglig framställning av heroin

Deltagande länder Österrike, Bulgarien, Tjeckien, Tyskland, Ungern, Rumänien, Slovakien, Slovenien, US DEA([22])

Europols bidrag

- Tog initiativ till och organiserade flera givande operativa möten för att samordna de pågående utredningarna och utbyta information, i samarbete med Eurojust och US DEA.
- Tillhandahöll expertis, i synnerhet i fråga om operativt samarbete och att ta fram uppgifter om brottslig verksamhet.
- Europols experter bidrog till medlemsstaternas utredningar genom att analysera uppgifter som framkom och identifiera operativa kopplingar.

Undersökningarnas omfattning

Denna organiserade kriminella grupp hade ägnat sig åt smuggling av betydande mängder av en viktig kemisk prekursor för framställning av heroin. Utredningarna har hittills lett till fyra samordnade beslag av ättiksyraanhydrid, däribland ett utanför EU.

Det internationella samarbetet ledde till att

- ett stort organiserat brottsnätverk, som bedrev en omfattande verksamhet med smuggling av ättiksyraanhydrid inom och utanför EU, avslöjades,
- mer än 30 ton av denna viktiga prekursor har beslagtagits hittills, vilket är ett mycket gott resultat eftersom stora mängder heroin hade kunnat framställas med hjälp av kemikalien.

3.1.4 Cannabis

Cannabis är totalt sett den vanligaste drogen i EU sett till produktion, smuggling och konsumtion. Den finns i olika former, till exempel bladdelar från cannabis (marijuana), cannabisharts (hasch) och cannabisolja. EU är en stor konsumentmarknad för cannabis. Produktionen är också betydande i många länder.

Eftersom det anses vara förknippat med låg risk att smuggla och producera cannabis är det en verksamhet som lockar många kriminella. Således ägnar sig många kriminella grupper åt produktion och smuggling av cannabis, liksom åt penningtvätt av intäkterna. Dessa kriminella nätverk hanterar emellertid sällan bara cannabis. Denna verksamhet är ofta en del av en större hantering av många olika droger vars omfattning beror på geografiska och etniska parametrar eller enbart på att tillfälle bjuds.

Europol initierar, stöder och samordnar underrättelseverksamhet i samband med cannabisutredningar, samt främjar utbytet av information, kunskap och erfarenheter av cannabissmuggling. Två underprojekt inriktas på storskalig smuggling av cannabis samt odling och framställning av cannabis. Europol har huvudsakligen tagit emot information om pågående utredningar av cannabissmuggling, med inriktning på rutterna mellan Nordafrika och Norden.

Europol tillhandahåller **Europols jämförelsesystem för cannabisodlingar** (ECCCS) och **Europols logosystem för cannabis** (ELSC). Vi ingår också i **den europeiska expertgruppen för cannabis** (EEGC), som redan har stött många operationer.

Under 2011 stödde särskilda Europol-team många utredningar med specialanalyser och kriminaltekniska undersökningar på plats. Tack vare ett initiativ från den nederländska

([22]) United States Drug Enforcement Administration.

gemensamma insatsgruppen (JAT) har insamlingen av underrättelser ökat betydligt. Detta har i sin tur omsatts i ett stort antal analytiska produkter som har ökat vår kunskap om situationen i Nederländerna och gjort det möjligt att hitta nya kopplingar till pågående utredningar i andra medlemsstater.

Europol organiserade en kurs i Haag om **tillslag mot olagliga inomhusodlingar av cannabis**, i vilken representanter för 20 EU-länder deltog.

Två experter från Belgien och Nederländerna delade med sig av sina kunskaper om vilka metoder de poliser som gör insatser mot dessa odlingar använder sig av och vilka risker de löper. Under kursen fick deltagarna lära sig att avveckla odlingarna på ett säkert sätt och samtidigt bevara bevismaterial. Experter redogjorde också för Europols operativa kapacitet, varefter deltagarna reste till Belgien för praktiska övningar med simulerade inomhusodlingar.

Operation Mango

Huvudsakligt brottsområde Smuggling av cannabis och förfalskade euro

Deltagande länder Spanien – 20 EU-länder berördes

Europols bidrag

- I egenskap av EU:s huvudkontor för bekämpning av euroförfalskning spelade Europol en viktig roll i operationen genom att samordna de utredningar som genomfördes i de länder som berördes av förfalskarnas verksamhet.

Operationens omfattning

Denna kriminella grupp var föremål för utredning från den spanska nationella polisens sida för narkotikahandel och euroförfalskning under en tid. De spanska myndigheterna raserade den första delen av det kriminella nätverket när de beslagtog över ett ton cannabis och anhöll elva misstänkta. Sedan fortsatte utredningsarbetet, nu med inriktning på euroförfalskning.

Den största falskmyntaren var ägaren till ett distributionsföretag för konserver, där sedeltryckeriet påträffades. Han använde företaget som täckmantel för det olagliga tryckeriet, där 50-eurosedlar producerades. Den kriminella gruppen hade också ett samarbete med andra grupper i Italien, varifrån de importerade falska 20-, 50- och 100-eurosedlar för vidare distribution i Europa.

Det internationella samarbetet ledde till att

- kriminella grupper som ägnade sig åt narkotikasmuggling och distribution av över 2 miljoner förfalskade euro i 20 EU-länder avslöjades,
- 1,5 miljoner euro i falska sedlar beslagtogs, liksom material för massproduktion av fler falska eurosedlar,
- mer än 1 ton cannabis beslagtogs,
- maskiner och verktyg för tillverkning av falska spanska id-handlingar påträffades.

3.2 Människohandel

Människohandel var ett allvarligt problem i EU även under 2011. Detta är en form av brottslighet som kränker individernas mänskliga rättigheter och innebär att de behandlas som handelsvaror.

Det är inte lätt att fastställa människohandelns exakta typ och omfattning i EU, inte minst på grund av att den ofta döljs av annan kriminalitet, såsom prostitution, illegal invandring och arbetsmarknadstvister. Detta innebär ofta att människohandel som sådan inte registreras eller utreds.

Fler och fler EU-medborgare visar sig dock vara offer för människohandel. Orsaken är en kombination av att en del traditionella ursprungsländer nu är medlemmar i EU och att andra EU-medborgare nu har större möjligheter och frihet att resa och arbeta utomlands. Från stora ursprungsländer som Ryssland, Ukraina, Vitryssland, Turkiet, Moldavien och länderna på västra Balkan behöver man numera bara ta sig över en enda gräns, och deras medborgare identifieras regelbundet som antingen offer eller människohandlare i polisutredningar i EU.

Nätverk för människosmuggling från Asien, Afrika och Sydamerika är också verksamma i EU, och antalet människor från dessa världsdelar som identifieras som offer för människohandel eller misstänks för att vara förövare har ökat.

Sexuellt utnyttjande är det vanligast rapporterade syftet med smugglingen, men människohandel i syfte att arbetsmässigt exploatera personer är också vanligt förekommande och upptäcks ofta inte på grund av att allmänheten inte är medveten om problemet. Under 2011 ledde det ökade antalet upptäckter till att en ny trend kunde urskiljas, nämligen att människohandlarna utnyttjar internet för att utannonsera sexuella tjänster eller rekrytera offer.

Under 2011 stödde Europol aktivt 22 utredningar om människohandel på hög nivå. Vi tillhandahöll operativt stöd på plats genom att utnyttja det mobila kontoret, vilket gjorde det möjligt för utredarna att få tillgång till databaser och analysverktyg direkt utifrån fältet.

Operation Veerde

Huvudsakligt brottsområde Människohandel

Deltagande länder Tjeckien, Storbritannien

Europols bidrag

- Denna operation riktade sig mot ett nätverk för människohandel från den inledande rekryteringsfasen och hela vägen fram till utnyttjandefasen. Tack vare att en gemensam utredningsgrupp, som Europol och Eurojust ingick i, användes blev operationen mycket framgångsrik.

Operationens omfattning

Parallella utredningar genomfördes i Tjeckien och Storbritannien mot en organiserad kriminell grupp som smugglade tjeckiska kvinnor till Storbritannien. Kvinnorna utlovades 30 000 tjeckiska koruna om de ingick skenäktenskap med brittiska medborgare. De flesta av flickorna fick aldrig några pengar och ligan lade beslag på deras nyligen utfärdade pass för att ha möjlighet att återanvända dem för att smuggla in flickor med liknande utseende.

När tjeckiskorna anlände till Storbritannien blev de fysiskt misshandlade, våldtogs och tvingades till prostitution eller till att gifta sig med medborgare i Pakistan eller Indien för att

ge dessa rätt att uppehålla sig i landet. Den organiserade kriminella gruppen genomförde också bedrägerier mot det brittiska socialförsäkringssystemet.

Det internationella samarbetet ledde till att

- elva personer anhölls i Storbritannien och Tjeckien och att den organiserade kriminella gruppen upplöstes.

Gemensamma utredningsgrupper

Gemensamma utredningsgrupper kan upprättas för att ytterligare förbättra polissamarbetet. Grupperna består av rättsliga myndigheter och polismyndigheter från minst två medlemsstater. De ansvarar för att genomföra brottsutredningar i specifika frågor under en begränsad tidsperiod. Europol och Eurojust kan delta i och samordna de gemensamma utredningsgruppernas arbete.

Under 2011 medverkade Europol i 17 gemensamma utredningsgrupper och medverkade dessutom aktivt och stödde flera andra gemensamma utredningsgrupper utan att upprätta ett formellt avtal.

Cospol-initiativet (Comprehensive, Operational, Strategic Planning for the Police)* om organiserad brottslighet på västra Balkan (WBOC, Western Balkans Organised Crime)

Cospol WBOC-gruppen har bedrivit en intensiv brottsbekämpande verksamhet med internationellt samarbete på det polisiära och rättsliga planet. Gruppen nådde ett av sina viktigaste mål 2011 när den anhöll 18 albaner som hade hållit sig undan rättvisan i många år.

Med hjälp av Europols tjänster, Cospol WBOC och NCB([23]) i Rom kunde de italienska rättsliga myndigheterna identifiera dessa grova brottslingar och förse de albanska myndigheterna med information som bidrog till att de kunde lokalisera och anhålla dem.

En avgörande faktor bakom denna framgång var samarbetet med de albanska myndigheterna, som lokaliserade och sedermera anhöll 18 albanska brottslingar. Dessa eftersöktes för att ha begått grova och organiserade brott som att tillhöra en internationell kriminell organisation, mord, narkotika- och vapensmuggling, illegal invandring och utnyttjande av prostitution.

De anhållna ska utlämnas till Italien på grundval av ett nytt utlämningsavtal mellan Italien och Albanien. Detta rättsliga instrument gjorde det betydligt enklare för de båda länderna att samverka för att bekämpa brotten, och projektet är en viktig milstolpe inom det internationella samarbetet på det polisiära och rättsliga området i regionen.

* Cospol-projektet var ett multilateralt instrument för brottsbekämpning som inordnades under EU:s operativa specialgrupp med polischefer (EPCTF). Man har nu beslutat att projektet ska integreras med det nya Empact-projektet för västra Balkan, vilket ingår i EU:s policycykel.

([23])Interpols nationella centralbyrå i Rom.

3.3 Smuggling av illegala invandrare

Begreppet ”smuggling av illegala invandrare” omfattar ett antal grova brott, som alla syftar till att för ekonomisk vinning underlätta inresa till eller bosättning i ett land i strid mot detta lands lagstiftning. Att smuggla illegala invandrare inbegriper därför även att framställa och inhandla förfalskade resehandlingar eller tillstånd som erhållits under falska förespeglingar samt tillhandahålla olagliga transporter eller på annat sätt hjälpa personer att på olaglig väg ta sig in i eller bosätta sig i ett land.

Organiserade kriminella grupper som smugglar illegala invandrare tenderar i allmänhet att vara strukturerade i lösa nätverk av mindre grupper, och de flesta har etniska eller andra kulturella kopplingar till de illegala invandrare de smugglar. De grupper som är inblandade i denna verksamhet är mycket flexibla och kan lätt samarbeta över gränserna, oavsett etniska skillnader, och även i regioner där det förekommer långvariga etniska konflikter. Smugglarna är snabba att upptäcka och utnyttja olika förändringar i samhället, till exempel nya strategier för brottsbekämpning och nya lagar och förordningar eller nyöppnade och billigare transportvägar och gränsövergångar.

Europol ger analytiskt stöd till EU:s medlemsstater för att bekämpa illegal invandring. De kriminella nätverk som är inblandade i smugglingen av illegala invandrare är ibland även verksamma på andra brottsområden, till exempel förfalskning av resehandlingar, narkotikasmuggling, penningtvätt och människosmuggling.

Europol har delat upp detta projekt i underprojekt som inriktas på särskilda organiserade kriminella grupper, nationaliteter, tillvägagångssätt eller geografiska områden. Under 2011 fanns det nio aktiva underprojekt om smuggling av illegala invandrare från Vietnam, Irak, Afghanistan, Iran, Sydasien, Nordafrika och Kina samt produktion och spridning av förfalskade resehandlingar. Europol hjälper också Italien att bekämpa illegal invandring från Nordafrika till Italien och stöder Greklands kamp mot nätverk som är aktiva vid gränsen mellan Grekland och Turkiet.

Europol ingår i två gemensamma utredningsgrupper: en om konvenansäktenskap och en om insmuggling av srilankesiska medborgare i EU via Finland.

Under 2011 stödde Europol nio större europeiska insatser riktade mot kriminella nätverk som smugglar illegala invandrare.

- Dessa operationer ledde till att 161 misstänkta människosmugglare anhölls.
- Den operativa verksamheten samordnades under möten som anordnades av Europol.
- Under operationerna var Europol representerat vid centrumen för operativ samordning och gav stöd i form av teknisk expertkunskap, specialutrustning för datautvinning och genom att använda det mobila kontoret.
- Under utredningarna betonade Europols tjänstemän operativa analyser, och i många fall hittade man kopplingar till andra utredningar i EU.

Operation Cestia

Huvudsakligt brottsområde Smuggling av illegala afghanska invandrare

Deltagande länder Frankrike, Tyskland, Italien

Europols bidrag

- Europols mobila kontor var placerat vid det italienska polishögkvarteret i Rom under hela operationen, tillsammans med en analytiker och en specialist på illegal invandring.
- Europols experter tillhandahöll teknisk expertkunskap och operativt analytiskt stöd under hela utredningen. Man utarbetade åtskilliga underrättelserapporter och underlättade utbytet av information.

Operationens omfattning

Europol stödde en av Italien ledd insatsdag mot ett stort nätverk för smuggling av invandrare. Denna gränsöverskridande utredning samordnades också av Eurojust och varade i nästan två år.

Den inriktades på smuggling av afghanska medborgare från Afghanistan via Pakistan, Iran och Turkiet. Därefter smugglades de in i Grekland och vidare till Rom. De tre främsta slutdestinationerna var Storbritannien, Norge och Sverige. Man tror att invandrarna betalade mellan 3 500 och 5 000 euro för hela resan från Afghanistan till Italien. Resan kunde ta allt från några dagar till flera veckor. Man uppskattar att omkring 200 invandrare smugglades in per månad under perioden 2008–2011. Av dem var troligen 20 % minderåriga. Vid de husrannsakningar som genomfördes under operationen påträffades afghanska barn.

Det kriminella nätverket var väletablerat och hade celler i många länder. Gruppen hade också tillgång till förfalskade europeiska id-handlingar och använde sig av Hawalasystemet för att föra över pengar mellan de olika delarna av nätverket, som var baserat i Storbritannien, Frankrike, Italien, Pakistan, Iran och Grekland. Nätverkets huvudmän var bosatta i Storbritannien.

Det internationella samarbetet ledde till att

- 26 personer anhölls, främst i Italien, men också i Frankrike och Tyskland.

Hawala (kallas även hundi) är ett informellt hedersbaserat system för överföring av pengar vilket bygger på ett enormt nätverk av växlingskontor, som huvudsakligen finns i Mellanöstern, i Nordafrika, på Afrikas horn och i södra Asien.

I dess enklaste skepnad överförs pengarna via ett nätverk av hawalaväxlare eller hawaladars. Pengarna överförs utan att flyttas rent fysiskt. En kund går till en hawalaväxlare i en stad och ger växlaren en summa pengar som ska föras över till mottagaren, vanligtvis i en utländsk stad. Hawalaväxlaren ringer till en annan hawalaväxlare i mottagarens stad och ger instruktioner om hur mycket pengar som denne ska ge till mottagaren (vanligtvis med avdrag för en liten kommission) samt utlovar att skulden ska regleras vid ett senare datum.

I vissa delar av världen är detta det enda sätt som finns att göra legitima pengaöverföringar. Hawala har till och med använts av biståndsorganisationer i områden där systemet är det bäst fungerande. Överföringarna sker ofta informellt och står inte under någon effektiv tillsyn av myndigheterna, vilket är en stor fördel för kunder som vill slippa oroa sig för skatter, valutakontroll, invandringsproblem eller annat.

Operation Schwarz/White

Huvudsakligt brottsområde Smuggling av vietnamesiska illegala invandrare

Deltagande länder Tjeckien, Frankrike, Tyskland, Ungern, Storbritannien

Europols bidrag

- Fem länder deltog i operationen som stöddes och samordnades av Europol och Eurojust.

Operationens omfattning

Den europeiska polisen gjorde insatser mot ett antal sofistikerade kriminella nätverk som erbjöd sig att transportera potentiella olagliga invandrare från Vietnam till Storbritannien.

Tillvägagångssättet var att förse vietnameserna med falska dokument, flyga dem via Moskva och sedan smuggla in dem i EU med tåg, bil eller lastbil. En grupp irakiskkurdiska människosmugglare erbjöd dem som ville komma till Storbritannien transport från Belgien eller Frankrike för 2 000–3 000 euro. De såg till att invandrarna kunde ta sig över Engelska kanalen gömda i lastbilar.

Människosmugglarna erbjöd också en dyrare variant (10 000–15 000 euro för garanterad ankomst) med hjälp av ungerska och tjeckiska Schengenviseringar för affärsresor utfärdade i Hanoi som erhållits på olaglig väg. Dessa invandrare kunde då flyga direkt till Paris. Invandrarna inhystes i gömställen i Paris som människosmugglarna hade skaffat fram innan de reste vidare till Storbritannien. Detta var ett avancerat nätverk med celler i Polen, Tjeckien, Tyskland, Frankrike, Storbritannien och Vietnam.

Polisinsatserna gjordes i Lille, Paris, London, Prag, Berlin, München och Budapest, med åtskilliga misstänkta gömställen som mål.

Frankrike avslöjade ett transitläger som användes av invandrare i Grande-Synthe i närheten av Dunkerque. 38 invandrare (14 vietnameser och 17 med olika andra medborgarskap) påträffades i detta överbefolkade läger.

Det internationella samarbetet ledde till att

- misstänkta människosmugglare anhölls i Frankrike (19), Tyskland (8), Ungern (5), Tjeckien (2) och Storbritannien (1),
- en inomhusodling av cannabis upptäcktes i Frankrike.

Operation Truck

Huvudsakligt brottsområde Kinesiskt nätverk för smuggling av illegala invandrare

Deltagande länder Frankrike, Portugal, Storbritannien

Europols bidrag

- Den samordningscentral som inrättades vid Europol tillhandahöll alla specialistverktyg för kommunikation som behövdes för realtidsstöd och samordning. Företrädare för alla berörda utredningsmyndigheter fanns på plats.
- Samordningscentralen stöddes av Eurojust, som gav värdefullt stöd på rättslig nivå.
- Europols analytiker utarbetade analysrapporter med de underrättelser som framkom.

Operationens omfattning

Denna operation riktade sig mot ett kinesiskt nätverk som smugglade in illegala invandrare i Storbritannien. Kunderna betalade brottslingarna upp till 23 000 euro för att komma från Kina till Västeuropa. I Europa fick de dokument, som de ofta använde för att resa från Frankrike och Portugal till Storbritannien. De kinesiska brottslingarna kunde ordna arbets- och uppehållstillstånd genom bedrägerier och falska viseringar, identitets- och resehandlingar samt rättslig hjälp och boende i olika gömställen.

Det internationella samarbetet ledde till att

- polisen anhöll totalt 18 misstänkta: tio i Frankrike, sex i Portugal och två i Storbritannien,
- dokument, pengar, bankkontoutdrag, mobiltelefoner och andra styrkande handlingar beslagtogs vid samtidiga husrannsakningar i Frankrike och Portugal,
- det bekräftades att det fanns ett välorganiserat kriminellt nätverk som smugglade illegala invandrare.

3.4 Europols centrum mot internetbrottslighet

Internet har revolutionerat vårt sätt att leva och bidragit till att göra samhället gränslöst. Den ”informationsmotorväg” som förutspåddes för trettio år sedan är nu verklighet och världen blir allt mer beroende av högteknologiska kommunikations- och banksystem. Detta har skapat nya möjligheter för brottslingar och nya olagliga varor, i synnerhet stulna personuppgifter och finansiella uppgifter och olagligt digitalt innehåll.

I början av 2011 visade Europols hotbildsbedömning avseende den organiserade brottsligheten på internet (iOCTA),([24]) att det finns en sofistikerad ”digital underjordisk ekonomi” där dessa uppgifter köps och säljs som olagliga handelsvaror. Samtidigt lider offren för internetbedrägerier och identitetsstölder, som många som saknar näterfarenhet är sårbara för, stor emotionell skada. Internettekniken har också medfört att en mycket större publik har fått tillgång till material som innehåller övergrepp mot barn, vilket har blivit lättare att distribuera än någonsin.

Europols centrum mot högteknologisk brottslighet inrättades 2002 och tillhandahåller expertis på hög nivå via tre specialistgrupper som inriktar sig på att bekämpa **sexuella övergrepp mot barn**, **kreditkortsbedrägerier** och **it-brottslighet**. Experthjälpen tillhandahålls genom samordning, utbildning, operativt stöd och operativ analys.

Det finns tydliga likheter mellan de tre gruppernas arbete. Alla bistår utredarna i medlemsstaterna med specialisthjälp inom digital kriminalteknik och har ett nära samarbete med partner utanför brottsbekämpningssektorn, i synnerhet inom finans- och kommunikationssektorerna. Alla dessa tre brottstyper är verkligt globala. Det står också klart att brottslingar som verkar i olika delar av den underjordiska kriminaliteten använder samma verktyg för en mängd olika syften: till exempel kapas webbplatser för distribution av material som innehåller övergrepp mot barn, och sabotageprogram utvecklas för att attackera bankomater.

Mot den bakgrunden har personal från de tre arbetsområdena gått ihop och bildat **Europols centrum mot internetbrottslighet**. Centrumet underlättar för specialister på nätbrottslighet att dela med sig av sin tekniska expertis och utveckla effektiva motåtgärder, så att de kan ge medlemsstaterna mer ändamålsenlig hjälp och skydda EU-medborgarna bättre.

3.4.1 It-brottslighet

Operativ utveckling

I iOCTA framhölls kriminellt företagande på internet, på basis av sabotageprogram och botnät, som ett av de största hoten inom den internetrelaterade brottsligheten.

Kriminella grupper fortsätter attackera den finansiella infrastrukturen med sofistikerade sabotageprogram. Under 2011 stödde Europol bland annat följande operationer mot sabotageprogram:

- Operation Crossbill, en operation ledd av Storbritannien mot en kriminell grupp som ägnade sig åt brott som har anknytning till sabotageprogram, bland annat
  - spridande av destruktiva program,
  - stöld av bankuppgifter, och därefter
  - stöld av pengar från bankkonton och pengatvätt.

  Denna gemensamma utredningsgrupp är en av de första som har arbetat med it-brottslighet, och den är ett gott föredöme för det framtida samarbetet.

([24])Kan laddas ner från Europols webbplats.

- Operation Mariposa II var en uppföljning av tillslaget i Spanien 2010 mot en grupp brottslingar som använde botnätet ”Butterfly”. Detta botnät användes allt mer utbrett och nya grupper som utnyttjade sabotageprogrammet för ekonomisk vinning uppstod i hela Europa. Under de fortsatta utredningarna kunde fler som använde detta botnät i hela världen identifieras. En operativ arbetsgrupp tillsattes vid Europol under hösten 2011 med uppgift att störa infrastrukturen för Butterfly-botnätet och samordna utredningarna. En kärna bestående av några EU-medlemsstater kommer att fortsätta med detta arbete 2012, i nära samarbete med USA och Australien.
- Operativa möten ledde till intressanta samkörningsträffar i andra datamängder, vilka kommer att bidra till insamlingen av bevismaterial under denna operation. Vidare kommer förståelsen för hur den affärsmodell som de misstänkta ledande it-brottslingarna använder att öka.

Generellt sett kommer operationer mot sabotageprogram att stödjas även under 2012, men med särskild inriktning på att identifiera de mer avancerade brottslingarna, som till exempel ”utvecklingsgrupper” som skapar och underhåller de mer framgångsrika typerna av sabotageprogram som förekommer i den digitala underjordiska ekonomin.

Nätverk med digitala målvakter används för att kanalisera, lagra och plocka ut vinsterna av it-brottsligheten. Att avslöja sådana nätverk har varit en av de viktigaste målsättningarna under det senaste året. Hittills har analyser av bidragen på det här området lett till bättre insikt i pengaflödena och att man har kunnat identifiera åtskilliga geografiska områden som ofta används för att få ut pengarna.

- *Ett nytt projekt pågår nu för att kartlägga nätverk med digitala målvakter och identifiera huvudmännen i Europa. Projektet härrör ur ett samarbete med Spanien och Eurojust.*

Vid sidan av det ständiga hot som ekonomiskt motiverad it-brottslighet utgör var 2011 helt klart ”hacktivisternas” år. I början av året inriktade de sig på stora företag som medverkade till bojkotten av Wikileaks. Senare spred sig attackerna till stater, brottsbekämpande organ och politiska partier. Avknoppningar och utbrytargrupper från den ursprungliga Anonymous-rörelsen dök upp runt om i västvärlden.

- Efter att Anonymous och liknande grupper hade attackerat ett antal EU-medlemsstater arrangerade Europol ett operativt möte för att koppla samman de olika utredningarna och planera fortsatta insatser. Med utgångspunkt från de underrättelser som samlades in vid detta möte görs nu en bedömning av hur attackerna från Anonymous och andra genomförs och vilka effekter de får.
- Särskilda underrättelserapporter har också sammanställts om både Anonymous och Lulzsec.

Underrättelseverksamhet

Insamlingen av underrättelser om it-brottslighet fortsätter att utvecklas, med tyngdpunkt på att förutse och avmystifiera företeelser på internet. Under 2011 genomfördes och distribuerades studier om följande företeelser, bland andra:

- Stuxnet: en teknisk förklaring av detta avancerade sabotageprogram.
- Lulzsec-gruppen: Lulzsec-gruppens och Antisec-rörelsens uppkomst.
- Telefonmanipulation: strategisk och operationell analys av främst missbruk av IP-telefoni (VoIP) för att manipulera telefonsystem på samma sätt som tidigare skedde med det vanliga telenätet.

- Överbelastningsattacker: om möjligheterna att göra intrång i system för säkra betalningar över internet via SSL-protokollet.

Resultaten av en pågående studie om utvecklingen av det virtuella betalningssystemet ”Bitcoin” och kriminellt missbruk av anonymiseringsnätverket ”TOR” kommer att publiceras 2012.

Kriminaltekniskt och operativt stöd

Specifikt kriminaltekniskt stöd gavs under flera av de större operationerna, till exempel Operation Crossbill (se ovan). I allmänhet används också resultaten från kriminaltekniska undersökningar av beslagtagna data för att kartlägga grupper högre upp i it-brottshierarkin genom jämförelser med andra datamängder.

Utbildning

Utbildningen om it-brottslighet har utvecklats och förmedlats på följande sätt:

- I samarrangemang med Eurojust fick cirka 80 åklagare och domare utbildning om utredningsmetoder för utredningar om sabotageprogram i Rumänien.
- Europol organiserade två möten med Europeiska utbildningsgruppen när det gäller it-brottslighet (Ecteg) och tog aktiv del i denna grupps arbete genom att utveckla, samordna och genomföra utbildning om it-brottslighet. I Ecteg ingår Cepol, Eurojust och Interpol, men även viktiga partner från den akademiska världen och den privata sektorn.
- Europol-personal från andra områden fick grundläggande utbildning i digital och mobil kriminalteknik och nätverkskriminalteknik i form av tre olika ackrediterade kurser. Programmet ger Europols tjänstemän praktiska kunskaper som stöd för deras specialistverksamhet.
- Europols operativa personal har utbildats i att använda den mobila kriminaltekniska utrustningen för utvinning av kriminaltekniska uppgifter (Ufed) på plats.
- Specialister på internetrelaterad brottslighet har bidragit till Cepols initiativ att utarbeta en internetkurs om it-brottslighet.

Datoriserat kriminaltekniskt nätverk

Det datoriserade kriminaltekniska nätverket är en plattform som utvecklas vid Europol som stöd för kriminaltekniska undersökningar av data från analysregister och operationer.

Under 2011 resulterade detta projekt i en grundläggande plattform för digitala kriminaltekniska undersökningar. Denna plattform gör det möjligt att filtrera ut och bearbeta relevanta data från stora mängder datoriserade uppgifter utan att de förlorar sin giltighet som bevismaterial eller underrättelser. Denna toppmoderna metod för utvinning och analys av brottsrelaterade uppgifter från digitala data kommer att vidareutvecklas under 2012.

EU:s arbetsgrupp om it-brottslighet (EUCTF)

Europols centrum mot internetbrottslighet var värd för två möten med EUCTF under året. Denna grupp består av cheferna för medlemsstaternas it-brottsenheter samt representanter för Europeiska kommissionen och Eurojust. Den utfärdar strategiska riktlinjer för EU:s kamp mot it-brottslighet och har till uppgift att omvandla de strategiska mål för denna som fastställs av rådets ständiga kommitté för inre säkerhet (Cosi) till operativa insatser.

3.4.2 Sexuellt utnyttjande av barn

Framställningen och distributionen av olagligt innehåll som skildrar sexuellt utnyttjande av barn underlättas framför allt genom internet. Den anonymitet som detta kommunikationsmedel erbjuder gör det svårt att identifiera och lokalisera förbrytare. Upptäckten av olagligt material är endast en del av arbetet som kan bli början till en utredning av ett brott mot ett barn. Spårandet och identifieringen av barnoffer är en prioritering, och en ytterligare utmaning för brottsbekämpningen.

När material som skildrar övergrepp mot barn publiceras på internet utgör detta ett permanent och återkommande övergrepp mot det barn som visas i materialet. Internet utgör också en plattform för andra brott mot barn, till exempel gromning, vilket innebär att ta kontakt med barn i sexuellt syfte via internet.([25])

Europol upprättade ett särskilt analysregister 2011 för att förebygga och bekämpa verksamheten bland de kriminella nätverk som är inblandade i produktion, försäljning eller spridning av material med sexuella övergrepp mot barn och relaterade brott. Hittills har tusentals underrättelsepaket och analysrapporter spridits av Europol till brottsbekämpande organ, vilket gjort det möjligt att identifiera över 3 000 barnsexförbrytare och ett lika stort antal offer. Europol har också hjälpt medlemsstaterna att göra kriminaltekniska undersökningar av kopior på digitalt material som beslagtagits av polisen.

Rådande tendenser

- Barnsexförbrytare reser eller migrerar till särskilda länder där barn säljs av sina familjer eller av människosmugglare för sexuellt utnyttjande och för framställning av material med sexuella övergrepp mot barn.
- Material med sexuella övergrepp mot barn kan vara producerat av tonåringar eller barn som underskattar riskerna med att sprida bilder eller videoklipp på sig själva. I vissa fall övertalas eller tvingas de att producera materialet av barnsexförbrytare genom gromning på nätet.
- Att bedriva gromning på nätet och att skicka sexuella meddelanden till ungdomar med hjälp av mobiltelefoner och multimedieverktyg (så kallad sexting) är andra tendenser som har noterats.
- Barnsexförbrytare utnyttjar sofistikerad programvara för att skydda sin anonymitet. De använder sig av lagring på nätet och avancerad krypteringsteknik för att förhindra polisens digitala kriminaltekniska undersökningar.
- Brottslingarna verkar rikta in sig på dolda kanaler där privat tillträde endast beviljas vissa särskilt ”utvalda”. Detta ”urval” görs på grundval av hur stor mängd och vilken typ av bilder på övergrepp mot barn som personerna i fråga delar med sig av.
- Andra företeelser har börjat dyka upp, till exempel cybersexturism, där barn utsätts för övergrepp framför en webbkamera efter att betalning har mottagits.

([25]) Nätgromning innebär att en person tar kontakt med ett barn som inte har uppnått sexuell myndighetsålder enligt nationell rätt, i syfte att utöva sexuella aktiviteter med barnet.

Operation Rescue

Huvudsakligt brottsområde Världsomspännande nätverk med barnsexförbrytare

Deltagande länder Australien, Belgien, Kanada, Tyskland, Grekland, Island, Italien, Nederländerna, Nya Zeeland, Polen, Rumänien Spanien, Storbritannien, USA

Europols bidrag

- Den unika roll som Europol spelade när det gällde att identifiera medlemmarna i nätverket med barnsexförbrytare och underlätta insatser från polismyndigheter i många olika jurisdiktioner bidrog i stor utsträckning till att operationen blev en framgång.
- Det var Europols analytiker som lyckades ta sig förbi skyddsanordningarna och in i en viktig server i nätverkets kärna. Därigenom kunde de misstänkta barnsexförbrytarnas identiteter och verksamhet avslöjas.
- Europol utfärdade sedan över 4 000 underrättelserapporter till polismyndigheter i fler än 30 länder i Europa och andra delar av världen, vilket ledde till att misstänkta anhölls och barn skyddades.
- I Europols rapporter påvisades också kopplingar mellan detta nätverk och andra nätverk som hade figurerat i många andra utredningar.

Operationens omfattning

Operation Rescue är en komplicerad operation som har pågått i tre år. Under de senaste 1,5 åren har Europol stött och samordnat utredningarna. Brottsbekämpande myndigheter från 14 länder har sammanförts för att spåra upp förbrytare i verkligt global omfattning. I en del andra länder, som inte finns med på listan, pågår det fortfarande utredningar där misstänkta har identifierats.

De misstänkta barnsexförbrytarna var medlemmar av ett nätforum – boylover.net – som förmedlade sexuella kontakter mellan vuxna och unga pojkar. Webbplatsen fanns på en server i Nederländerna och hade som mest upp till 70 000 medlemmar i hela världen.

Den har nu stängts. Webbplatsen skulle till synes fungera som ett forum uteslutande för diskussion, där människor kunde tala om sitt sexuella intresse för unga pojkar utan att begå några specifika brott, och på så sätt undgå granskning av polisen. När kontakt hade etablerats på webbplatsen kunde en del medlemmar flytta över till mer privata kanaler, som till exempel e-post, för att utbyta och sprida olagliga bilder och filmer med barn som utnyttjades. De datorer som beslagtogs av de anhållna innehöll enorma mängder bilder och filmer med barn som utnyttjades.

I början av utredningen identifierade internetpoliser från Storbritannien och Australien de medlemmar av webbplatsen boylover.net som bedömdes utgöra störst risk för barn. De spårade också förbrytarnas rörelser till andra webbplatser som blev föremål för nya utredningar och riskbedömningar.

Det internationella samarbetet ledde till att

- 779 misstänkta hittills har identifierats i hela världen,
- 250 personer har anhållits,
- 252 barn har räddats,
- det största antalet offer som någonsin har räddats i en liknande utredning, och utredningen pågår fortfarande.

Virtual Global Taskforce (VGT)

Europol anslöt sig till Virtual Global Task Force (VGT) i april 2011. VGT strävar efter att bygga upp ett effektivt internationellt partnerskap mellan brottsbekämpande organ, icke-statliga organisationer och näringslivet för att bidra till att skydda barn mot övergrepp på internet. Genom att gå med i VGT hoppas Europol uppnå ett fördjupat samarbete med länder utanför Europa på detta gränslösa brottsområde.

Den europeiska finansiella koalitionen mot barnpornografi

Europol leder den nya versionen av den europeiska finansiella koalitionen mot barnpornografi. Koalitionen inriktar sig på finansiella transaktioner för att bekämpa distributionen av olagliga bilder på sexuella övergrepp mot barn på internet. Tanken är att den ska fungera som en permanent plattform och ett resurscentrum för berörda parter, såsom brottsbekämpande organ, leverantörer av betalningssystem, internetleverantörer och icke-statliga organisationer.

Filtret för att motverka spridning av barnpornografiskt material

Cospol([26])-projektet om internetrelaterat barnpornografiskt material (Circamp)([27]) införde filtret för att motverka spridning av barnpornografiskt material 2011.

En ny handlingsplan antogs för att förbättra det internationella samarbetet och utöka den operativa kapaciteten ytterligare. De underrättelser som samlas in under utredningarna ska analyseras av Europol och spridas till de deltagande länderna i underrättelsepaket.

Europol samordnar också gemensamma åtgärder som de deltagande länderna vidtar och identifierar internationella kopplingar. Operation Icarus är en av de första gemensamma insatserna inom ramen för Circamp som samordnats av Europol.

Operation Icarus

Huvudsakligt brottsområde	Nätverk med fildelande barnsexförbrytare på internet
Deltagande länder	Österrike, Belgien, Bulgarien, Kroatien, Cypern, Tjeckien, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Tyskland, Irland, Italien, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Norge, Polen, Rumänien, Slovakien, Spanien, Sverige, Schweiz

Europols bidrag

- Samordning av operationen mellan 23 länder.
- Europol spred underrättelser och annan information via sitt säkra informationssystem för att garantera dataintegriteten och få till stånd snabba reaktioner i de berörda länderna.
- När den danska nationella polisen hade samlat in underrättelser organiserades ett operativt möte hos Europol för att sprida underrättelsepaketen till de berörda länderna.
- Europols samarbetsnätverk kommer också vid behov att användas för att underlätta de deltagande partnernas, såsom Eurojust och Interpol, fortsatta utredningar.

([26]) Cospol-projektet är ett multilateralt instrument för brottsbekämpning som inordnades under EU:s operativa specialgrupp med polischefer (EPCTF).

([27]) Circamps medlemmar är: Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Tyskland, Irland, Italien, Malta, Nederländerna, Norge, Spanien, Sverige, Europol och Interpol.

Operationens omfattning

Brottsbekämpande organ från 23 europeiska länder genomförde med stöd och samordning av Europol ett stort tillslag mot nätverk för fildelning av barnpornografiskt material.

Operationen inriktade sig på dem som spred det grövsta filmmaterialet, där spädbarn och småbarn utnyttjades sexuellt. En stor del av det material som beslagtogs vid husrannsakningar har ännu inte genomgått kriminaltekniska undersökningar i syfte att fastställa hur inblandade i faktiskt utnyttjande av barn de misstänkta var.

Operation Icarus initierades vid ett Circamp-möte i början av 2011. Det beslutades att den danska polisens IT-Efterforskningscenter (DK NITEC) skulle ta ledningen och genomföra utredningarna, på grund av sin expertis inom system för fildelning av olagligt material mellan likasinnade.

Det internationella samarbetet ledde till att

- hittills([28]) 273 misstänkta har identifierats och 113 anhållits, i 23 länder,
- tidigare okända nätverk med barnsexförbrytare som verkade i olika kanaler på internet har avslöjats,
- fler anhållanden väntas under det fortsatta utredningsarbetet, som särskilt kommer att inriktas på att identifiera de som producerar materialet, de som förgriper sig på barnen och deras offer.

Europols kurs om bekämpande av sexuellt utnyttjande av barn på internet

Europols 12:e årliga kurs om bekämpande av sexuellt utnyttjande av barn på internet, för poliser och jurister, avhölls i Selm i Tyskland. Under denna praktiska utbildning byggs grundläggande färdigheter som behövs för att utreda utnyttjande av barn på nätet upp. Syftet är att utveckla deltagarnas kunskaper och expertis när det gäller att bekämpa och avslöja nätverk med barnsexförbrytare, samt att skydda de inblandade barnen.

Projekt Haven — Halting Europeans abusing victims in every nation

Projekt Haven går ut på att samordna en gemensam EU-insats för att bekämpa barnsexbrott som begås av EU-medborgare utanför deras ursprungsland eller uppehållsland. Detta inbegriper samordning av internationella operationer som drivs av EU:s brottsbekämpande myndigheter och andra. Under 2011 genomfördes en gemensam operation vid en del av de största flygplatserna i EU. De deltagande länderna var Tyskland (Frankfurts flygplats), Nederländerna (Amsterdams flygplats) och Sverige (Arlanda flygplats). Fler gemensamma insatser planeras för 2012.

På lång sikt bör förebyggande åtgärder, såsom ständiga underrättelser eller ett varningssystem, införas för att spåra resande sexförbrytare, begränsa deras olagliga verksamhet och skydda barnen.

3.4.3 Betalkortsbedrägerier

Betalkortsbedrägerier är ett växande globalt problem som orsakar enorma ekonomiska förluster inom EU. Samtidigt utgör dessa förluster tillgångar för organiserade kriminella grupper som utnyttjar sina olagliga intäkter till att utveckla andra former av kriminell verksamhet.

Europol är en central kontaktpunkt för utbyte av underrättelser om den här typen av bedrägerier och våra experter stöder utredningar som går ut på att skydda EU:s marknad och dess kunder, inte bara i EU utan i hela världen.

([28])Den 15 december 2011.

Under 2011 stödde Europol ett flertal polisutredningar för att avslöja internationella betalkortsbedragare. Europol riktade in sig på de farligaste organiserade kriminella grupperna som producerade och använde olaglig utrustning för att kopiera, förfalska och missbruka betalkort. Flera fabriker som tillverkade kortkapningsutrustning och globala nätverk för smuggling av utrustning, kortuppgifter och pengar avslöjades som ett resultat av ett effektivt gränsöverskridande samarbete.

Med hjälp av sina meddelanden om betalkortsbedrägerier informerar Europol medlemsstaterna och samarbetande länder om nya tendenser och om brottslingarnas teknik och tillvägagångssätt.

Samarbetet mellan Europol och näringslivet har lett till upprättandet av en **databas för kortkontroll** vid Europol, som innehåller global information om utgivare av betalkort (till exempel AMEX, VISA, MasterCard och betalkort för bensin). Europol använder denna databas dagligen.

Det mobila kontoret och den mobila kriminaltekniska utrustningen (bland annat en **kortläsare**, **utrustning för utvinning av kriminaltekniska uppgifter** (Ufed) och en **databas för kortkontroll**) bidrar på plats till utredningarna.

- Kortläsaren kan utvinna uppgifter från magnetremsor och chip på äkta eller förfalskade betalkort.
- Medlemsstaterna skickar beslagtagna kort till Europol för att utvinna uppgifter från dem.
- Kortläsaren kan också användas direkt vid en polisrazzia i samma syfte.
- Med Ufed kan data utvinnas ur mobiltelefoner.

Tv-övervakningskatalogen är en ny produkt som Europol lanserade 2011. Den innehåller bilder på personer som har kopplingar till manipulation av bankomater och betalkortsbedrägerier. Katalogen distribueras till brottsbekämpande myndigheter regelbundet.

Under 2011 producerade Europol också en **hotbildsbedömning om betalkortsbedrägerier i EU**. I rapporten presenteras dagens situation och framtida trender i fråga om brottslighet som har med betalkort och korttransaktioner att göra.

Detta är första gången en sådan bedömning utförs. Hittills har man aldrig offentliggjort siffror och särskilda tillvägagångssätt, så de brottsbekämpande organen och beslutsfattarna har inte haft någon helhetsbild av situationen. När näringslivet insåg det växande problemet med betalkortsbedrägerier beslutade man att göra en gemensam insats och överlämna mycket känsliga uppgifter till Europol för analys. Tack vare detta kunde en hotbildsbedömning utföras.

Syftet med hotbildsbedömningen är att ge rekommendationer om motåtgärder och särskilda åtgärder som bör vidtas på nationell nivå och på EU-nivå för att minska bedrägerierna. Den rådande situationen och brottslingarnas stora illegala inkomster, som överskrider 1 500 000 000 euro, kräver omedelbara samarbetsåtgärder.

Kortkapning: Kopiering av ett betalkorts magnetremsa – utan kortinnehavarens vetskap eller samtycke – händer vanligtvis när kortinnehavaren använder kortet i en riktig bankomat eller i en kortterminal i en butik. Med hjälp av en anordning skrivs uppgifterna över (klonas) på nya kort som används för att göra olagliga kontantuttag, oftast utanför kortinnehavarens hemland.

Operation Night Clone

Huvudsakligt brottsområde Betalkortsbedrägerier

Deltagande länder Bulgarien, Italien, Spanien, Polen och USA

Europols bidrag

- Vid sidan av att organisera möten och driva det operativa centrumet tillhandahöll Europol viktigt analytiskt, tekniskt och logistiskt stöd.
- Dagen för tillslaget ledde de bulgariska myndigheterna anhållandena av de misstänkta brottslingarna och husrannsakningarna i samverkan med tjänstemän från Italien och Europol som befann sig på ett mobilt kontor i Bulgarien.

Operationens omfattning

Efter en omfattande utredning som tog flera månader inleddes en stor polisinsats där medlemmarna i en av de största kända ligor som har varit verksamma på det här området under de senaste fem åren hämtades in.

Huvudmännen bakom denna organiserade kriminella grupp, som misstänks för ett avancerat bedrägeri mot tusentals EU-medborgare och för att ha kopierat fler än 15 000 betalkort, anhölls. Samtidiga anhållanden gjordes i de berörda länderna, med hjälp av över 200 poliser. Fler anhållanden kommer sannolikt att göras.

De personer som misstänks vara ledare för gruppen och är baserade i Bulgarien hörde till de som anhölls. De har kopplingar till kriminella celler i Kenya, Sydafrika och USA. Gruppen rekryterade och utbildade bland annat småkriminella personer i konsten att göra olagliga kontantuttag.

Det internationella samarbetet ledde till att

- ett stort internationellt nätverk med betalkortsbedragare avslöjades, misstänkt för att ha lurat av EU-medborgare över 50 miljoner euro genom att kapa deras kort och tömma deras bankkonton,
- anhållanden gjordes i Bulgarien (48), Italien (9), Polen (1), Spanien (2) och USA (2).

Operation Iasi

Huvudsakligt brottsområde Kortkapning

Deltagande länder Polen, Rumänien, Sverige

Europols bidrag

- Samordning av operationen och stöd till de rumänska utredarna på plats under de sista räderna i Rumänien.
- Förenklat informationsutbyte.
- Teknisk expertis och operativ analys.
- Organiserade två operativa möten i Haag mellan polska, rumänska och svenska utredare och åklagare.
- Samordnade utredningsåtgärder: många medlemmar av samma organiserade kriminella grupp anhölls också i Polen.

Operationens omfattning

En organiserad kriminell grupp som verkade i hela EU kapade och förfalskade betalkort och gjorde olagliga kontantuttag. Den brottsliga verksamheten och de illegala korttransaktionerna medförde betydande ekonomiska förluster för kortinnehavarna och kortföretagen i EU.

Denna framgångsrika operation leddes av de rumänska brottsbekämpande myndigheterna, med stöd av Europol och den polska polisen.

Det internationella samarbetet ledde till att

- fem medlemmar av det internationella brottssyndikatet anhölls i Rumänien,
- polisen i samband med 14 husrannsakningar i flera olika rumänska städer beslagtog stora summor pengar (50 000 euro, 50 000 US-dollar och 15 000 pund sterling) och varor som de misstänkta hade köpt genom bedrägeri.

När du använder en bankomat...

Europol rekommenderar några enkla åtgärder för att slippa utsättas för kortkapning.

Stå nära bankomaten.

Var uppmärksam på personer i din närhet.
Avbryt transaktionen och gå till en annan bankomat om någon uppför sig misstänkt, står för nära eller betraktar dig.

Skydda din PIN-kod. Dölj alltid nummerplattan
med din hand och din kropp för att ingen ska se vilken kod du anger.
Uppge inte din kod för någon (inte ens om någon presenterar sig som polis eller banktjänsteman).

Använd inte bankomaten om du ser **något ovanligt** med den, och gör omedelbart en anmälan till banken eller polisen.

3.5 Brott mot den immateriella äganderätten

Brott mot den immateriella äganderätten avser brott mot två huvudkategorier av erkända och skyddade rättigheter. Den första rättigheten är kopplad till den **industriella äganderätten**, som omfattar olika områden, till exempel särskiljande kännetecken (varumärken), patent, formgivning och modeller (varumärkesförfalskning). Den andra gäller **upphovsrätten** till litterära och konstnärliga verk, till exempel filmer, musik och programvara (piratkopiering). **Varumärkesförfalskning** är kopplad till brott mot den industriella äganderätten, medan **piratkopiering** är kopplad till brott mot upphovsrätten.

Sedan några år tillbaka begränsar sig inte varumärkesförfalskningen till lyxprodukter, utan är ett globalt problem som drabbar alla slags varor.

Varumärkesförfalskning och piratkopiering kan orsaka stor skada för samhället, ekonomin och konsumenterna. De lagliga företagen påverkas, eftersom deras försäljning och intäkter minskar, vilket i sin tur påverkar innovation, investeringar och FoU-resurser. Det bidrar till orättvisa konkurrensvillkor, eftersom varumärkesförfalskarna inte tar hänsyn till de lagar, förordningar, regler, tull- och skattebestämmelser som lagliga företag måste rätta sig efter. Därmed påverkas sysselsättningen, och de nationella budgetarna går miste om intäkterna från skatter och punktskatter.

Vad som kanske är mer allvarligt är att varumärkesförfalskningen kan utgöra stora hälso- och säkerhetsrisker för konsumenterna, i synnerhet med tanke på att produkter som elektronisk utrustning, drycker, cigaretter, livsmedel, läkemedel, bekämpningsmedel och leksaker har förfalskats.

De underrättelser och det bevismaterial som Europol samlat in tyder på att organiserade kriminella grupper är inblandade i piratkopiering och olaglig försäljning av varumärkesförfalskade produkter. De enorma summor pengar som genereras av deras olagliga verksamhet och den omständigheten att så få fälls eller åtalas för sådana brott har gjort det möjligt för kriminella organisationer att göra stora vinster som i sin tur finansierar annan kriminell verksamhet. Det finns bland annat kopplingar till illegal invandring, penningtvätt, smuggling, narkotikasmuggling och korruption.

Statistiken visar att tulltjänstemän vid EU:s gränser beslagtog över 103 miljoner förfalskade och piratkopierade artiklar under 2010, fördelat på nästan 80 000 olika fall.([29]) I denna statistik har man inte räknat med beslagtaganden inom EU eller utredningar som gjorts av andra brottsbekämpande myndigheter såsom polis och tull. Den inkluderar inte heller upptäckter av förfalskade produkter som tillverkats inom EU. EU:s observationscentrum mot varumärkesförfalskning och piratkopiering inrättades i syfte att förbättra kvaliteten på den information och den statistik som finns tillgänglig om varumärkesförfalskning och piratkopiering på EU:s inre marknad.

Förfalskade bekämpningsmedel har vid åtskilliga tillfällen beslagtagits i olika medlemsstater, och under 2011 organiserade Europol ett operativt möte med de berörda länderna. Europol planerar ett utbildningstillfälle under 2012 för att öka medvetenheten och så att medlemsstaterna kan utbyta kunskaper och samordna gemensamma insatser för att bekämpa denna företeelse.

([29]) Europeiska kommissionen – Beskattning och tullunion – Rapport om EU:s åtgärder på tullområdet för att se till att immateriella rättigheter respekteras. Resultat vid EU:s gränser – 2010.

Operation Opson

Huvudsakligt brottsområde Förfalskning av mat och dryck

Deltagande länder Bulgarien, Danmark, Frankrike, Ungern, Italien, Nederländerna, Rumänien, Spanien, Turkiet, Storbritannien

Europols bidrag

- Förutom att hjälpa till med planeringen av operationen i sex månader tillhandahöll Europol operativt stöd och stationerade ut grupper i Rotterdams hamn för att hjälpa den nederländska tullen, samt vid Interpol i Lyon.

Operationens omfattning

Hundratals ton förfalskade och undermåliga livsmedel som champagne, ost, olivolja och te beslagtogs i denna operation som samordnades av Interpol och Europol och omfattade tio länder, och således störde de organiserade kriminella ligor som ägnar sig åt denna verksamhet.

Polis, tull och nationella tillsynsorgan i livsmedelssektorn deltog i operationen, vid sidan av partner från den privata sektorn. Den varade en vecka och omfattade kontroller vid flygplatser, hamnar, i butiker och på loppmarknader i de tio deltagande länderna.

Operation Opson (som betyder mat på klassisk grekiska) hade tre huvudsyften:

- Att öka medvetenheten om riskerna med förfalskade och undermåliga matvaror.
- Att upprätta partnerskap med den privata sektorn för att kunna bekämpa denna typ av brott på ett konsekvent sätt.
- Att skydda konsumenterna genom att beslagta och förstöra undermåliga livsmedel och identifiera de brottslingar som ligger bakom dessa nätverk.

Utredningarna fortgår och slutresultaten av Operation Opson kommer att redovisas när de är avslutade. Demokratiska republiken Kongo deltog som observatör, med sikte på att genomföra en pilotoperation i Afrika nästa år.

Det internationella samarbetet ledde till att

- de brottsbekämpande myndigheterna beslagtog
  - över 13 000 flaskor undermålig olivolja,
  - 30 ton falsk tomatsås,
  - cirka 77 ton förfalskad ost,
  - över 12 000 flaskor undermåligt vin värt 300 000 euro,
  - 5 ton undermålig fisk och skaldjur, och
  - nästan 30 000 förfalskade godisprodukter,
- försäljning av falsk eller undermålig kaviar via internet utreds.

Internationella konferensen om skydd av immateriella rättigheter i Madrid

Europol var medorganisatör av denna tredagarskonferens i september tillsammans med Interpol och spanska Cuerpo Nacional de Policía. Konferensen samlade över 450 specialister

på utredningar av brott mot den immateriella äganderätten, åklagare och experter från både den offentliga och den privata sektorn i 52 länder.

Vid operativa seminarier och rundabordssamtal kunde deltagarna dela med sig av bästa metoder och diskutera operativa metoder. Europol presenterade sin operativa kapacitet.

Den här konferensen var ett perfekt tillfälle att framhålla alla risker som förfalskade och piratkopierade varor medför och att marknadsföra Europols analytiska och operativa stöd till utredarna.

Operation Leatherface

Huvudsakligt brottsområde Förfalskade och undermåliga motordrivna verktyg

Deltagande land Spanien

Europols bidrag

- Europol delgav de spanska brottsbekämpande myndigheterna underrättelser som tydde på kriminell verksamhet på deras territorium.

Operationens omfattning

Underrättelserna visade att organiserade brottslingar ägnade sig åt penningtvätt, skatteflykt och brott mot den industriella äganderätten i Spanien.

Det internationella samarbetet ledde till att

- spanska Guardia Civil anhöll 64 personer, av vilka 62 var italienare med kopplingar till Camorran,
- lokaler genomsöktes i Malaga, Madrid, Barcelona, Valencia och Sevilla, och att stora mängder undermåliga och varumärkesförfalskade varor beslagtogs, däribland generatorer, motorsågar och andra motordrivna verktyg.

Kortdelning

Under 2011 genomförde Europol en kurs och ett operativt möte om kortdelning, det vill säga tillverkning och distribution av piratkopierade programkort för betal-tv. Denna verksamhet väcker inget större intresse och är ganska okänd, trots att kriminella nätverk gör enorma vinster. Europols underrättelser avslöjar att större delen av verksamheten styrs av EU-medborgare.

3.6 Cigarettsmuggling

Europol hjälper brottsbekämpande organ att förebygga och bekämpa verksamheten bland de organiserade kriminella grupper som på olaglig väg tillverkar och smugglar cigaretter och andra tobaksprodukter.

Tobakssmuggling är inte ett brott som saknar offer. De förlorade skatteintäkterna är pengar som skulle ha kunnat användas för viktiga offentliga tjänster som skolor, sjukhus, vägar och rättskipning.

- Man uppskattar att olaglig handel med tobaksprodukter kostar EU:s medlemsstater cirka 10 miljarder euro varje år i förlorade intäkter.
- En 12 meter lång container rymmer upp till 10 miljoner cigaretter. Om en sådan last till exempel smugglas in i Irland blir de förlorade intäkterna cirka 3 miljoner euro. Om den smugglas in i Storbritannien blir de förlorade intäkterna cirka 1,25 miljoner pund.
- Enligt British American Tobacco (BAT), säljer smugglarna 52 miljarder cigaretter om året i EU, vilket motsvarar 6 000 12-meterscontainrar. Det genomsnittliga försäljningspriset för den olagliga produkten i EU är 2,50 euro per paket.

För att öka förtjänsten tillverkas de illegala tobaksprodukterna med billiga material och med föga hänsyn till hälsa och kvalitetskontroller. Dessa cigaretter säljs till rökarna i stället för äkta produkter som uppfyller vissa krav. De förfalskade produkterna innehåller i regel mycket mer tjära och nikotin än de äkta, och producerar mer skadlig kolmonoxid. De kan innehålla en mycket ohälsosam blandning av cancerframkallande kemikalier som arsenik, kadmium, bensen och formaldehyd i mycket högre mängder än den äkta varan. Beslagtagna förfalskade cigaretter har till och med visat sig innehålla kvalster, insektsägg, svamp och mänsklig avföring.

Förfalskade och smugglade tobaksprodukter säljs på öppna marknader, och kunderna är ofta omedvetna om att de köper illegala produkter. De pengar de betalar går direkt till kriminella grupper och finansierar andra områden av organiserad brottslighet och terrorism.

- Ett undersökningsorgan utsett av FN:s säkerhetsråd – expertgruppen – har rapporterat att al-Qaida, talibanerna och andra terroristorganisationer får olagliga tobaksintäkter på miljontals dollar. I rapporten redovisas också att dessa intäkter även finansierar kongolesiska rebeller som rekryterar barnsoldater och genomför massvåldtäkter och massmord.
- I januari 2011 uppskattade Royal Canadian Mounted Police att 69 % av de 105 organiserade kriminella grupper som utreddes för tobakssmuggling också ägnade sig åt narkotika- och vapensmuggling.
- Många länder betraktar sig enbart som transitländer för den olagliga tobakshandeln, men även de drabbas av denna typ av brottslighet: de organiserade kriminella grupperna behöver lagerlokaler, transporter och finansiellt stöd för att kunna förflytta varorna från källan till marknaden och för att tvätta vinstpengarna. Längs dessa rutter finns det svarta logistikmarknader som underlättar handeln. Poliser kan mutas och lagliga verksamheter drabbas.

Operation Tsar

Huvudsakligt brottsområde Internationella nätverk för smuggling av cigaretter

Deltagande länder Tjeckien, Frankrike, Tyskland, Ungern, Italien, Slovakien

Europols bidrag

- Operationen stöddes och samordnades av Europol och Eurojust, och innehöll bland annat en omsorgsfullt planerad tillslagsdag som över 150 poliser deltog i.
- Eurojust inrättade snabbt en samordningscentral med ett mobilt kontor som sköttes av en av Europols analytiker och tillhandahöll viktigt analytiskt stöd från ett tidigt stadium.
- Den samordnade strategin med flera involverade EU-byråer möjliggjorde utbyte av information och bevismaterial i realtid, samarbete mellan tullen, polisen och rättsväsendet i de berörda länderna och omedelbara korsmatchningar av insamlade uppgifter.

Operationens omfattning

Europol och Eurojust hjälpte många medlemsstater att upplösa ett stort nätverk som smugglade förfalskade cigaretter från Ukraina till Storbritannien.

I ett ärende som initierades av Frankrike avslöjade utredningen att en strukturerad kriminell organisation hade etablerat sig i en del av Ukraina som gränsar till flera EU-medlemsstater. Detta nätverk verkade genom bulvanföretag i många av de berörda länderna och använde sig av godkända transportmedel.

Det internationella samarbetet ledde till att

- fem europeiska arresteringsorder utfärdades och fem personer anhölls och kommer att åtalas,
- 13 fastigheter och företag genomsöktes samtidigt, varvid stora mängder skriftlig bevisning, datorer, mobiltelefoner och diverse it-anordningar beslagtogs.

3.7 Förfalskning av euron

Europol har befogenhet att förebygga och bekämpa penningförfalskning, framför allt av euron, och byrån har utsetts till EU:s huvudkontor för bekämpning av euroförfalskning. Denna rättsliga status ger Europol rätt att agera som en kontaktpunkt för hela världen i kampen mot euroförfalskning.

Europol bedriver ett nära samarbete med EU:s medlemsstater, Europeiska centralbanken, Europeiska kommissionen, Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf), Interpol och andra partner.

För att fullgöra sin uppgift som centralkontor erbjuder Europol en mängd produkter och tjänster till sina partner:

- Europol stöder aktivt de brottsbekämpande myndigheterna genom att samla in, analysera, sprida och underlätta utbytet av underrättelser om brottslig verksamhet samt genom att tillhandahålla annan expertis och kunskap för att stödja utredningar.
- Europol deltar i alla större utredningar som gäller förfalskning av euron i EU och i gemensamma utredningsgrupper.
- Finansiellt stöd och hjälp på plats ges också på begäran.
- Europol tillhandahåller kriminaltekniskt stöd till brottsbekämpande organ, så att de kan fastställa varifrån det material och de apparater som används för att förfalska sedlar kommer.
- Vidare tillhandahåller Europol tekniskt stöd och utbildning i taktiska och tekniska frågor med koppling till skydd mot förfalskning av euron.

Operation Gazeta

Huvudsakligt brottsområde Massproduktion av förfalskade euro

Deltagande land Polen

Europols bidrag

- Bidrog till operationen genom att underlätta internationellt samarbete.
- Kartlade nätverket för distribution av de falska pengarna utanför Polen.
- Tillhandahöll teknisk rådgivning före tillslaget om falskmynterimetoder och utrustning som kan användas av falskmyntare.
- Europol deltog i undersökningen av det olagliga tryckeriet och gav tekniskt stöd på plats.

Operationens omfattning

Ett av de största sedeltryckerierna för falska euro i Europa avslöjades i en polsk polisinsats som stöddes av Europol.

I samband med att den polska polisen utredde bedrägerier med användning av förfalskade dokument upptäcktes en plats där falska identitetskort tillverkades. Det visade sig att förfalskade sedlar tillverkades på samma ställe.

När polisen gjorde ett tillslag mot en lokal i närheten av Warszawa upptäckte den ett komplett tryckeri där såväl falska sedlar som förfalskade dokument tillverkades.

Denna framgångsrika operation har förhindrat potentiell produktion och distribution av enorma mängder falska euro av så hög kvalitet att de inte upptäcks av kommersiella apparater för äkthetskontroll.

Det internationella samarbetet ledde till att

- ett rekordstort antal förfalskade sedlar med valörerna 50 och 500 euro och ett sammanlagt nominellt värde på över 1 miljon euro beslagtogs,
- en man anhölls, misstänkt för att ha tillverkat falska sedlar och dokument,
- 7 500 oskurna A4-ark med 50-eurosedlar med säkerhetsdetaljer som till exempel hologram konfiskerades,
- en mängd polygrafiska anordningar och material för fortsatt förfalskningsverksamhet beslagtogs, däribland en offsetmaskin,
- polisen bortförde stora mängder förfalskade dokument och material för tillverkning av sådana, däribland identitetskort, pass, registreringshandlingar för fordon från olika europeiska länder, juridiska dokument och stämplar från olika statliga myndigheter.

Operation Chipmunk

Huvudsakligt brottsområde Tillverkning av falska eurosedlar och -mynt

Deltagande länder Belgien, Frankrike

Europols bidrag

- Europols experter var närvarande vid det operativa samordningscentrumet för att tillhandahålla teknisk expertkunskap och operativt analytiskt stöd.
- Europols tekniska undersökning av de beslagtagna sedlarna visade att de hade samband med en utredning som den italienska polisen och andra internationella partner bedrev.

Operationens omfattning

Under en utredning som initierades av de belgiska myndigheterna([30]) och stöddes av Europol avslöjades två olagliga eurotryckerier och en organiserad kriminell grupp som distribuerade förfalskade eurosedlar och -mynt stördes.

De misstänkta var av italiensk och belgisk härkomst och anhölls sedan de hade upprättat två anläggningar för prägling av falska euromynt i industriell skala i Belgien. Den franska polisen deltog också i denna operation, efter det att en misstänkt person med kopplingar till den belgiska utredningen anhölls i Frankrike.

Det internationella samarbetet ledde till att

- falska eurosedlar med ett sammanlagt nominellt värde på cirka 60 000 euro beslagtogs,
- olagliga myntämnen och färdiga mynt samt anordningar och material för tillverkning av falska mynt med valörerna 1 euro och 50 cent, såsom stämplar och råämnen, beslagtogs,
- åtskilliga skjutvapen påträffades under operationen.

([30]) Belgisk federal kriminalpolis från avdelningen i Mons, med stöd av den lokala polisen i La Louviere, belgiska Royal Monnaie och OCRFM (Office central de la répression du faux monnayage).

Gemensamma utredningsgruppen Limón

Huvudsakligt brottsområde Förfalskning av euron och kortkapning

Deltagande länder Bulgarien och Spanien med stöd av USA

Europols bidrag

- Under utredningen utarbetade Europol ett flertal underrättelserapporter och underlättade utbytet av underrättelser, vilket också ledde till att man upptäckte nya kriminella kopplingar.
- Europols experter gav tekniskt stöd genom att undersöka ett tryckeri i centrala Sofia med specialutrustning för att hitta spår med eurobilder.
- Europol stödde också operationen ekonomiskt.

Operationens omfattning

En gemensam utredningsgrupp med företrädare för Bulgarien, Spanien, Eurojust och Europol tillsattes för att bekämpa förfalskningen av euron. Gruppen stöddes även av USA:s underrättelsetjänst.

Gruppens arbete ledde till att tre falskmynterier avslöjades och att de organiserade kriminella grupper som producerade och distribuerade falska pengar fick lägga ner sin verksamhet.

Det internationella samarbetet ledde till att

- sex personer anhölls och ett olagligt tryckeri som producerade eurosedlar med valörerna 100, 200 och 500 euro avslöjades i Plovdiv i Bulgarien,
- falska sedlar med ett nominellt värde på mer än en halv miljon euro, en offsetmaskin, en foliepräglingsmaskin, stämplar, bläck, datorer och filmer beslagtogs,
- två tryckerier i Sofia med förorter som producerade falska euro och dollar senare påträffades,
- andra förfalskade produkter som pass, skatteetiketter och plastkort – vissa med kreditkortslogotyper – också beslagtogs.

3.8 Momsbedrägerier

Europeiska kommissionen uppskattar att momsbedrägerier kostar medlemsstaterna cirka 60 miljarder euro varje år. Gemenskapsinterna bedrägerier via skenföretag är en form av organiserat, sofistikerat skattebedrägeri som utförs av brottslingar som angriper medlemsstaternas momssystem. Den grundläggande modellen för gränsöverskridande momsbedrägerier inom EU inbegriper minst två medlemsstater.

Gemenskapsinterna bedrägerier via skenföretag utförs av organiserade brottslingar som inrättar en struktur bestående av sammankopplade företag och enskilda personer för att utnyttja skillnaderna mellan de nationella skattesystemen och dölja de verkliga kopplingarna mellan deltagarna. De som deltar i momsbedrägerierna och som bär det ursprungliga ansvaret för skattebedrägeriet – de så kallade skenföretagarna – bedriver sin verksamhet endast under en kort period, ibland bara några veckor, innan de försvinner. Bedrägerierna kan antingen baseras på verkliga eller, i allt större utsträckning, virtuella så kallade karuselltransaktioner där samma vara säljs flera gånger.

Bedrägerier via skenföretag som avser fysiska varor som till exempel mobiltelefoner, datorchip eller ädelmetaller är emellertid inte längre det enda problemet. En tydlig utveckling mot tjänstebaserade bedrägerier har konstaterats, eftersom bedragarna har visat intresse för abstrakta produkter och utökat sin kriminella verksamhet till miljö- och energimarknaderna.

Under 2011 har en prioriterad fråga för Europol varit att samordna och sprida underrättelser för att stödja medlemsstaternas brottsutredningar om momsbedrägerier i handeln med utsläppsrätter för koldioxid, eller europeiska konton för utsläppsrätter.

Europol uppskattar att förlusterna till följd av bedrägerier med koldioxidkrediter mellan juni 2008 och december 2009 uppgick till cirka 5 miljarder euro. Sedan dess har några större insatser från brottsbekämpande myndigheters sida genomförts i Tyskland (april 2010) och Italien (december 2010), i samband med vilka många personer anhölls och åtskilliga lokaler genomsöktes. En grupp med uppgift att samordna omkring 30 brottsutredningar i EU:s medlemsstater tillsattes vid Europol. Den första rättegången mot personer misstänkta för bedrägerier med koldioxidkrediter genomfördes i Frankrike i januari 2012 och kommer snart att följas av liknande rättegångar i Tyskland och Storbritannien.

Via Europols analysprojekt för gemenskapsinterna bedrägerier via skenföretag tillhandahålls den enda databasen på EU-nivå för lagring av information om den typen av brott. Denna har blivit den främsta källan till referensmaterial för polisoperationerna. Den kunskap och de uppgifter som lagras hos Europol gör det möjligt att bilda en tydlig uppfattning om detta brottsområde och att identifiera de främsta måltavlorna. Europol har blivit ett centrum för spetskompetens när det gäller att bekämpa gränsöverskridande bedrägerier via skenföretag och liknande brott.

Under 2011 stödde Europol medlemsstaternas utredningar om

- kriminell verksamhet inom EU:s system för handel med utsläppsrätter (bedrägerier med koldioxidkrediter),
- stöld av överlåtbara europeiska konton för utsläppsrätter,
- åtskilliga framgångsrika intrång i konton hos de nationella registren.

De viktigaste åtgärderna var:

- Det mobila kontoret användes som stöd för insamling och analys av underrättelser i Dubai.
- Ett gemensamt möte för Europol och Eurojust om strategier mot momsbedrägerier genomfördes, med cirka 80 experter från polisen, rättsväsendet och den politiska sfären i hela EU.

- Strategiska och operativa möten samt möten för att samordna insamlade underrättelser genomfördes med relevant partner såsom Eurojust, brittiska HMRC (HM Revenue and Customs) och Dubais polismyndighet.
- Åtta personer anhölls och 20 lokaler genomsöktes i Storbritannien i samband med Operation Vista, samordnat med genomsökandet av 33 lokaler i Tyskland och några i Tjeckien, med fullt stöd av Europol i form av analys av beslagtaget material.

Betalningsplattformar och betalningsmöjligheter som stöder kriminella finansiella flöden har också identifierats och analyserats. Detta kommer att mynna ut i en Europol-konferens 2012, där resultaten ska diskuteras och EU:s åtgärder med anledning av dem samordnas.

Europol stöder instrumentet för tekniskt bistånd och informationsutbyte (Taiex), som hanteras av Europeiska kommissionen. För att underlätta utbytet av kunskaper och bästa metoder mellan polis och åklagarmyndigheter i EU och dess grannländer anordnas seminarier. Samarbetet med länder utanför EU är oerhört viktigt när det gäller att bekämpa momsbedrägerier, eftersom bedragarna ofta tvättar sina olagliga vinster utanför EU.

Operation Jacquo New

Huvudsakligt brottsområde Momsbedrägerier

Deltagande länder Belgien, Frankrike, Spanien, Storbritannien

Europols bidrag

- Ett flertal medlemsstater bad Europol om operativt och analytiskt stöd i pågående brottsutredningar med anknytning till momsbedrägerier i handeln med platina.
- Europols analytiker upptäckte klara kopplingar mellan de ovannämnda länderna.
- Europol ingick i den gemensamma utredningsgruppen.
- Frankrike bad Europol att sätta in det mobila kontoret för att kontrollera och analysera insamlade uppgifter på plats under operationen.
- Europol genomförde åtskilliga analytiska kontroller av dokument som beslagtagits under husrannsakningarna. Det konstaterades att det fanns kopplingar till befintliga liknande utredningar, och två nya kopplingar till en av de huvudmisstänkta för bedrägerier med koldioxidkrediter hittades. Analysarbetet fortsätter.

Operationens omfattning

Ett möte hos Eurojust ledde till att en gemensam utredningsgrupp för Belgien och Frankrike med deltagande av Europol bildades.

De franska och belgiska utredarna identifierade nyckelpersoner som misstänktes vara inblandade i momsbedrägerier och inriktade sig på ett belgiskt företag som handlade med ädelmetaller och hade kunder i Storbritannien, Frankrike och Spanien.

Det internationella samarbetet ledde till att

- samordnade husrannsakningar genomfördes av den franska och belgiska polisen, varvid sju personer direkt kunde kopplas till de huvudmisstänkta i den franska utredningen.

3.9 Penningtvätt och spårande av tillgångar

Det finns uppgifter som tyder på att 70 % av alla brott är tillgreppsbrott([31]) som ger enorma olagliga intäkter. Därför har större delen av de ärenden som utreds av polisen en gemensam nämnare – det ekonomiska motivet för att begå brottet. Genom att spåra pengarna hittar man ledtrådar till förövarna, kan störa deras medhjälpare och eventuellt konfiskera tillgångar som härrör från brott. Denna strategi är en attack mot det kriminella företagandets ekonomiska bas och förhindrar att intäkter som härrör från brott återinvesteras i ny kriminell verksamhet.

Europol hjälper medlemsstaterna att förebygga och bekämpa olaglig penningtvätt genom ett särskilt operativt analysprojekt, vilket för närvarande stöds av 25 EU-medlemsstater samt Eurojust och Island. Projektet hjälper medlemsstaterna genom att analysera operativa uppgifter som härrör från rapporter om misstänkta transaktioner som har filtrerats av behöriga brottsbekämpande myndigheter, rapporter om valutatransaktioner och pågående utredningar om penningtvätt.

I detta arbete utnyttjar man det inneboende värdet hos finansiella underrättelser, såsom rapporter om misstänkta transaktioner, och integrerar den informationen med underrättelser från pågående penningtvättsärenden och gränsöverskridande transporter av kontanter. Dessutom tillhandahåller Europol horisontellt stöd till andra pågående Europol-projekt genom att hjälpa specialister att analysera finansiella flöden.

Insatser under 2011

Ovanliga gränsöverskridande transporter av stora mängder kontanter (US-dollar)

Europol fick underrättelser om ovanliga transporter av stora mängder US-dollar längs rutten Ukraina–Rumänien–Bulgarien–Turkiet. Omkring 200 miljoner dollar i kontanter hade deklarerats under en tvåårsperiod (mars 2008 till juni 2010). De bulgariska myndigheterna föreslog att ett strategimöte skulle genomföras tillsammans med rumänska, turkiska och ukrainska myndigheter. Detta gjordes 2011. Kommunikationskanaler fastställdes och Ukraina gick med på att överväga att inleda en utredning.

Operation Spectre II: en multinationell operation mot penningkurirer

I november 2011 satte Europol in sitt mobila kontor som stöd för en operation med deltagande av flera byråer i syfte att upptäcka och beslagta kontanter vid brittiska hamnar och gränser. Europol hanterade 271 framställningar under operationen, som ledde till 19 beslag och fyra exakta träffar. 418 136 pund sterling i kontanter beslagtogs under operationen och ytterligare 1 412 722 pund i kontanter påträffades tillsammans med silver, smycken och khat.([32])

En internationell organiserad kriminell grupp tvättar pengar som härrör från kokainsmuggling

Som stöd för den gemensamma utredningsgruppen Playa tillhandahöll Europol horisontellt stöd i form av särskilda finansiella analyser och ett stort antal operativa analysrapporter. Gruppens arbete resulterade i att tio misstänkta personer från en stor internationell organisation för narkotikasmuggling anhölls, efter en lång internationell utredning. De hade investerat sina vinster i personlig egendom – lyxbilar, fastigheter, diskotek och fritidsbåtar – i Spanien och andra länder. För att dölja sina identiteter hade ligan skapat en mängd företag. Europol tillhandahöll också expertis och utredningsstöd för att underlätta återvinningen av de olagliga tillgångarna.

([31])UK Cabinet Office, 2000.

([32])Khat är en växt vars blad ger en amfetaminliknande stimulerande effekt om de tuggas, eftersom dess aktiva ingredienser är katin och katinon. Den är förbjuden i de flesta EU-länder.

En stor bedrägerihärva med investeringsfonder av ”Ponzi”-typ

Europol bidrog till en stor utredning som omfattade flera jurisdiktioner, vilken byggde på anklagelser om att de huvudmisstänkta skulle ha bedragit investerare, både privatpersoner och företag. Investerarna hade betalat stora summor pengar eftersom de hade förespeglats investeringar med en garanterad, betydande avkastning. I stället tappade de huvudmisstänkta investerarnas konton på pengar och överförde dem till sina privata konton med hjälp av ett nätverk av bankkonton.

Studier av penningtvätt på internationell nivå visar att traditionella metoder som transporter av kontanter med penningkurirer är mycket utbredda, vid sidan av sofistikerade sätt att göra finansiella investeringar i skatteparadis med anonyma företag som bulvaner. Professionella aktörer, som främst hör hemma utanför de traditionella finansiella sektorerna, har också varit inblandade i aktuella penningtvättsfall. Dessa används för att slussa in olagliga intäkter i kommersiell verksamhet. Några av de mest uppenbara investeringarna för organiserade kriminella grupper är fortfarande investeringar i fastigheter, företag och lyxvaror.

Europols kontor för tillgångar som härrör från brott (ECAB) hjälper medlemsstaternas finansiella utredare att spåra tillgångar som härrör från brott i hela världen när tillgångarna har dolts utanför gränserna för deras jurisdiktion. ECAB:s huvuduppgift är att spåra tillgångar som härrör från brott inom ramen för utredningar som stöds av Europol.

Andra viktiga inslag i ECAB:s arbete är att inrätta kontor för återvinning av tillgångar i medlemsstaterna, utöka deras samarbete på EU-nivå och inhysa sekretariatet för nätverket Carin.

Camden-nätverket för myndigheter för återvinning av tillgångar (Carin)

Europol står som värd för det permanenta sekretariatet för Carin, som är ett informellt nätverk av personer från rättsväsendet och polisen som är experter på återvinning av tillgångar. Carin har för närvarande 49 registrerade jurisdiktioner, inbegripet samtliga 27 EU-medlemsstater och nio internationella organisationer.

En kontaktperson från polisen och en från rättsväsendet utses från varje jurisdiktion i syfte att underlätta det gränsöverskridande samarbetet för att spåra, frysa, beslagta och förverka tillgångar som härrör från brott. Dessa kontaktpersoner hanterar allmänna frågor som rör återvinning av tillgångar i deras egen jurisdiktion, och ger också operativt stöd via tillgängliga rättsliga medel.

3.10 Rörliga organiserade kriminella grupper

Rörliga organiserade kriminella grupper är aktiva i många olika jurisdiktioner och brottssektorer, och kännetecknas av flexibilitet och rörlighet. Dessa brottslingar ägnar sig främst åt egendomsbrott och bedrägerier, med fokus på till exempel:

- (Väpnade) rån.
- Bostadsinbrott, företagsinbrott och stölder i bostäder genom bedrägerier.
- Organiserat snatteri och ficktjuveri.
- Stöld av laster och metall.
- Fysiska attacker mot värdetransporter och bankomater.
- Stöld av tunga maskiner från byggarbetsplatser.
- Stöld av lyxbilar och lastbilar.

Rörliga organiserade kriminella grupper är en företeelse som har uppmärksammats sedan slutet av 1990-talet/början av 2000-talet, då man fann att ligor från Central- och Östeuropa låg bakom allt fler systematiska inbrott i bostäder och butiker, smash and grab-inbrott och vissa former av bilstölder. Deras tillvägagångssätt visade redan då att de var välorganiserade, arbetade systematiskt och främst var intresserade av kontanter och varor som de kunde sälja på stöldgods- och andrahandsmarknaderna.([33])

Dessa kriminella organisationer levererar offer för människohandel([34]) och stulna eller olagliga varor, däribland narkotika, till EU:s marknader och tar sedan hem vinsterna till sina ursprungsländer, i eller utanför EU. I vissa fall sköter de också distributionen av varorna till slutkunderna. De flesta rörliga organiserade kriminella grupper har ledare och åtminstone betydande delar av sina tillgångar i EU.

De litauisk-, georgisk- och rysktalande rörliga organiserade kriminella grupperna är några av de mest dominerande.

Litauiska organiserade kriminella grupper är verksamma i många medlemsstater, däribland Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Tyskland, Irland, Nederländerna, Spanien, Sverige och Storbritannien. I Octa 2011 slogs det fast att Europol ska prioritera bekämpandet av dessa grupper i hela EU. Det nordöstra kriminella navet([35]) är ett viktigt transitområde för transport av olagliga handelsvaror till och från före detta Sovjetunionen, och en bas för våldsamma mångkriminella grupper med internationell räckvidd. Litauiska grupper ägnar sig åt en mängd olika egendomsbrott samt åt fordonsstölder (inbegripet en ny trend: stöld av lastbilar), rån, inbrott, fickstölder och bedrägerier. De är också inblandade i narkotikasmuggling från Latinamerika via Västafrika och de sydvästra och nordvästra naven. Litauiska organiserade kriminella grupper samarbetar med albansktalande kriminella grupper för att smuggla heroin från Centralasien till Västeuropa.

Litauiska grupper spelar också en viktig roll för smugglingen av syntetiska droger till Ryssland, Norden och Baltikum. Under den senaste tiden har de blivit en viktig länk i leveranskedjan till det nordvästra navet, genom att leverera benzyl-metylketon (BMK) från Ryssland som används för framställning av amfetamin. På samma sätt som för de albansktalande organiserade brottslingarna gör de litauiska kriminella gruppernas relativa välstånd det lättare för dem att rekrytera och behålla medhjälpare, infiltrera och investera.

De georgisk- och rysktalande organiserade kriminella grupperna är mycket välorganiserade och drivs av undergrupper i hierarkiska strukturer. Georgiska organiserade kriminella grupper verkar i Österrike, Belgien, Tjeckien, Frankrike, Tyskland, Spanien samt i Ryssland och USA. I

([33])”Tackling of Itinerant Criminal Groups: new challenges”, publicerad av de belgiska brottsbekämpande myndigheterna 2010.
([34])Människohandel.
([35])Mer information finns i bilaga 1.

minst ett fall har kunskaper i det ryska språket underlättat verksamheten för en grupp vars medlemmar kommer från många olika delar av före detta Sovjetunionen.

Rysk-georgiska kriminella grupper ägnar sig bland annat åt egendomsbrott, olaglig invandring, förfalskning av identitetshandlingar, penningtvätt, utpressning och narkotikasmuggling. Georgiska grupper importerar också kokain från Sydamerika till Ryssland och Kaukasus.

Underrättelser visar att rörliga grupper från OSS-länderna,([36]) Tjetjenien och Georgien styrs av en *vor v zakone* eller ”tjuv inom lagen”.([37]) Medlemmarna i de rörliga grupperna måste bidra till den gemensamma kassan (*obshak*) genom att betala beskyddarpengar och överlämna en del av sina olagliga intäkter till en *vor v zakone* – dessa ledare kan jämföras med tillsynsmän över den rysktalande organiserade brottsligheten.

De högsta *vor v zakone* är så välbeställda att de kan spela viktiga roller inom strategiska ekonomiska sektorer. Pågående utredningar visar till exempel att det finns kopplingar mellan dem och stora eurasiska energibolag. Dessa kopplingar utnyttjas för en blandning av laglig och olaglig verksamhet, men också för att skapa en dimridå av trovärdighet och pålitlighet för de involverade personerna och företagen. Åtgärder bör vidtas för att förhindra att de får tillgång till legala ekonomiska kretsar i EU.

I det sammanhanget har Europol bistått länder i och utanför EU med:

- Strategiskt och operativt analytiskt och tekniskt stöd till åtskilliga utredningar genomförda av EU:s medlemsstater.
- Samordning och operativa möten.
- Delaktighet i den operativa handlingsplanen om rörliga organiserade kriminella grupper i syfte att försvåra för dessa grupper att bedriva brottslig verksamhet (Cosi/Empact).

Operation Vigilant

Huvudsakligt brottsområde Motorfordonsbrott

Deltagande länder Belgien, Frankrike, Nederländerna

Europols bidrag

- Europol satte in sitt mobila kontor och tillhandahöll expertis på platsen till de nederländska brottsbekämpande organ([38]) som deltog i insatsen.
- Dessutom skapade Europol möjligheter att genomföra direkta kontroller av den insamlade informationen hos Europols sambandsmän.

Operationens omfattning

Europol stödde Rotterdampolisens tillslag i Nederländerna operativt. Stationära ANPR-kameror (Automated Number Plate Recognition) läste av 351 fordons registreringsskyltar och över 100 fordon stoppades av polisen för ytterligare kontroller.

([36]) Oberoende staters samvälde (OSS): Armenien, Azerbajdzjan, Kazakstan, Kirgizistan, Moldavien, Ryssland, Tadzjikistan, Turkmenistan, Ukraina, Uzbekistan och Vitryssland.

([37]) *Vor v zakone* eller ”tjuv inom lagen” (en tydligare översättning skulle kunna vara ”tjuv som verkar inom lagens ram” eller ”brottsling som följer tjuvarnas hederskod”) är en brottsling som är respekterad och har auktoritet och en hög ställning i den underjordiska kriminaliteten. Tjuvar inom lagen, eller *vory*, utgör eliten i den ryska organiserade kriminella världen – de tillhör inte någon enskild grupp utan fungerar som tillsynsmän över de olika organisationerna (till exempel Solntsevskaya, Ismailovskaya och Tambovskaya). Varje organisation har en representant under sin *vory*, och *voryns* beslut är bindande för alla organiserade kriminella grupper.

([38]) Den lokala uppbördsmyndigheten i Rotterdam, den nederländska tullen, den nationella väg- och trafikinspektionen (RDW) och olika grupper från polisen i Rotterdam-Rijnmond.

Det internationella samarbetet ledde till att

- fem personer anhölls,
- 41 böter utfärdades – 33 000 euro inkasserades,
- 23 fordon beslagtogs,
- 24 misstänkta dokument granskades.

Operation Oakleaf

Huvudsakligt brottsområde Egendomsbrott och bedrägerier

Deltagande länder Ursprungligen tolv länder: Belgien, Tjeckien, Danmark, Finland, Frankrike, Tyskland, Irland, Italien, Nederländerna, Norge, Sverige och Storbritannien.

Följande länder anslöt sig senare: Österrike, Portugal, Spanien, Schweiz och USA. Interpol stöder också operationen.

Europols bidrag

- Europol organiserade ett samarbetsmöte i Haag för de deltagande länderna för att lägga upp den samordnade strategi som krävdes för att bekämpa en rörlig organiserad kriminell grupp av detta slag.
- I många fall hjälpte Europol utredarna med särskilda snabba analyser under övervakningsoperationer. Den snabba återkopplingen hjälpte också åklagarna att hålla kvar misstänkta i häkte. I december 2011 var en analytiker i Paris för att hjälpa de franska myndigheterna att lägga in data i Schengens informationssystem.
- Sedan i slutet av 2010 har merparten av underrättelserna och analyserna om gruppen funnits hos Europol. Analyserna har hittills bidragit till att identifiera sex primära mål och deras medhjälpare.
- Många informationsluckor har upptäckts, över 900 Siena-meddelanden har bearbetats, över 11 000 poster har skapats hittills och det finns ett ständigt flöde av bidrag som ska bearbetas och följas upp.
- Operationen stöds också av Europols Scan-grupp, och en särskild hotbildsvarning utfärdades till brottsbekämpande myndigheter i juli 2011. I den beskrivs brottslingarnas tillvägagångssätt. Allmänheten och de brottsbekämpande myndigheterna fick indikatorer på deras reserelaterade brott och potentiella mål som hade noshörningshorn utställda eller magasinerade varnades.
- Europols kontor för tillgångar som härrör från brott (ECAB) kommer att behöva anlitas för att spåra dessa brottslingars tillgångar.

Operationens omfattning

Operation Oakleaf inleddes i november 2010, på initiativ av Irland, för att bekämpa den verksamhet som en rörlig organiserad kriminell grupp av irländskt ursprung bedrev. Gruppen har huvudsakligen ägnat sig åt asfaltbedrägerier, distribution av förfalskade produkter (till exempel motordrivna verktyg och generatorer), organiserad plundring, penningtvätt och narkotikasmuggling i många EU-länder. Under den senaste tiden har dessa brottslingar också börjat specialisera sig på stöld av och olaglig handel med noshörningshorn. Därför är dess medlemmar enligt rapporter nu aktiva i Nord- och Sydamerika, Sydafrika, Kina och Australien.

Som en del av sitt kriminella företagande etablerar denna mycket välorganiserade grupp företag runt om i Europa för att försöka legitimera och dölja sin olagliga verksamhet. Medlemmarna i den organiserade kriminella gruppen har tvättat sina olagliga och odeklarerade inkomster genom att köpa fastigheter, nya lyxbilar och andra tillgångar i Irland.

Hittills har nio av medlemmarna i den organiserade kriminella gruppen fått skattekrav på 9 miljoner euro, och fler krav kommer att ställas.

Brottsbekämpande myndigheter i och utanför EU kom överens om att det krävdes en samordnad strategi för att bekämpa denna grupp, och ett möte organiserades vid Europol under 2011. Vid mötet framkom det att dussintals ”mindre” fall som hade inträffat runt om i EU kunde tillskrivas gruppen. En gemensam strategi tillämpas nu för att störa deras verksamhet.

Det internationella samarbetet ledde till att

- dussintals personer anhölls i hela EU, bland annat tack vare att Europols analytiska rapporter ökade medvetenheten.

Operation Baia Mare

Huvudsakligt brottsområde Motorfordonsbrott

Deltagande länder Österrike, Frankrike, Tyskland, Ungern, Rumänien

Europols bidrag

- Ett operativt möte med Eurojust och de berörda medlemsstaterna avhölls hos Europol.
- Europol mottog många underrättelser, och analyserna av dessa resulterade i att huvudmisstänkta kunde identifieras och deras tillvägagångssätt fastställas.

Operationens omfattning

Med stöd och samordning av Eurojust genomförde polis, gendarmer och åklagare i fem länder en operation mot ett flertal avancerade kriminella nätverk som ägnade sig åt godsstölder på motorvägarna i EU. Operationen hade särskilt som mål att störa organiserade kriminella grupper som attackerade lastbilar på parkeringsplatser medan förarna sov.

Frankrike initierade operationen och uppskattade att över 70 stölder hade genomförts på franskt territorium mellan 2010 och mars 2011. Förlusterna uppgick till ungefär 3 miljoner euro. Ärendet började på lokal nivå, men expanderade mycket snart till nationell([39]) och sedan europeisk nivå.

Utredarna har avslöjat hur det kriminella nätverket går till väga. Flera olika grupper arbetade med att stjäla värdefull last i Frankrike. Österrike fungerade ibland som transitland. Tyskland användes för logistiska ändamål och var en mötesplats för utväxling av lastbilar. Organisationen styrdes från Ungern, där också stöldgodset förvarades. De flesta medlemmarna i denna kriminella organisation hade rumänskt ursprung.

Det internationella samarbetet ledde till att

- sammanlagt 22 misstänkta brottslingar anhölls,
- 13 europeiska arresteringsorder utfärdades,
- omkring 20 husrannsakningar genomfördes i de deltagande länderna, vilket resulterade i att man påträffade mycket bevismaterial och stöldgods.

([39])På nationell nivå i Frankrike utreds detta fall av det franska nationella gendarmeriet (SR Limoges och OCLDI) under ledning av JIRS i Bordeaux.

Operation Caucase

Huvudsakligt brottsområde Rån

Deltagande land Frankrike

Europols bidrag

- Analys och stöd med det mobila kontoret på plats under tillslagsdagarna.
- Många kopplingar till andra aktiva grupper i Frankrike och till grupper och *vor v zakone*[37] som verkar i andra EU-medlemsstater upptäcktes.

Operationens omfattning

2011 avslöjades ett storskaligt organiserat kriminellt nätverk bestående av georgiska och armeniska medborgare i närheten av Toulouse i södra Frankrike.([40])

Medlemmarna i nätverket misstänks ha begått över 1 000 brott i Toulouseområdet – främst inbrott i bostäder och butiker och stölder. Stöldgodset, till exempel datorer, elektronik och lyxkläder, skeppades utomlands i containrar och lastbilar. Stulna smycken skickades till Antwerpen i Belgien för försäljning – regelbundet och till kilopris. Den kriminella gruppen var hierarkiskt uppbyggd med många nivåer (tjuvar, chaufförer och gruppledare) och samordnades av minst en ”tjuv inom lagen”.[37]

Det internationella samarbetet ledde till att

- 23 misstänkta hittills har anhållits,
- många kilo guld och smycken har återvunnits,
- den senaste containern med stöldgods stoppades innan den lämnade hamnen,
- två personer med georgiskt ursprung, med tatueringar som utmärker tjuvar inom lagen, påträffades i de genomsökta bostäderna.

Den gemensamma utredningsgruppen Balcar

Huvudsakligt brottsområde Fordonsbrott

Deltagande länder Estland, Lettland, Litauen

Europols bidrag

- Europol och Eurojust stöder den gemensamma utredningsgruppen.
- Europol har redan organiserat och finansierat många operativa möten.
- Europol har också satt in sitt mobila kontor och utarbetar periodiska analytiska produkter.

Operationens omfattning

Denna utredning avser litauiska organiserade kriminella grupper som misstänks vara inblandade i stölder av lyxfordon i Tyskland och Baltikum. Under 2009 stals en mängd nya fordon i Estland. Utredningen visade att det fanns kopplingar till Lettland och Litauen. Senare under året anhölls den första ”brigaden” i Estland. Europol anslöt sig till den gemensamma utredningsgruppen 2010, och snart anhölls ännu en ”brigad” i Estland. Den gemensamma utredningsgruppen har fått sitt mandat förlängt och utredningen fortsätter att inrikta sig på en av de mest aktiva organiserade kriminella grupperna i Litauen.

([40]) Operationen leddes av franska centralkontoret mot kringresande kriminella grupper OCLDI och gendarmeriet i Midi-Pyrénées, med stöd av det nationella gendarmeriets insatsgrupper (GIGN).

Resultat av det internationella samarbetet:

- Hittills har tre organiserade kriminella grupper avslöjats.
- Av dessa har medlemmarna i en litauisk och en lettisk grupp redan fått sina domar.
- Några av medlemmarna i en litauisk organiserad kriminell grupp har anhållits. Kompletterande bevismaterial håller på att samlas in och nya anhållanden kommer att följa så småningom.

3.11 Brottsliga motorcykelgäng

De flesta medlemmarna i motorcykelklubbar runt om i världen är vanliga samhällsmedborgare, men en liten andel är inte laglydig och accepterar inte samhällets regler. De vänder samhället ryggen och anser sig utgöra den vilda procenten av mänskligheten. De är ofta medlemmar i brottsliga motorcykelgäng och har särskilda märken med 1 %-tecknet inuti en diamant på sina jackor.

För att motverka detta hot bidrar Europols specialistprojekt ”Monitor” till att förebygga och bekämpa den kriminella verksamhet som bedrivs av brottsliga motorcykelgäng som Hells Angels Motorcycle Club (HAMC), Bandidos, Outlaws och de motorcykelklubbar som stöder dem. Projektet drivs sektorsövergripande och horisontellt, med inriktning på de organiserade kriminella grupperna snarare än bara på de brott som är typiska för brottsliga motorcykelgäng genom att

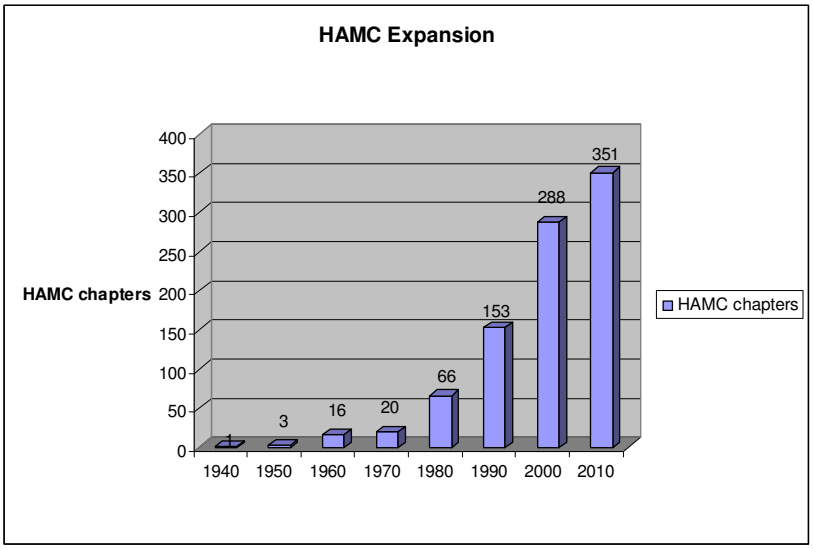
- kartlägga dessa brottsliga motorcykelgängs uppbyggnad och medlemmar,
- ta reda på vad nya företeelser inom denna subkultur betyder och urskilja nya trender genom strategisk analys,
- initiera, främja och samordna nya operativa insatser med operativ analys,
- bistå våra partner med övervakningen av stora motorcykelevenemang som 2011 HAMC World Run i Laconia i USA och andra operativa insatser med hjälp av Europols mobila kontor,
- organisera utbildning om brottsliga motorcykelgäng i hela Europa,
- ge ledningarna för brottsbekämpande myndigheter och rättsliga och statliga myndigheter stöd på hög nivå,
- stödja Europols plattform för experter på gängbrottslighet, som är en unik miljö för utbyte av strategisk information, bästa metoder, expertis och kunskap med andra poliser som arbetar med att bekämpa brottsliga motorcykelgäng, gatugäng och andra liknande gängbildningar.

De extremt våldsamma bråken mellan rivaliserande klubbar och andra generationens gatugäng har visat sig vara en säkerhetsrisk för allmänheten och måste därför övervakas av de brottsbekämpande myndigheterna. Brottsliga motorcykelgäng anses vara ett hot mot den nationella säkerheten och en prioriterad grupp för de nationella polismyndigheterna i merparten av de 15 länder som deltar i det här projektet. För att vi ska kunna hjälpa våra partner mer effektivt har strategiska och operativa prioriteringar ställts upp, däribland att utforska de brottsliga motorcykelgängens expansion till nya områden i Europa och deras rekrytering av högerextrema huliganer.

Icke sekretessbelagd Europolinformation – grundläggande skyddsnivå

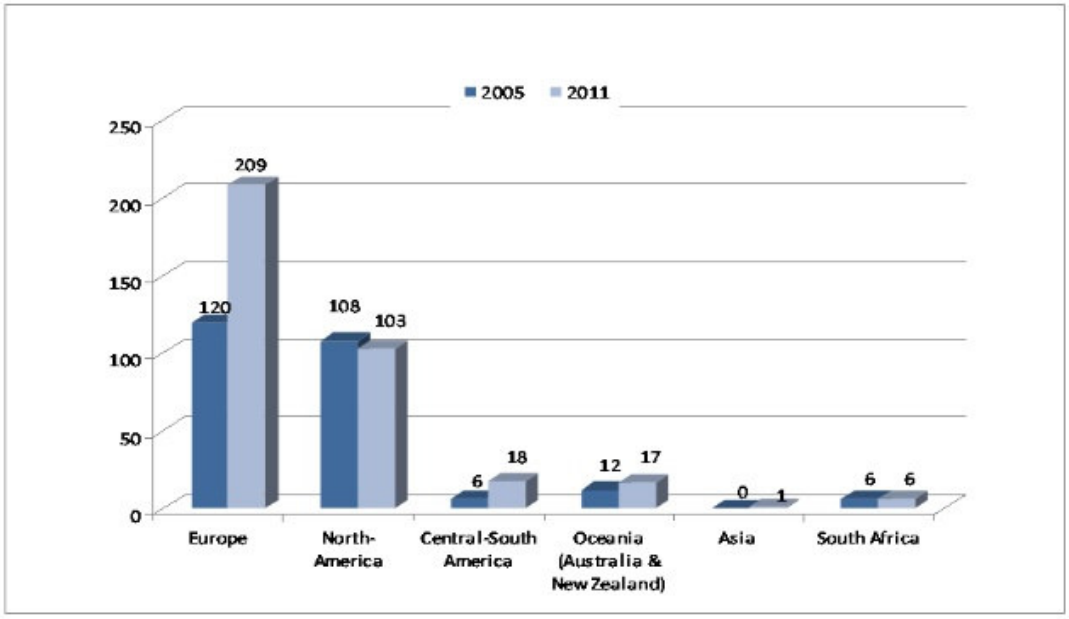
Hells Angels (HAMC) expansion

HAMC:s utveckling i hela världen (1940–2011)

HAMC Expansion	**HAMC:s expansion**
HAMC chapters	**HAMC-kapitel**

HAMC:s expansion i olika regioner (2005 och 2011)

Europe	Europa
North-America	Nordamerika
Central-South America	Central- och Sydamerika
Oceania (Australia & New Zealand)	Oceanien (Australien och Nya Zeeland)
Asia	Asien
South Africa	Sydafrika

3.12 Terrorism

När mer än tio år har gått efter attackerna i New York den 11 september 2001 utgör terrorismen fortfarande ett allvarligt hot mot Europeiska unionen. Extremister och terroristgrupper som bl.a. al-Qaida arbetar aktivt i EU och påverkar EU-medborgarnas liv. Kampen mot extremism och terrorism är därför en av EU:s och Europols prioriteringar.

Europol hjälper medlemsstaterna att genomföra lyckade utredningar på detta område genom att tillhandahålla följande produkter och tjänster:

- Analyser och analytiska produkter såsom rapporter, hotbildsbedömningar och felande länkar i pågående internationella utredningar.
- Informationsutbyte och tillgång till Europols databaser, utbytessystem och andra expertplattformar.
- Expertkunskap genom Europols mobila kontor som möjliggör stöd på plats.
- Utarbetande av Europols årliga rapport om den rådande situationen och tendenserna inom terrorismen i Europa (TE-SAT), som innehåller grundläggande fakta och siffror avseende terroristattacker och arresteringar i EU, inklusive nya trender.

3.12.1 Modus Operandi Monitor

Modus Operandi Monitor skapar en övergripande verksamhetsmodell som kontinuerligt utvärderar händelser och utredningar med koppling till terrorism genom att lyfta fram vissa element i terroristernas tillvägagångssätt. Detta ger ett mervärde, eftersom resultatet kopplas till Europols underrättelseprodukter och syftar till att tillhandahålla expertkunskap och underrättelser i realtid till de berörda organen i medlemsstaterna.

3.12.2 Nätverket för inledande åtgärder

Nätverket för en första reaktion stöder medlemsstater som drabbas av större terroristattacker genom att sammankoppla dess nationella experter med en internationell plattform med experter på bekämpning av terrorism och underrättelseanalytiker som Europol. Genom denna plattform förmedlar Europol sin unika kompetens till europeiska brottsbekämpande organ via:

- En internationell databas med misstänkta terrorister och extremister.
- Förmågan att spåra finansieringen av terrorismen.
- En operativ plattform för samordning av större internationella utredningslinjer.

I sådana fall kommer denna expertgrupp att använda Europols operativa centrum för att säkerställa ett effektivt informationsutbyte med alla inblandade parter. Förutom att erbjuda hjälp i krissituationer syftar nätverket för en första reaktion även till att tillhandahålla strategiska råd till experter på terrorismbekämpning på hög nivå. Denna rådgivning anpassas till hur tillvägagångssättet sett ut under en viss attack. Ett aktuellt exempel var det omedelbara efterspelet till det fruktansvärda bilbombdådet och skjutningarna i Norge i juli 2011, då Europol stod värd för EU:s nätverk för en första reaktion([41]) och stödde utredningen.

Efter det att ett antal seminarier med nätverket för en första reaktion hade genomförts vid Europol överlämnades en rapport till rådet (rättsliga och inrikes frågor) med tre huvudsakliga rekommendationer om den framtida verksamheten. Ett möte med experter på hög nivå i

([41]) Nätverket bestod vid detta tillfälle av representanter för Danmark, Finland, Tyskland, Grekland, Norge, Polen, Sverige och Storbritannien.

oktober 2011 ställde sig bakom dessa rekommendationer, som kommer att ligga till grund för skapandet av en virtuell insatsstyrka om våldsam extremism:

- En virtuell insatsstyrka inriktad på våldsam extremism bestående av experter från EU:s medlemsstater bör inrättas, med uppgift att studera och rapportera om genomförandet av en EU-strategi som bygger på ett projekt som redan genomförs med framgång i Storbritannien (Guillemot-projektet).
- Europols Check the Web-koncept bör bilda mönster för en EU-portal för utbyte av bästa metoder, analys och bedömningar av hur individer och grupper med kopplingar till extremhögerns verksamhet använder internet.
- Europol bör ta fram en heltäckande bedömning avseende hela EU om det hot som individer och/eller grupper med kopplingar till våldsam extremism och/eller extremhögerns verksamhet utgör.

3.12.3 Det europeiska ammunitionsröjningsnätverket (EEODN)

Nätverket skapades för att experter skulle kunna utbyta information om röjning av ammunition, och bidrar till utarbetandet av bästa praxis samt anordnar utbildningar i samarbete med EU:s medlemsstater och tredje parter. Det hjälper också ammunitionsröjningsenheterna att hålla sig uppdaterade med den senaste utvecklingen. Nätverket är öppet för alla enheter inom polis, regering och militär som hanterar sprängämnen. Två konferenser och två kurser om ammunitionsröjning genomfördes 2011, en i Ungern och en i Polen. Denna verksamhet finansierades delvis av Europeiska kommissionen.

I syfte att genomföra en av åtgärderna i EU:s CBRN-handlingsplan ändrades EEODN-protokollet så att även dessa frågor omfattas([42]). Detta innebär att det europeiska ammunitionsröjningsnätverket fortfarande har samma syfte som tidigare, men att nu även CBRN-frågor ingår. Detta diskuterades och godkändes vid den andra EEODN-konferensen i Polen.

3.12.4 EU:s bombdatasystem (EBDS)

EU:s bombdatasystem tillhandahåller en plattform för att sprida aktuell och relevant information och underrättelser om incidenter med sprängmedel, brandfarliga och explosiva anordningar([43]), samt kemiskt, biologiskt, radiologiskt och nukleärt material (CBRN). EU:s bombdatasystem innehåller också databaser över händelser med koppling till sprängmedel och CBRN-ämnen samt bibliotek och expertforum. Detta projekt inleddes 2010 och avslutades i november 2011. Det medfinansierades av Europeiska kommissionen. Nästan alla EU:s medlemsstater är redan anslutna till systemet. Antalet nya användare liksom aktiviteten och bidragen till systemet ökade kraftigt 2011.

Incidenter vid Ikea-varuhus

I september 2011 gick Europol ut med en uppmaning att lämna information på de belgiska och nederländska myndigheternas vägnar, efter bombdåd mot europeiska Ikea-varuhus. Gärningsmannen hade placerat improviserade sprängladdningar i Ikea-varuhus och sedan snabbt tagit sig ut därifrån. Bomberna sprängdes, med person- och egendomsskador som följd.

Europol bidrog till utredningarna av fall med samma tillvägagångssätt i Belgien, Tjeckien, Frankrike, Tyskland och Nederländerna, och bad allmänheten om hjälp med att identifiera den huvudmisstänkte utifrån filmer från övervakningskameror och vittnens beskrivningar.

([42]) Kemiskt, biologiskt, radiologiskt och nukleärt material.
([43]) Improviserade sprängladdningar och brandbomber.

Två operativa möten avhölls vid Europol med allt fler medlemsstater som deltagare (Belgien, Tjeckien, Frankrike, Tyskland, Nederländerna, Polen, Sverige och Schweiz). Europol spelade en central roll i det här fallet och fick även tillfälle att delta i andra operationer mot terrorism i de deltagande medlemsstaterna.

EU:s bombdatasystem (EBDS) användes för att sprida aktuell information om fallet på ett säkert sätt. Resultatet blev i slutändan att gärningsmännen identifierades och anhölls. När den sista incidenten inträffade, i Tjeckien, fanns all tillgänglig information i EBDS om de olika anordningar som hade använts.

Attackerna i Norge

Vid sidan av det stöd som Europol gav de norska myndigheterna genom nätverket för en första reaktion efter attackerna i juli 2011 försåg vi EU:s medlemsstater med den senaste informationen och preliminära bedömningar om både bombdådet och innehållet i det manifest som gärningsmannen offentliggjorde före attackerna.

När denna information hade sammanställts – bara några timmar efter bombdådet och skjutningarna – blev den omedelbart tillgänglig för EBDS-användarna, vilket visar vilken potential och vilket värde ett sådant system har. Dessa händelser ledde i slutändan till att de norska myndigheterna ansökte om och fick en anslutning till EBDS.

Under veckorna efter attackerna var Europol representerad när de använda anordningarna rekonstruerades och vid besöken på de olika brottsplatserna.

3.12.5 Piratverksamhet

Sedan piratverksamhet blivit ett stort problem har sjöfartsindustrins kostnader ökat på grund av ökade försäkringskostnader, säkerhetsrelaterade kostnader och ökade driftkostnader på grund av längre alternativa färdvägar.

I nära samarbete med Interpol och med stöd från tio av EU:s medlemsstater och Eurojust utbyter Europol underrättelser om piratverksamhet. Europols insats är inriktad på identifiering av de främsta gärningsmännen, logistiska tillgångar och finansiella flöden med koppling till denna brottsliga verksamhet. Enligt vissa underrättelser kan piratverksamhet vara kopplat till annan organiserad brottslighet, till exempel människo-, vapen- och narkotikasmuggling.

I en enhälligt antagen resolution från FN:s säkerhetsråd([44]) uppmanas alla 192 medlemsstaterna att samarbeta med Europol och Interpol för att bekämpa de kriminella nätverk som är inblandade i piratverksamheten utanför Somalias kust. Denna resolution var ett viktigt framsteg, eftersom internationella brottsbekämpande myndigheter tillhandahåller den avgörande kopplingen mellan de arresteringar som utförs genom militära insatser och de utredningar och åtal som riktas mot piraterna och kriminella nätverk med koppling till piratverksamheten.

Europol stöder Operation Atalanta (EU-Navfor)([45]) som syftar till att utveckla ett system som ska samla all relevant information om alla piratverksamhetfall. Europol har kontakter med Interpol, NCIS([46]) och berörda medlemsstater i denna fråga.

Under 2011 var Europol värd för två för medlemsstaterna gemensamma utredningsgrupper om terrorism.

([44])Förenta Nationernas resolution 1950 (2010).
([45])Den EU-ledda marina styrkan: www.eunavfor.eu.
([46])Naval Criminal Investigative Service of the United States.

3.12.6 Check the Web

På Europols Check the Web-portal kan behöriga myndigheter i EU:s medlemsstater på frivillig väg utbyta information om islamistisk terrorverksamhet på internet via Europols säkra nätverk och Europols nationella enheter. Syftet är att skapa synergieffekter mellan medlemsstaterna i fråga om analyser av islamistisk terrorverksamhet på internet. Check the Web-händelser 2011:

- Portalen gav operativt stöd till sex EU-medlemsstater.
- Den underlättade det pågående arbetet med Inspire – en engelskspråkig nättidning som enligt uppgift ges ut av al-Qaida på den arabiska halvön.
- Australien och Schweiz gick med i projektet och lade in sina analysregister.

Sammanlagt är nu 44 kontaktpunkter från 24 olika länder anslutna till Check the Web, och tio EU-medlemsstater bidrar aktivt. Sedan mars 2011 har datamängden på Check the Web ökat med 21 %, varav 75 % kommer från EU:s medlemsstater.

Polisens arbetsgrupp om terrorism (PWGT)

Under 2011 var Europol och nederländska KLPD värdar för polisens arbetsgrupp om terrorism (PWGT). För första gången under arbetsgruppens existens ombads Europol att utarbeta en situationsbeskrivning på basis av de deltagande poliskårernas bidrag. Den återkoppling som hittills har inkommit är positiv.

Operation Munda i samarbete med den brittiska poliskåren i Manchester med omnejd

Europol fick ett tack och en belöning av polisen i Manchester med omnejd 2011.

Anledningen till berömmet var att Europol bidrog till att ta ett fall till domstol, vilket resulterade i att jihadrekryteraren Munir Farooqi dömdes till fyra livstidsstraff. Denna 54-årige före detta talibankämpe rekryterade kandidater som skulle bekämpa brittiska trupper i Afghanistan från en boklåda på en affärsgata i Manchester. Manchesterpolisen kunde genom infiltration spela in omkring 600 timmars konversation där talibanen pratar om att attackera brittiska trupper och frita fångar och nämner utbildningsläger vid namn. Det var dock svårt att bedöma om dessa uppgifter var äkta, så den brittiska polisen bad Europol om hjälp.

Europol kontrollerade den insamlade informationen med hjälp av tillgängliga analysverktyg i syfte att jämföra den med operativa uppgifter i bland annat Europols terrorismdatabas. Genom analyserna kunde en del viktiga fakta bekräftas, som till exempel att vissa händelser hade ägt rum på de platser och datum som Munir Farooqi talade om. Domstolen använde en sammanfattning av Europols slutsatser för att ta ställning till resultaten av Manchesterpolisens infiltrationsverksamhet.

Våldsamma djurrättsaktivister

En stor konferens om bakgrunden till denna trend, med 58 experter från polis- och åklagarmyndigheter samt företrädare för 35 organisationer i den privata sektorn, organiserades av Europol och Eurojust.

Att extremisterna trappar upp våldet och till exempel använder improviserade sprängladdningar och brandbomber var en källa till oro för alla konferensdeltagarna. Vid konferensen fastslogs att det fanns ett behov av ett utökat informationsutbyte för att ge

medlemsstaternas myndigheter en klar bild av den pågående kriminella verksamheten, och rekommendationer utfärdades.

Framtida utveckling

- Virtuell insatsstyrka om våldsam extremism.
- Portal om våldsam extremism.
- Följande nätplattformar för experter upprättas:
    - Nätverket för en första reaktion.
    - CBRNE, för hot som har att göra med kemiskt, biologiskt, radiologiskt och nukleärt material samt förbättrade (improviserade) sprängladdningar.
- Stöd för stora idrottsevenemang som OS i London 2012 och UEFA Euro 2012 i Polen och Ukraina.
- Utökat samarbete med Sitcen genom att en framtidsinriktad sekretessbelagd bedömning tas fram. I slutsatserna om stärkande av kopplingar mellan inre och yttre aspekter av terrorismbekämpning([47]) uppmanas *"Sitcen och Europol att arbeta tillsammans på ett sätt som gör att de kompletterar varandra samt att göra en genomgripande analys av terroristhotet mot EU och därvidlag beakta dessa organs tidigare arbete inom detta område och det faktum att en sådan överblick är ett viktigt steg för att motverka terrorism och se till att beslutsfattandet är effektivt"*.

3.12.7 Programmet för spårning av finansiering av terrorism (TFTP)

Den 1 augusti 2010 trädde avtalet mellan EU och USA om programmet för att spåra finansiering av terrorism i kraft. Det innebar att Europol fick ett antal nya uppgifter. För att kunna utföra dessa skapade Europol en särskild TFTP-enhet inom sin operativa avdelning.

Europols specialister har tre separata funktioner:

1. Att granska USA:s förfrågningar till utsedda tillhandahållare av finansiella betalningsmeddelanden (artikel 4 i TFTP-avtalet).
2. Att ta emot information som USA:s finansdepartement lämnar spontant (artikel 9 i TFTP-avtalet).
3. I egenskap av framställare om TFTP-sökningar har Europol ett nära samarbete med medlemsstaterna och ser till att Europol, medlemsstaterna och Eurojust ger samordnade svar (artikel 10 i TFTP-avtalet).

Europol har skapat en gemensam kontaktpunkt för EU:s medlemsstater och Eurojust för att kanalisera framställningar om TFTP-sökningar via Europol.

De utredningsuppslag som Europol erhåller kommer att korsmatchas med Europols databaser, med strikt tillämpning av villkoren för spridning av information. Efter godkännande av uppgifternas ägare kommer de sedan att översändas till det amerikanska finansdepartementet för TFTP-kontroll. Målet med detta samarbete mellan USA och EU är att identifiera, spåra och lagföra terrorister och finansiering av terrorism.

- Europol hanterade åtskilliga framställningar om amerikanska TFTP-sökningar i enlighet med artikel 10 under 2011. Dessa framställningar kom från ett stort antal medlemsstater och från Europol själv.

([47])11075/11, Bryssel den 6 juni 2011 (antagna av RIF-rådet den 9 juni 2011).

- Medlemsstaternas myndigheter erhöll TFTP-information med värdefull information till stöd för pågående terrorutredningar.
- I juli 2011 initierade Europol ett antal TFTP-framställningar i enlighet med artikel 10 till stöd för Norge och flera berörda EU-medlemsstater. Dessa framställningar genererades som svar på bombdådet i Oslo och de därpå följande skjutningarna. Dessa framställningar i enlighet med artikel 10 var till omedelbar nytta för de norska myndigheterna och gav de berörda EU-medlemsstaterna information.
- Europols TFTP-enhet var fullt delaktig i nätverket för en första reaktion och svarade för ett oavbrutet informationsflöde.
- Den information som erhölls från USA gav snabbt operativt stöd i ”realtid” till ett stort antal länder i och utanför EU.
- Europol vidarebefordrade också information som USA lämnade spontant till EU:s medlemsstater. Dessa uppgifter och svaren på framställningar om amerikanska TFTP-sökningar i enlighet med artikel 10 har visat sig vara viktiga för att stödja medlemsstaternas operativa förfrågningar, och genererade nya operativa utredningslinjer för länder i och utanför EU.

4. Europols räckvidd

4.1 EU-medlemsstaternas brottsbekämpande organ

Europol är uppkopplat dygnet runt, varje dag i veckan till Europols nationella enheter som är baserade i EU:s 27 medlemsstater. Detta permanenta utbyte av meddelanden och uppgifter om brottslig verksamhet är möjligt tack vare sambandskontoret vid Europols huvudkontor. Det är ett nödvändigt och effektivt sätt att upprätthålla kontakten med och stödja cirka två miljoner poliser i EU och framför allt alla utredare som kan behöva Europols stöd vid sina operationer.

Europol organiserar regelbundet kunskapsökande evenemang för att öka de europeiska polisernas kännedom om de tjänster som Europol kan erbjuda för att bistå dem i gränsöverskridande fall. Under 2011 deltog över 750 poliser i sju sådana seminarier. Dessa ”roadshows” har förbättrat samarbetet och omfattningen av och kvaliteten hos de underrättelser om brottslig verksamhet som utbyts.

Regionala stödpersoner

Under 2011 infördes ett nytt koncept för regionalt stöd i och med att tre regionala stödpersoner utsågs. Dessa ska förbättra dialogen med medlemsstaternas behöriga myndigheter och har överblick över den organiserade brottsligheten i sina geografiska ansvarsområden, som är Västeuropa, Nordosteuropa och Sydosteuropa.

De första konstruktiva resultaten, såsom fastställandet av nya framväxande hot i regionerna, det dagliga stödet till viktiga partner och den allt bättre integrationen av tredje parter i Europol-miljön, visar att de regionala stödpersonerna har en viktig funktion.

4.2 Europols externa samarbete

Samarbetet via Europol är oerhört viktigt för brottsbekämpande myndigheter i och utanför EU och andra EU-byråer och institutioner som Europol samarbetar med. Europol samarbetar för närvarande med 18 länder utanför EU([48]), nio EU-organ och byråer([49]) samt tre andra internationella organisationer([50]), inklusive Interpol, som ofta berörs av Europols operativa arbete.

Informationsutbytet med dessa partner sker på grundval av samarbetsavtal. Två typer av avtal fastställer hur samarbetet ska se ut. Strategiska avtal gör det möjligt för de två parterna att utbyta all information med undantag av personuppgifter, medan operativa avtal även tillåter utbyte av personuppgifter. Under 2011 undertecknades två nya operativa avtal – med Monaco och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

Liksom under tidigare år hade Europol ett nära samarbete med andra EU-byråer och organisationer som verkar på området för frihet, säkerhet och rättvisa. Under 2011 deltog Europol i ett antal bilaterala samarbeten.

([48]) Albanien, Australien, Bosnien och Hercegovina, Kanada, Colombia, Kroatien, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Island, Moldavien, Monaco, Montenegro, Norge, Serbien, Ryssland, Schweiz, Turkiet, Ukraina och USA.

([49]) Eurojust, Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf), Europeiska centralbanken, Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC), Europeiska kommissionen, Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk (ECNN), EU.s lägescentral (Sitcen), Europeiska polisakademin (Cepol) och Frontex.

([50]) Interpol, FN:s kontor för narkotikakontroll och brottsbekämpning (UNODC) och Världstullorganisationen (WCO).

Europeiska polisakademin (Cepol)

- Möjligheterna till e-lärande diskuterades och utvecklades i nära samarbete. Cepols första nätkurs handlar om Europol, och Europol har bidragit till dess utformning och innehåll i stor utsträckning. Andra nätkurser om internetrelaterad brottslighet och Schengen utarbetas.
- Ett samarbetsprojekt om standardisering av kunskapshanteringen pågår.
- Europol och Cepol har gemensamt tagit fram en framtida kurs om EU:s nya policycykel avseende organiserad och grov internationell brottslighet.
- Europol har samordnat ett antal externa utbildningsinsatser som har tagits fram med hjälp av Europols och Cepols olika e-Net-program, som till exempel polisens kunskapsbaser och inlärningssystemet.
- Inom ramen för det europeiska utbytesprogrammet har Europol och Cepol tillsammans utarbetat program för en studievecka hos Europol för poliser från medlemsstaterna. Eftersom efterfrågan var stor genomfördes tre kurser 2011 och ytterligare två studieveckor ska genomföras under 2012.

Eurojust

- Europol deltog i två tredjedelar av de samordningsmöten som genomfördes vid Eurojust under 2011. Många av dessa möten handlade om bildandet av gemensamma utredningsgrupper.
- Europol har regelbunden kontakt med det sekretariat för gemensamma utredningsgrupper som finns hos Eurojust, och fortsätter vara medorganisatör för de årliga mötena för de gemensamma utredningsgruppernas nationella experter.
- Samarbetet om utbildning med anknytning till de gemensamma utredningsgrupperna är givande.
- Europol stöder för närvarande 17 gemensamma utredningsgrupper tillsammans med Eurojust på basis av undertecknade avtal.
- En gemensam arbetsgrupp övervakar och utvecklar samarbetet mellan byråerna.
- Ett program för personalutbyte har införts och kommer att vidareutvecklas under 2012 (utbyten kommer att äga rum varje månad).

Frontex

Europol stödde ett antal operationer som samordnades av Frontex. Frontex nya rättsliga ram trädde i kraft den 12 december 2011 och innebär att byrån får begränsade rättigheter att behandla personuppgifter. Därför förväntas antalet gemensamma operationer öka ytterligare i framtiden. En expertgrupp har tillsatts för att diskutera affärsprocesser och förfaranden för det framtida utbytet av personuppgifter.

Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf)

Upprättandet av en säker linje och ett system för det operativa samarbetet mellan Olaf och Europol diskuteras. Europol stödde och bidrog till operationer som initierades av byrån och var medarrangör av den internationella konferensen till skydd för euron tillsammans med Olaf och Europeiska centralbanken (ECB) i november 2011.

Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk (ECNN)

ECNN samarbetade med Europol på ett antal områden under 2011, inte minst i fråga om det polska ordförandeskapets pakt om syntetiska droger. Europol och ECNN gav ut gemensamma publikationer([51]). Den tredje, om amfetamin, kommer att publiceras 2012.

Interpol

Interpol och Europol utvidgade sitt nära samarbete mot den gränsöverskridande organiserade brottsligheten genom att skapa en säker kommunikationslinje mellan organisationerna samt ställa sig bakom en operativ handlingsplan för samarbete om viktiga säkerhetsfrågor. I enlighet med ett undertecknat samförståndsavtal har de båda byråernas säkra nätverk anslutits till kommunikationslinjen. Detta kommer att underlätta och förenkla utbytet av operativ och strategisk brottsinformation, och de respektive sambandsmännen vid Interpol i Lyon och Europol i Haag kommer att användas för att utöka underrättelseflödet mellan byråerna.

4.3 Den europeiska polischefskongressen

Europol organiserade den första europeiska polischefskongressen (EPCC) vid vårt nya huvudkontor i Haag den 30 juni till den 1 juli 2011.

Nästan 300 polischefer, höga polistjänstemän och experter från den akademiska världen sammanströmmade för att diskutera bekämpande och förebyggande av grov organiserad brottslighet och terrorism i EU.

Deltagarna förde diskussioner på hög nivå och granskade i arbetsgrupper hur den organiserade brottsligheten utvecklas och blir mer flexibel och dynamisk. Därefter identifierades gemensamma problemområden och gemensamma slutsatser och riktlinjer för framtida policyer fastställdes och framlades för inrikesministrarna i EU.

Under den sista dagen talade Europols direktör Rob Wainwright till en publik där kommissionsledamoten med ansvar för inrikes frågor, Cecilia Malmström, och Interpols generalsekreterare Ronald Noble ingick. Han talade om det trängande behovet av att förbättra den strategiska förståelsen för de utmaningar som organiserad brottslighet och terrorism medför, och att utveckla innovativa och effektivare motåtgärder. En heltäckande rapport om resultaten och slutsatserna från kongressen publicerades sedan.([52])

Den andra europeiska polischefskongressen kommer att genomföras i maj 2012.

([51])Kan laddas ner från Europols webbplats.
([52])Kan laddas ner från Europols webbplats.

5. Framtiden

5.1 Strategi och mål

Europols strategi och mål presenterades i årsrapporten för 2010 och bildar referensram för den dagliga verksamheten, för att garantera bästa möjliga stöd till samarbetet inom brottsbekämpningen i EU.

Europol kommer i enlighet med denna ambitiösa strategi att ta itu med de viktigaste utmaningarna inför framtiden, men även ta varje tillfälle i akt att göra ytterligare framsteg och leverera påtagliga fördelar. Europols strategi gör att byrån kan genomföra sina viktigaste mål och tillhandahålla en unik uppsättning operativa tjänster till EU på tre huvudområden:

Att fungera som det främsta stödcentrumet i EU för brottsbekämpande insatser

Europol kommer att göra mer för att öka det operativa värdet på den information som innehas av Europol och för att effektivisera leveranserna av analyser och andra operativa tjänster. Europol intar en ledande roll när det gäller att upprätta ett mer effektivt samarbete mellan byråer och brottsbekämpande partner, inbegripet Eurojust och Interpol.

- **Att bli en samlingspunkt för brottsinformation**

  Samordningen mellan medlemsstaterna när det gäller att fastställa gemensamma informationsluckor och prioriteringar för utredningar är avgörande och kommer att förbättras. Europols unika kapacitet skapar möjligheter att växa som ett centralt informationsnav i EU för att ta itu med dessa frågor och bygga en informationsplattform som kan bidra till effektivare operativ hantering av betydande säkerhetshot. Genom att ytterligare utveckla nätapplikationen för säkert informationsutbyte (Siena) kommer Europol att bevara en tätposition när det gäller brottsbekämpning.

- **Att utvecklas ytterligare som ett expertcentrum för brottsbekämpande insatser**

  Europol är först med ny teknik baserad på innovation och bästa praxis och med att underlätta kunskapsutbyte och tillhandahålla högkvalitativ utbildning på olika specialområden, till exempel euroförfalskning, terrorism och stängning av narkotikalaboratorier.

  Vi kommer att hantera de eventuella luckor som finns när det gäller sakkunskap och expertis genom att utveckla och sprida bästa praxis och hjälpa medlemsstaterna genom stöd, rådgivning och forskning inom utbildning, tekniskt stöd, brottsförebyggande, tekniska och kriminaltekniska metoder och analyser samt utredningsförfaranden.

5.2 Så går vi vidare

Europol har fått en starkare ställning i EU under de senaste åren, delvis tack vare Lissabonfördraget, sin nya rättsliga status (Europolbeslutet) och Europols egen nya strategi och förbättrade kapacitet. Denna utveckling gör Europol till en unik samarbetspartner för EU:s brottsbekämpande organ och till en viktig aktör i beslutsfattandet inom EU.

Under 2011 beslutade Europols styrelse att göra en gemensam utvärdering av genomförandet av Europolbeslutet och Europols verksamhet. Denna genomförs för att uppfylla kraven i artikel 37.11 i Europolbeslutet([53]) och för att stödja utarbetandet av

([53])Artikel 37.11 i Europolbeslutet lyder: Inom fyra år efter den dag då detta beslut har börjat tillämpas och vart fjärde år därefter, ska styrelsen beställa en oberoende extern utvärdering av genomförandet av detta beslut och den verksamhet som bedrivits av Europol. Styrelsen ska för detta ändamål utfärda närmare anvisningar för utvärderingen. Utvärderingsrapporten ska läggas fram för Europaparlamentet, rådet och kommissionen.

Europeiska kommissionens konsekvensbedömning innan kommissionen sammanställer sitt förslag till en framtida Europolförordning. Styrelsen har tillsatt en styrkommitté som består av styrelsens ordförande och ledamöterna från Belgien, Tyskland, Ungern, Portugal, Spanien och Europeiska kommissionen. Europols direktör deltar också i kommitténs arbete som observatör.

Genom ett upphandlingsförfarande utsåg styrelsen RAND Europe till ansvarig för utvärderingen, och ett kontrakt undertecknades i augusti 2011. Intervjuer med Europols tjänstemän och relevanta intressenter genomförs nu. RAND Europe framlade en första preliminär rapport i november 2011 och kommer att lägga fram sin slutrapport i juni 2012. Styrelsen kommer att diskutera resultaten av utvärderingen och sedan lägga fram rekommendationer för Europeiska kommissionen.

Som en av de ledande byråerna för brottsbekämpning i EU söker Europol hela tiden fler möjligheter att effektivisera kampen mot organiserad brottslighet och terrorism. Några sådana möjligheter är bland annat att

- effektivisera utredningarna om internetrelaterad brottslighet genom att centralisera expertis och resurser i EU,
- utforska möjligheterna till ett bättre samarbete med den privata sektorn så att vi på ett bättre sätt kan utnyttja expertkunskaper i frågor som it-brottslighet, penningtvätt och brott mot den immateriella äganderätten.

I slutet av 2011 genomfördes ett möte mellan Europol och USA:s Department of Homeland Security (DHS), vilket resulterade i ett gemensamt projekt för bekämpande av våldsam extremism. I samarbete med EU:s medlemsstater ska Europol och DHS utbyta information om fallstudier, med inriktning på misstänkta beteenden och andra indikatorer, och utveckla bästa metoder för att motverka radikalisering av terrorister.

Oavsett vilka nya politiska möjligheter som uppkommer är och förblir Europols främsta mål att hjälpa EU:s brottsbekämpande organ, i synnerhet med att störa och avslöja farliga organiserade kriminella grupper och terroristgrupper. Alla brottsbekämpande myndigheter måste fortsätta vara innovativa vid utformningen av verktyg, taktik och politiska åtgärder för att hänga med i den globala utvecklingen och ligga steget före brottslingarna.

Med tanke på att den brottsliga verksamheten blir alltmer sofistikerad räcker inte lokala eller ens nationella insatser till för att bekämpa den organiserade brottsligheten och terrorismen. Tillsammans med EU:s medlemsstater och sina partnerorganisationer kan emellertid Europol spela en allt viktigare roll när det gäller att värna om EU:s inre säkerhet.

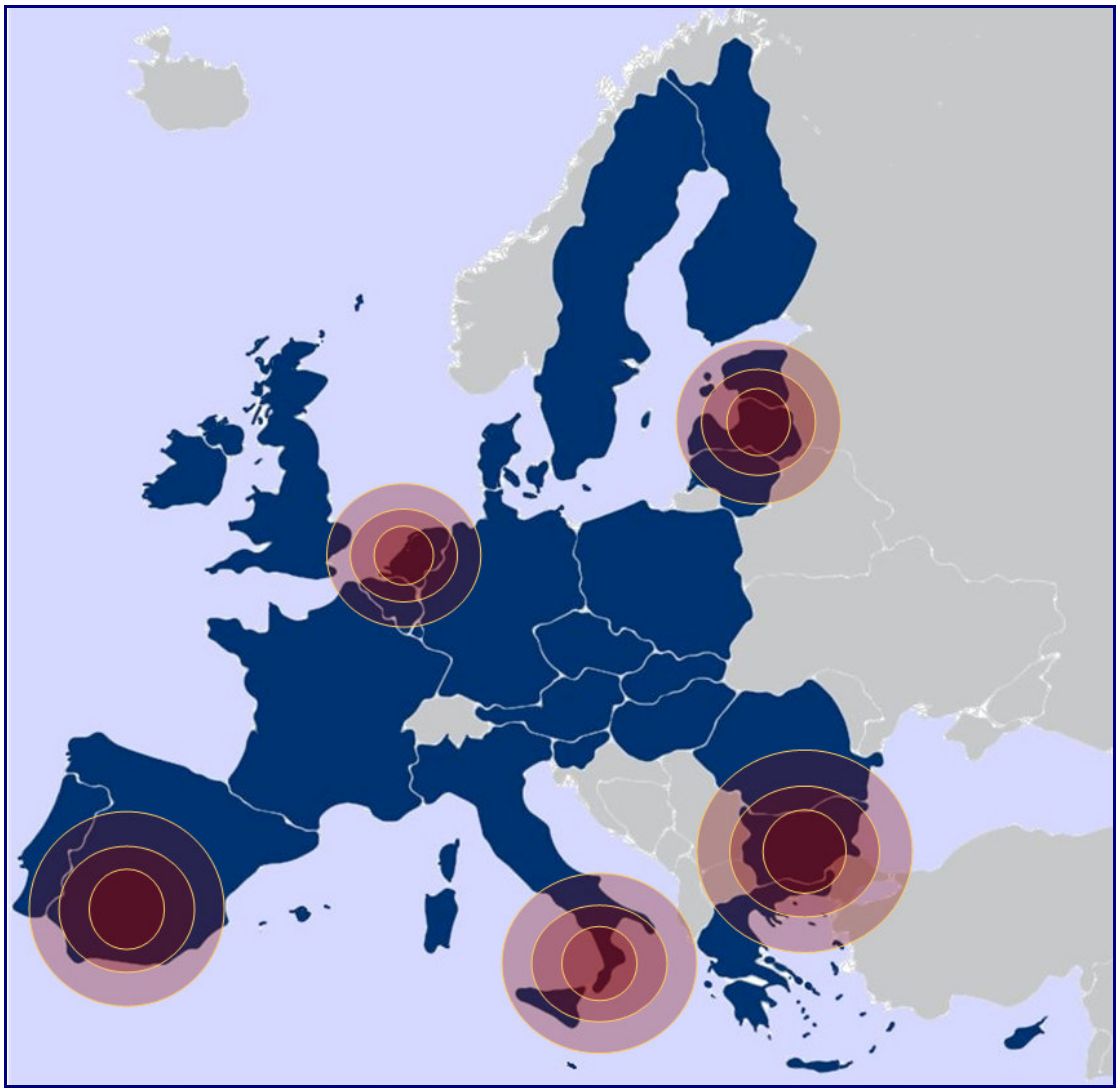
Ett starkare Europol kommer att innebära mer framgångsrika utredningar och ett bättre skydd för EU:s medborgare mot hoten från den grova internationella brottsligheten och terrorismen.

Bilaga 1

De kriminella naven i EU([54])

Kriminella nav är områden dit kriminell logistik koncentreras och dit flöden kommer från många olika källor. Deras inflytandesfär omfattar hela EU. Denna koncentration underlättar inte bara smuggling av olagliga varor utan också uppkomsten av nya brottsmarknader, vilket skapar nya möjligheter för kriminella grupper. Följande nav har fastställts, på grundval av deras närhet till stora destinationsmarknader, infrastruktur för handel och transporter, förekomsten av kriminella grupper och möjligheterna till kriminell migration:

- **Nordväst** – tyngdpunkt: Nederländerna och Belgien.
- **Nordost** – tyngdpunkt: Litauen, Estland, Lettland och Kaliningradenklaven (Ryssland).
- **Sydost** – tyngdpunkt: Bulgarien, Rumänien och Grekland.
- **Syd** – tyngdpunkt: Syditalien.
- **Sydväst** – tyngdpunkt: Spanien och Portugal.

([54])Märk att de tyngdpunkter som markeras med radierna på kartan är ungefärliga och inte betecknar städer eller regioner med omfattande kriminell verksamhet.